

Република Србија
Републички завод за статистику

Републичка и покрајинска
инфраструктурна јавна предузећа
2015-2019.

Републичка и покрајинска
инфраструктурна јавна предузећа
2015-2019.

Републичка и покрајинска
инфраструктурна јавна предузећа,
2015–2019.

Београд, март 2021.

Републичка и покрајинска инфраструктурна јавна предузећа, 2015-2019.

Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5

Одговара: др Миладин Ковачевић, директор

Аутори: проф. др Едвард Јакопин

Наташа Чокорило

Лектура: Богдана Милошевић

Дизајн и припрема за штампу: Одељење за развој, припрему и визуелизацију
статистичких аутпута

◆ САДРЖАЈ

Резиме	5
Увод	12
Методолошке напомене	14
Скраћенице	16
I. РЕФОРМСКИ НАПРЕДАК	17
Компаративна анализа обима државног сектора у транзиционим државама	20
Управљање државним предузећима – SOE Governance Index	22
Структурне реформе: EBRD – транзициони индикатори	25
Индекс глобалне конкурентности – инфраструктурне реформе	28
Индекс хуманог развоја – еколошки притисци	32
Институционалне реформе	36
Примарни ризици у наредној деценији	37
II. РЕПУБЛИЧКА И ПОКРАЈИНСКА ИНФРАСТРУКТУРНА ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА – ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ ПОСЛОВАЊА, 2015-2019.	39
Укупан и пословни приход	41
Финансијски нето резултат: од добиташа до губиташа	44
Бруто додата вредност	48
Запосленост	50
Зараде	53
III. КВАЛИТАТИВНЕ ПЕРФОРМАНСЕ	56
Продуктивност	56
Економичност, рентабилност и солвентност	57
Ликвидност	59
Профитабилност	60
IV. ИНВЕСТИРАНост	63

V. ГУБИЦИ, ОБАВЕЗЕ И ФИНАНСИЈСКА РАВНОТЕЖА	69
Укупне обавезе	69
Задуженост	70
Стопа изгубљеног капитала	72
Нето дуг	73
Финансијска равнотежа	75
VI. СУБВЕНЦИЈЕ	77
VII. КОНСОЛИДАЦИЈА И ПРИОРИТЕТИ СТРУКТУРНИХ РЕФОРМИ	81
Литература	86
Анекс: аналитичко-документациона основа	89

◆ Резиме

Реформски напредак. Европска комисија (*The European Commission – EC*) је у свом редовном годишњем Извештају о напретку Србије за 2020. констатовала да је „Србија у области Економских критеријума направила извештан напредак и да је на добром нивоу припремљености у развијању функционалне тржишне економије”. Услед динамике привредног раста, рецесија узрокована *COVID-19* није значајније утицала на ескалацију спољних дисбаланса, јер је њихово финансирање остало здраво, пре свега услед великог прилива СДИ. Смањењем буџетског дефицита и задржавањем опрезног фискалног става, Србија је значајно побољшала одрживост дуга. Међутим, ЕС наглашава да су, и поред извесног реформског напретка, *структурне реформе јавне управе и државних предузећа споро напредовале*. Није било напретка у јачању фискалних правила. Држава је и даље значајно присутна у привреди, а приватан сектор је спутан слабостима у владавини права. *Инвестиције су наставиле да расту, али, након низа година недовољних улагања, и даље су недовољне да би испуниле озбиљне инфраструктурне потребе*.

- Основни налази компаративних истраживања државног и јавног сектора указују да су, и поред значајно промењене улоге државних и јавних предузећа у свим посткомунистичким економијама у односу на 90-те године прошлог века, она у свим транзиционим економијама задржала и даље изузетно важну улогу, посебно у производним секторима у земљама са нижим дохотком. **Скоро половина запослених у јавном сектору у транзиционим државама ради у државним предузећима, другу половину чине запослени у ширем јавном сектору** (образовање, здравство и јавна управа).
- Бројна истраживања која упоређују перформансе државног са приватним сектором указују на **неефикасност државног сектора**, пре свега због запошљавања превише радника у односу на њихов производ. Низак ниво продуктивности и профитабилности државних предузећа могу, донекле, узроковати нефинансијски циљеви, различити облици пружања субвенционисаних услуга, подршке економским активностима у депресираним и неразвијеним регионима или подручјима која су суочена са привредним, технолошким и еколошким проблемима.
- У области финансијског надзора државних и јавних предузећа (финансијске и оперативне перформансе и извештавање) код већине транзиционих држава **највећи проблем представља неефикасан систем праћења учинка и непостојање механизма одговорности, који помаже у подстицању максимизације вредности и минимизирању фискалних ризика**.
- У сегменту фискалних и политичких интеракција између државних предузећа и влада **све транзиционе државе немају јасну дефиницију социјалних циљева потребних за постављање обавеза државних предузећа према рањивим групама**.
- **Државе чланице Европске уније постижу боље перформансе управљања државним предузећима од земаља које нису чланице ЕУ**, мада су и оне још увек далеко од циљаних смерница Организације за економску сарадњу и развој (*Organisation for Economic*

*co-operation and Development – OECD*¹). Разлози леже у јачим институцијама у државама чланицама ЕУ, као и правилима о државној помоћи, која појачавају захтеве за транспарентношћу буџетске подршке државним предузећима.

- И поред очекивања да ће се спровођење структурних реформи одложити док не прође криза, **многе земље су наставиле да спроводе суштинске структурне реформе током 2020**, са успешним иницијативама, укључујући надоградњу оквира управљања за државна предузећа, јачање антикорупцијске политике, дигитализацију државних служби, проширење програма техничког и стручног образовања и обуке и број ефикасних јавно-приватних партнерстава.
- Од шест реформских области које прате транзициони индикатори Европске банке за обнову и развој (*The European Bank for Reconstruction and Development – EBRD*) (конкурентност, добро управљање, „зелена економија”, инклузивност, отпорност, и интегрисаност са суседним тржиштима и са глобалном привредом), **Србија у 2020. највише заостаје за просеком транзиционих држава чланица ЕУ у области конкурентности (5,64 према 6,40), доброг управљања (5,84 насупрот 6,31) и заштите животне средине (5,78 према 6,34). У свим реформским областима Србија је напредовала у 2020, осим у области „зелене економије”.**
- **Док је неспоран консензус о позитивном утицају структурних реформи на економију на дужи рок, краткорочне ефекте структурних реформи теже је проценити. Неке структурне реформе могу потенцијално имати контракциони ефекат у кратком року, који би могао бити појачан у кризним периодима.**
- Имајући у виду да се комплетно подручје Југоисточне Европе (ЈИЕ), по свим репрезентативним економским показатељима, налази на економској периферији Европе, брзина, посвећеност и капацитет државе у спровођењу инфраструктурних реформи представљају примарни предуслов економског сустизања и јачања привредне конкурентности. **Због реформског заostatка у појединим областима привреда Србије према Индексу глобалне конкурентности (*The Global Competitiveness Index – GCI*) у 2019. је рангирана на 72. месту у свету (од 141 државе). Од држава региона, испред Србије се налазе привреде Словеније (35), Мађарске (47), Бугарске (49), Румуније (51) и Хрватске (65). Највећи проблеми од 12 стубова конкурентности су код стубова који мере развијеност и квалитет *Институција, Инфраструктуре, Усвајања ИКТ, Финансијског система, Здравства и Величине тржишта.***
- Ефикасно управљање инфраструктуром биће кључно за побољшање ефикасности инвестиција. **Неефикасно планирање, расподела и спровођење инфраструктурних пројеката чине 30–50% губитака у расходима.** Строжи оквири за одабир пројеката, фискално планирање, свеобухватно буџетирање, транспарентни поступци јавних набавки, надзор над пројектима и надгледање јавне имовине могу допринети изградњи боље инфраструктуре са знатно нижим трошковима.
- Један од приоритета структурних реформи у ИКТ сектору је **укидање дигиталног јаза унутар и између земаља како за предузећа, тако и за домаћинства. Компаније ће у наредне три године готово удвостручити своја улагања посвећена иницијативама**

¹ OECD. (2015). *Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises.*

за дигиталну трансформацију (трансформација ка дигиталним пословним моделима, улагање у развој ИКТ-а и дигиталне вештине).

- *Инфраструктурна надоградња* је неопходност како би се убрзала енергетска транзиција и проширио приступ електричној енергији и ИКТ-у.
- Прелазак на зеленију и инклузивнију економију мораће бити поткрепљен значајним улагањима у инфраструктуру, укључујући проширење дигиталних мрежа.
- *Индекс хуманог развоја (HDI) Србије од 0,806 у 2019. сврстава Србију у групу држава са врло високим нивоом хуманог развоја* (изнад 0,800) и рангира је на 64. позицију у свету (од 189 земаља и територија обухваћених извештајем). У већини транзиционих држава економска димензија *HDI* је развијенија и боље рангирана (БДП/ст) од социјалне. Очекивани животни век у Србији је 76 година. Грађани Србије завршили су у просеку 11,2 година школовања, док млађе генерације очекује просечно 14,7 година школовања. Због огромног притиска који људи врше на планету, Програм Уједињених нација за развој (*The United Nations Development Programme – UNDP*) увео је, у свом најновијем извештају, нови индикатор – *HDI*, коригован планетарним (еколошким) притисцима (мери колико CO₂ земље емитују, као и њихов материјални отисак, односно укупну количину природних ресурса искоришћених за потрошњу). *Применом модификованог HDI више од 50 земаља не би се налазило у групи са веома високим индексом хуманог развоја*, што указује на огромну зависност њихових економија од фосилних горива и природних ресурса. Највећи потрошач природних ресурса у транзиционим државама су управо велика инфраструктурна јавна предузећа. Све већи јаз неједнакости како унутар, тако и између земаља, са још увек дубоким коренима у колонијализму и расизму, указује да богатије економије израбљују природне ресурсе много више за себе, док планетарне последице носе све државе.
- Реформски напредак у свим инфраструктурним областима примарно зависи од институционалних реформи. Процес спровођења институционалних реформи у Србији испољио је највише проблема у две реформске области: *владавина права и контрола корупције* (индикатори се још увек налазе у негативној зони).

Реформски ризици. Док се сумирају размере непосредних људских и економских трошкова које је узроковао *COVID-19*, на површину избијају бројни ризици: **тренд раста сиромаштва и неједнакости, даље слабљење социјалне кохезије и глобалне сарадње.** Привредна контракција узроковаће раст незапослености, све већу дигиталну поделу, поремећене социјалне односе; нагле промене на тржиштима узроковаће велике последице и пропуштене прилике за велики део глобалне популације. Међу највишим ризицима од утицаја у наредној деценији, заразне болести су на првом месту и еколошки ризици; затим оружје за масовно уништавање, пад животног стандарда, дужничка криза и распад ИТ инфраструктуре. Најнепосредније претње (у наредне две године) јесу кризе запошљавања и егзистенције, раширено разочарање младих, дигитална неједнакост, економска стагнација, штета коју је човек створио, ерозија друштвене кохезије и терористички напади.

Основне перформансе пословања републичких и покрајинских великих инфраструктурних јавних предузећа 2015–2019. ЈП-22 су у 2019. запошљавала 85 378 радника, односно 7,3% укупно запослених у привреди и остваривала 2,2 млрд. ЕУР бруто додате вредности, односно 10,6% БДВ привреде.

- Након две деценије транзиције и бројних спроведених реформских задатака јавни сектор у Србији је и даље предимензиониран, пословање ЈП-22 директно утиче на пословање целе привреде.
- Укупан број запослених у ЈП-22 смањен је за 11 432 радника 2015–2019. (са 96 810 на 85 378), односно за 8 603 радника 2016–2019; сваки 14. радник у привреди Србије је запослен у великим инфраструктурним јавним предузећима.
- Сваки 10. динар губитака у привреди Србије направила су ЈП-22. Учешће нето губитака ЈП-22 у привреди Србије се повећало за 5 процентних поена (са 5,5% у 2015. на 10,5% у 2019).
- Учешће висине кумулираног губитка ЈП-22 у привреди је и даље двоцифрено (11,4%).
- Висина БДВ-а ЈП-22 је константно 2,2 млрд. ЕУР у периоду 2016–2019, али се њено релативно учешће у привреди смањује (са 14,9% на 10,6%).
- Пад укупног и стагнација пословног прихода у ЈП-22 указује на неопходност структурних трансформација, пре свега највећих инфраструктурних републичких ЈП. Структурни јаз укупног и пословног прихода по запосленом у ЈП-22, у односу на приватни сектор, показује велику дискрепанцу између ЈП „Србијагаса“ и групе од шест ЈП, код којих су оба прихода по запосленом знатно изнад медијане приватног сектора, и осталих 15 ЈП, код којих су се оба показатеља кретала око медијане приватног сектора.
- Републичка и покрајинска инфраструктурна ЈП-22 су у периоду 2015–2019. прешла пут од добиташа до губиташа. Петогодишњи биланс показује да је нето добит ЈП-22 смањена за 40% (160 мил. ЕУР), а да су се нето губици повећали за 50% (86 мил. ЕУР). Групаацији губиташа железничких предузећа, ЈП „Путеви Србије“ и ЈП ПЕУ „Ресавица“ у 2018. и 2019. придружила су се и енергетска предузећа. Поред тога, приметан је пад нето финансијског резултата код „Телекома Србија“ а. д. за 4,4 пута, затим у ЈП „Србијагас“, ЈП „Пошта Србије“ и ЈП „Електро mreжа Србије“;
- Укупан пад БДВ-а ЈП-22, у периоду 2015–2019, резултанта је највише пада БДВ-а у 2017. Константан негативан БДВ имала су водопривредна јавна предузећа, ЈП „Путеви Србије“, „Коридори Србије“ д.о.о. и „Србија воз“ а. д. Највећи пад БДВ-а регистрован је у ЈП „Путеви Србије“, ЈП „Србијагас“, ЈП ЕПС, ЈП „Електро mreжа Србије“ и у железничким ЈП.
- Захваљујући мерама фискалне консолидације и реструктурирања, укупан број запослених у ЈП-22 смањен је у периоду 2015–2019. за -11,8% (11 432), односно просечно годишње за -3,1%.
- Спровођење владиних мера фискалне консолидације у периоду 2015–2017. одразило се на кретање нето зарада код већине ЈП-22. Нереформисан, компликован и нетранспарентан систем зарада у јавном сектору допринео је продубљавању јаза у односу на приватни сектор. Нето зараде у ЈП-22 биле су просечно веће за 26% од зарада у приватном сектору (600 ЕУР) у 2019. Екстремни распони износе скоро 3 : 1, највише просечне зараде у „Телекому Србија“ а. д. и „Коридори Србије“ а. д. износиле су 1,030 ЕУР и 1,075 ЕУР, а у ЈП „Пошта Србије“ 378 ЕУР. Јаз између јавних и приватних предузећа у уделу трошкова запослених у пословном приходу тешко је објаснити само образовном структуром и другим нивоима вештина у пословању.

Квалитативне перформансе ЈП-22 су се 2015–2019. погоршале и показују све већи јаз у односу на просек привреде. Продуктивност ЈП-22 је на вишем нивоу од просека привреде, али је реално просечно годишње падала по стопи од -0,3%. Економичност је испод просека привреде 2018–2019. Јаз рентабилности ЈП-22, у односу на просек привреде, све је већи. ЈП-22 су пословала солвентније од просека привреде, пре свега због веће стопе раста укупних обавеза на нивоу привреде. Док се просечна ликвидност у привреди из године у годину побољшава, ЈП-22 се суочавају са све већим проблемом ликвидности. Оба показатеља ликвидности (општи и редуковани рацио) ЈП-22 су двоструко нижа од просечних у привреди (0,45 и 0,32, наспрот 0,96 и 0,64 у привреди). За разлику од трендова на нивоу просека привреде, сви показатељи профитабилности су погоршани. Док је на нивоу привреде стопа приноса на пословну имовину (*Return on Assets – ROA*) повећана скоро двоструко (са 1,56% на 3,05%), а стопа приноса на сопствени капитал (*Return on Equity – ROE*) повећана четири пута (са 1,65% на 6,61%), у групацији ЈП-22 регистрован је пад *ROA* (са 0,97% на -0,25%) и *ROE* (0,64% на -0,95%). Посебно забрињава пад квалитативних перформанси у два кључна предузећа ЈП ЕПС и „Телеком Србија“ а. д. 2018–2019.

Инвестираност. Динамичан модел привредног раста заснован на инвестицијама фактички је започет завршетком фискалне консолидације 2017. Стопа раста бруто инвестиција привреде 2018–2019. износила је изнад 17%, учешће бруто инвестиција у БДП-у 2019. достигло је рекордних 22,5%. Рецесија 2020. утицала је на пад инвестиција (-2,5%) и БДП (-1,1%). Инвестиције у основна средства ЈП-22 у 2019. износиле су 1,9 млрд. ЕУР, што је 22,1% инвестиција укупно у привреди. Највише је у 2019. инвестирао „Телеком Србија“ а. д. (453,9 мил. ЕУР) и ЈП ЕПС (405,7 мил. ЕУР), док су највеће годишње стопе раста 2015–2019. имали: ЈП „Србијас“ (25,3%), „Телеком Србија“ а. д. (23,7%) и „Инфраструктура железнице Србије“ а. д. (24,2%). Анализа инвестираности ЈП-22 показује да је подинвестираност, осим у 2018, константно представљала проблем за већину ЈП-22 у периоду 2015–2019. У ЈП ЕПС је смањен инвестициони јаз, „Телеком Србија“ а. д. у 2018. је имао изузетно висок коефицијент инвестираности (1,47), док ЈП „Србијас“ бележи константно висок коефицијент инвестираности. Однос нето промене сталних средстава и трошкова амортизације (коефицијент акцелерације) у 2018–2019. потврђује да је инвестираност код већине ЈП-22 значајно побољшана у односу на период 2015–2017. У структури инвестиција приметан је код већине ЈП-22 тренд смањења позајмљених (кредитних) средстава, осим код „Инфраструктура железнице Србије“ (98%), „Коридори Србије“ д. о. о. (100%), „Телеком Србија“ а. д. (47,6%) и ЈП „Србијашуме“ (60%).

Губици, обавезе и финансијска неравнотежа. Укупне обавезе ЈП-22 достигле су 11,3 млрд. ЕУР, сваки седми динар укупних обавеза привреде потиче из пословања ЈП-22. Обавезе ЈП ЕПС, ЈП „Телеком Србија“ а. д., ЈП „Путеви Србије“ и „Коридори Србије“ д. о. о. чине 2/3 обавеза ЈП-22. Док се задуженост привреде смањује, задуженост ЈП-22 расте. Најзадуженија предузећа су ЈП ПЕУ „Ресавица“, железничка и ЈП на територији АП Косово и Метохија, „Коридори Србије“ д. о. о., ЈП „Скијалишта Србије“ и „Телеком Србија“ а. д. Највећа стопа изгубљеног капитала лоцирана је ЈП ПЕУ „Ресавица“, „Железнице Србије“ а. д. и сва три ЈП на територији Косова и Метохије. Нето дуг највише оптерећује пословање ЈП ЕПС (866 мил. ЕУР), „Телеком Србије“ а. д. (1,2 млрд. ЕУР), ЈП „Путеви Србије“ (1 млрд. ЕУР) и „Железнице Србије“ а. д. (550 мил. ЕУР). Највеће погоршање финансијске равнотеже је код ЈП „Путеви Србије“ (-1 млрд. ЕУР), железничких ЈП (укупно -1,16 млрд. ЕУР) и код „Телеком Србија“ а. д. (-360 мил. ЕУР).

Субвенције. Више од 50% субвенција и државних додељивања у привреди усмерено је ка ЈП-22 (772 мил. ЕУР у 2019). У структури „класичних“ субвенција, 43% средстава усмерено је у

железничка ЈП, затим у ЈП ПЕУ „Ресавица“ (15,6%) и водопривредна ЈП. У структури капиталних субвенција за основна средства и државна додељивања, 74% је додано ЈП „Путеви Србије“, 19,3% „Инфраструктури железнице Србије“ а. д., 5% ЈВП „Србијаводе“ и 1,5% на шумарска ЈП.

*Пословање републичких и покрајинских инфраструктурних јавних предузећа (ЈП-22) оптерећено је бројним структурним проблемима. Мада је тржишна конкуренција утицала на иницијална побољшања у управљању јавним предузећима, њихово пословање и даље представља значајан буџетски ризик. Са више од 85 000 запослених и 11% БДВ-а ЈП-22 имају доминантно учешће у енергетском и саобраћајном сектору, чиме утичу на пословање целокупне привреде. Мада је приватни сектор у могућности да пружа јавне услуге уз подршку различитих шема компензација, јавни сектор се често ослања на директно пружање услуга путем јавних предузећа, посебно у оним сегментима у којима административни капацитет ограничава могућности у погледу пружања услуга. **Кључни проблем представља ефикасно управљање јавним предузећима.** Иновативни капацитет у јавним предузећима је упола мањи од еквивалентних приватних фирми. Поред тога, *циљеви државног и јавног власништва често нису јасно дефинисани*, а одговорности које се односе на јавни сектор могу се распоредити на више државних ентитета са сукобљеним интересима. Управљање јавним предузећима често се посматра као пракса усаглашавања, *мало пажње се посвећује стратегији или управљању ризицима.* С друге стране, значајна државна подршка која се пружа таквим предузећима *захтева већи степен транспарентности, што би повећало одговорност.* Посебан проблем представља спровођење *еколошких циљева*, истраживања транзиционих држава нису показала да су државне компаније еколошки прихватљивије од приватних компанија са сличним карактеристикама.*

Консолидација пословања ЈП-22 представља један од приоритета структурних реформи у наредном периоду. Спровођењем свеобухватног концепта консолидације ЈП-22 (реструктурирање, приватизација, економско-финансијска и инвестициона консолидација) држава би се ослободила двоструке улоге (власника и регулатора) и исцрпљујућег балансирања бројних и често међусобно супротстављених циљева при управљању овим предузећима – од стварања услова за њихово ефикасно пословање, вођење инвестиционе политике у функцији њихове дугорочне одрживости, утврђивање тарифа компатибилних са дугорочним пословањем до вођења социјалне политике запослених и заштите потрошача од могуће злоупотребе монополског положаја.

С циљем заустављања тренда погоршања квалитативних перформанси пословања, неопходно је спровођење приоритетних структурних реформи ЈП-22 у правцу: професионализације *процеса управљања и доношења одлука у предузећима* (максимизирање броја запослених, висок ниво плата, одржавање ниских цена услуга као социјалне категорије и сл.); *успостављања финансијске дисциплине* (унапређење законске регулативе из области наплате потраживања, плаћања пореза и других обавеза према држави, ефикаснија стечајна процедура, утврђивање временског оквира за реструктурирање и сл.); *смањења броја запослених; пословно-техничке консолидације и модернизације* (смањење техничких губитака, реорганизација и гашење непотребних целина које стварају губитке и сл.); *отклањања ценовних диспаритета; наставка либерализације инфраструктурних делатности увођењем конкуренције; техничко-технолошке модернизације* производног процеса и унапређења ефикасности пословања оних ЈП-22 чија делатност има стратешки карактер или карактер природног монопола за које је предвиђена делимична приватизација (већинско државно власништво).

Кризни периоди 2008–2009. и 2020. показали су да јавна и државна предузећа имају улогу *аутоматског стабилизатора*, јер пружају стабилније изворе запослења током периода рецесије. Из тог угла, запошљавање у јавном сектору има тенденцију да игра важнију улогу у државама са вишом стопом незапослености. Стабилније запошљавање у случају неповољних економских и технолошких шокова може помоћи у смањењу негативних екстерналија повезаних са растућом неједнакошћу и ерозијом социјалне кохезије и поверења.

Веома је битан *институционални капацитет државе*. Државе у којима су економске институције слабе, приватне фирме могу се снажно уклопити у мреже државних предузећа и политичара, што доводи до неефикасне алокације ресурса. Супротно, тамо где су економске институције јаке, јавним сектором се може ефикасно управљати испуњавајући обавезе јавних услуга и друге нефинансијске циљеве. Поред тога, у земљама са јачим економским институцијама, јавна предузећа имају потенцијал да буду транспарентна и добро вођена. Супротно томе, у земљама са слабијим економским институцијама субвенције имају тенденцију да буду веће и мање транспарентне тамо где услуге пружа јавни сектор. Велике, нетранспарентне субвенције теже да иду паралелно са slabим мрежама социјалне заштите, посебно у транзиционим државама.

„Људи имају већу моћ над планетом него икада пре. Док се суочавамо са последицама пандемије, рекордно високих температура и рапидно растуће неједнакости, време је да ту снагу искористимо како би редефинисали значење напретка, тако да више не кријемо утицај наших емисија угљен-диоксида и потрошње ресурса. Као што Human Development Report 2020 показује, ниједна земља у свету још није постигла веома висок степен људског развоја, а да није изузетно оптеретила планету. Ми бисмо могли бити прва генерација која ће то исправити. То је следећа граница људског развоја.“

(Achim Steiner, администратор UNDP, 2020)

Анализа „Републичка и покрајинска инфраструктурна јавна предузећа 2015–2019“ (у даљем тексту: *Анализа ЈП-22*) припремљена је у складу са одређењем Владе Републике Србије да континуирано прати перформансе пословања предузећа у свом портфолију, посебно велика инфраструктурна јавна предузећа на републичком и покрајинском нивоу, због утицаја који имају на комплетно пословање привреде.

Основни налази у *Анализи ЈП-22* указују да је Србија у периоду 2015–2019. направила значајан реформски напредак у области Економских критеријума, али су *структурне реформе у области јавне управе, државних и јавних предузећа споро напредовале*. Неефикасност пословања државног сектора и низак ниво продуктивности и профитабилности су примарно резултанта *неефикасног система праћења учинка и непостојање механизма одговорности који помаже у подстицању максимизације вредности и минимизирању фискалних ризика*.

Анализа ЈП-22 потенцира да је, и поред рецесионих таласа узрокованих *COVID-19* у 2020, неопходно наставити са процесом спровођења суштинских структурних реформи током 2021. у јавном сектору кроз редефинисање управљачких модела државних и јавних предузећа, јачање антикорупцијске политике, дигиталну трансформацију, *инфраструктурну надоградњу* ради убрзања енергетске транзиције и *прелазак на зеленију и инклузивнију економију*. У *Анализи ЈП-22* посебно је истакнуто да реформски напредак у свим инфраструктурним областима примарно зависи од институционалних реформи. Компаративна искуства су показала да у великим рецесијама, каква је глобална криза 2020, јавна и државна предузећа могу одиграти значајну улогу „аутоматског стабилизатора“, као и да се надолазећи здравствени, еколошки и економски ризици и сверастућа неједнакост и ерозија социјалне кохезије и поверења, могу ефикасније амортизовати спровођењем динамичнијих суштинских реформи у јавном сектору.

Анализа ЈП-22 се састоји из седам међусобно повезаних делова. *Први део* садржи детаљан приказ реформског напретка у областима и сегментима који су директно и индиректно релевантни за сагледавање реформи у великим јавним инфраструктурним предузећима. *Други део* анализира основне перформансе пословања ЈП-22. *Трећи део* је фокусиран на анализу квалитативних перформанси пословања ЈП-22. У *четвртом делу* је аналитички ракурс усмерен на показатеље степена инвестираности ЈП-22. У *петом делу* фокус анализе усмерен на кључне проблеме у пословању ЈП-22, на губитке, обавезе и финансијску равнотежу. *Шести део* анализира субвенције ЈП-22, са посебним акцентом на *капиталне субвенције и друга*

државна додељивања. И на крају, у седмом делу, дат је приказ приоритета структурних реформи ЈП-22. Ради лакшег будућег праћења перформанси ЈП-22, приказан је посебан унифициран Анекс за сва појединачна ЈП-22.

У *Анализи ЈП-22* су коришћени годишњи финансијски извештаји привредних друштава Агенције за привредне регистре (коначни финансијски извештаји за период 2015–2018, а за 2019. прелиминарни финансијски извештаји за статистичке потребе), међународни извори и статистичка истраживања и базе података Републичког завода за статистику.

◆ Методолошке напомене

Показатељ	Опис
Бруто додата вредност /БДВ/	Разлика између аутпута /производње/ и међуфазне потрошње
Број запослених у привреди	Просечан годишњи број запослених на основу стања крајем сваког месеца
Укупне обавезе	Збир дугорочних резервисања и обавеза, одложених пореских обавеза и краткорочних обавеза
Укупни извори финансирања	Капитал и укупне обавезе
Сопствени капитал	Капитал умањен за уписани а неуплаћени капитал и губитак изнад висине капитала
ЕБИТ <i>/Earnings Before Interests Taxes/</i>	Разлика пословног прихода и пословног расхода – пословни резултат
ЕБИТДА <i>/Earnings Before Interests Taxes Depreciation amortization/</i>	Пословни резултат увећан за трошкове амортизације и резервисања
Нето финансијски резултат	Разлика нето добити и нето губитка
Продуктивност	Однос БДВ-а и броја запослених
Економичност	Однос укупног прихода и укупног расхода
Рентабилност	Однос нето резултата и капитала
Солвентност	Однос пословне имовине и укупних обавеза
Општи рацио ликвидности	Однос обртних средстава и краткорочних обавеза
Редуковани рацио ликвидности	Однос обртних средстава умањених за залихе и краткорочних обавеза
Стопа нето добити	Однос нето добити и прихода од продаје/робе, производа и услуга/
Стопа пословне добити	Однос пословне добити и прихода од продаје/робе, производа и услуга/
ROA <i>/Return on Assets/</i> – стопа приноса на пословну имовину	Однос нето резултата увећаног за трошкове камата према просечној пословној имовини
ROE <i>/Return on Equity/</i> – стопа приноса на сопствени капитал	Однос нето резултата и просечног сопственог капитала
Коефицијент инвестираности	Однос нето куповине основних средстава/токови готовине из активности инвестирања/ и амортизације
Коефицијент акцелерације	Однос нето промене сталних средстава и амортизације
Коефицијент задужености 1	Однос укупних обавеза и укупних извора финансирања

Показатељ	Опис
Коефицијент задужености 2	Однос укупних обавеза и капитала
НОФ – Нето обртни фонд	Разлика дугорочних извора финансирања /капитал, дугорочне обавезе и резервисања и одложене пореске обавезе/ и сталних средстава
Нето дуг	Дугорочни кредити + краткорочне финансијске обавезе - готовина
Реалне стопе раста/пада	Прорачун на основу сталних цена 2019. /индекс потрошачких цена – крај периода/
Конверзија РСД у ЕУР	Прорачун РСД у ЕУР на основу званичног курса НБС /крај периода/

◆ Посебне методолошке напомене

- У Анализи су коришћени подаци из коначних финансијских извештаја за 2015–2018, док је 2019. година анализирана на основу редовних финансијских извештаја за статистичке потребе.
- Обухват 22 републичка и покрајинска инфраструктурна јавна предузећа (**ЈП-22**) се састоји од:
 - **15 предузећа која су анализирана из коначних и редовних годишњих финансијских извештаја:**

ЈП „Србијагас”, ЈП „Транснафта”, ЈП „Србијашуме”, ЈВП „Србијаводе”, ЈП „Путеви Србије”, „Инфраструктура железнице Србије” а. д., „Србија Карго” а. д., „Србија Воз” а. д., ЈП „Емисиона техника и везе”, „Коридори Србије” д. о. о., ЈП „Војводинашуме”, ЈВП „Воде Војводине”, ЕПС ЈП „Површински копови Косово”, ЕПС ЈП „Термоелектране Косово”, ЕПС ЈП „Електрокосмет”;
 - **Седам предузећа која су анализирана на основу консолидованих финансијских извештаја:**

ЈП ЕПС, „Телеком Србија” а. д., ЈП „Пошта Србије”, ЈП „Електро mreжа Србије”, ЈП „Скијалишта Србије”, ЈП ПЕУ „Ресавица”, „Железнице Србије” а. д.
- С обзиром да економске целине нису у обавези да, у склопу финансијских извештаја, достављају податке за статистичке потребе, показатељи који су коришћени из статистичких извештаја приказани су агрегатно – као збир матичног и зависних предузећа (нпр. БДВ) или као показатељ матичног предузећа (нпр. нето зараде).
- **Статусна напомена у вези са железничким предузећима:** „Инфраструктура железнице Србије” а. д., „Србија Карго” а. д., „Србија Воз” а. д. и „Железнице Србије” а. д. су у одређеним сегментима анализирана од 2016. године због статусних промена у 2015. години. Наиме, Влада је 2. јула 2015. донела одлуку о статусној промени „Железница Србије”, издвајања уз оснивање нових акционарских друштава – „Инфраструктура железнице Србије”, „Србија воз” и „Србија Карго”. Агенција за привредне регистре (АПР) је 10. августа 2015. донела решење о упису у регистар новоформираних друштава, тако да су српске железнице наставиле да постоје као четири акционарска друштва: Друштво „Железнице Србије” а. д., Друштво за управљање железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије” а. д., Друштво за железнички превоз робе „Србија карго” а. д. и Друштво за железнички превоз путника „Србија воз” а. д.
- **ЈП ЕПС** има оснивачка права у два зависна привредна друштва и три јавна предузећа на Косову и Метохији (ЕПС ЈП „Површински копови Косово”, ЕПС ЈП „Термоелектране Косово”, ЕПС ЈП „Електрокосмет”). Од јуна 1999. године, ЕПС није у могућности да управља својим капацитетима на Косову и Метохији.
- Код анализе **инвестираности** јавних предузећа која су организована као економске целине, подаци за остварене инвестиције се односе на матична предузећа, осим код ЈП ЕПС, где су подаци о инвестицијама преузети из годишњих извештаја предузећа за ЕПС Групу.

- **Субвенције** јавних инфраструктурних предузећа су анализирани помоћу показатеља: *приход од премија, субвенција, дотација, донација и сл.* (Биланс успеха) и *капиталних субвенција и других државних додељивања* (Статистички извештај).
- Предузеће „**Инфраструктура железнице Србије**” а. д. није валидно доставило финансијски извештај за 2019. годину, па су подаци преузимани директно са веб-странице АПР-а (појединачна претрага финансијских извештаја).

◆ Скраћенице

АПР	<i>Агенција за привредне регистре</i>
БДВ	<i>Бруто додата вредност</i>
БДП	<i>Бруто домаћи производ</i>
ЕБИТ	<i>Earnings Before Interests Taxes</i>
ЕБИТДА	<i>Earnings Before Interests Taxes Depreciation amortization</i>
ЕБРД	<i>European Bank for Reconstruction and Development</i>
ЕС	<i>European Commission</i>
ЕУ	<i>Европска унија</i>
GCI	<i>Global Competitiveness Index</i>
HDI	<i>Human Development Index</i>
HDR	<i>Human Development Report</i>
ИКТ	<i>Информационо-комуникационе технологије</i>
ILO	<i>International Labour Organisation</i>
ЈР-22	<i>22 републичка и покрајинска инфраструктурна јавна предузећа</i>
ММФ	<i>Међународни монетарни фонд</i>
МСП	<i>Мала и средња предузећа</i>
НБС	<i>Народна банка Србије</i>
НОФ	<i>Нето обртни фонд</i>
OECD	<i>Organisation for Economic Cooperation and Development</i>
PHDI	<i>Planetary Human Development Index</i>
ROA	<i>Return on Assets</i>
ROE	<i>Return on Equity</i>
СДИ	<i>Стране директне инвестиције</i>
SOE	<i>State-Owned Enterprises</i>
UNDP	<i>United Nations Development Programme</i>
WEF	<i>World Economic Forum</i>
WGI	<i>Worldwide Governance Indicators</i>

◆ I. РЕФОРМСКИ НАПРЕДАК

1.1. У годишњем „Извештају о напретку Србије“ Европске комисије² констатовано је да је у области **Економских критеријума** Србија направила извештан напредак и да је на добром нивоу припремљености у развијању функционалне тржишне економије. Пре избијања кризе *COVID-19* динамика привредног раста је била убрзана јер је ојачала домаћа тражња. Мада су се спољни дисбаланси проширили, њихово финансирање је остало здраво, пре свега услед великог прилива СДИ. Смањењем буџетског дефицита и задржавањем опрезног фискалног става, Србија је значајно побољшала одрживост дуга. Учинак тржишта рада је побољшан, са најнижим стопама незапослености у последњој деценији; међутим, разлог за то лежи и у емиграцији већих размера. Иако је извештан напредак постигнут у реформама пореске управе и приватизацији банака у државном власништву, *друге структурне реформе јавне управе и државних предузећа су споро напредовале*. Није било напретка у јачању фискалних правила. Држава је и даље значајно присутна у привреди, а приватан сектор је спутан слабостима у владавини права.

Србија је постигла извештан напредак и умерено је припремљена да се носи са притиском конкуренције и тржишним силама унутар ЕУ. Структура привреде је додатно побољшана и привредна интеграција са ЕУ је остала на високом нивоу. Међутим, упркос извесном напретку, квалитет и релевантност образовања и обука не испуњавају потребе тржишта рада у потпуности. *Инвестиције су наставиле да расту, али након низа година недовољних улагања, и даље су недовољне да би испуниле озбиљне инфраструктурне потребе*.

Препорука ЕЦ је да Србија треба да примењује иста правила за приоритизацију, одабир и праћење свих капиталних инвестиција без обзира на врсту инвестиције или извор финансирања, укључујући и оне у оквиру међудржавних споразума. *Све одлуке о инвестицијама треба да следе стандарде ЕУ о јавним набавкама, државној помоћи, проценама утицаја на животну средину и анализи трошкова и користи*. Мада су трошкови позајмљивања средстава за сектор малих и средњих предузећа нижи, он се и даље суочава са бројним изазовима, са променљивом пословном климом и нелојалном конкуренцијом. Напредовање у транзицији „зелене енергије“, удаљавање од угља, треба да постане приоритет, а део Србије треба да удвостручи напоре у сузбијању загађења ваздуха.

² ЕЦ, 2020. *Serbia 2020 Report*.

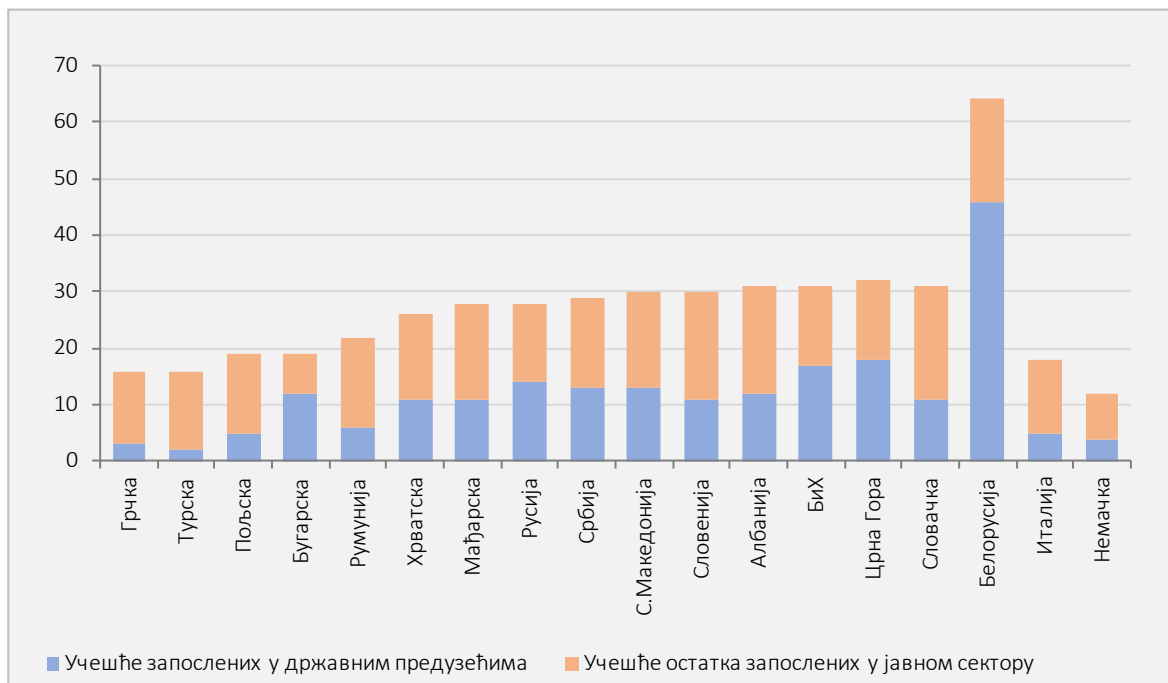
Компаративна анализа обима државног сектора у транзиционим државама

- 1.2. Мада се улога државних предузећа у свим посткомунистичким економијама значајно променила од 90-их година прошлог века она у свим транзиционим економијама играју и даље важну улогу, посебно у производним секторима у земљама са нижим дохотком³. **Скоро половина запослених у јавном сектору у транзиционим државама ради у државним предузећима**, другу половину чине запослени у ширем јавном сектору (образовање, здравство и јавна управа). Данас су државна предузећа концентрисана више на мрежне индустрије (попут комуналних услуга), природне монополе (попут железничког сектора) и робе.
- 1.3. Бројна истраживања која упоређују перформансе државног са приватним сектором указују на **неефикасност државног сектора**, пре свега због запошљавања превише радника у односу на њихов производ. Низак ниво продуктивности и профитабилности државних предузећа могу, донекле, узроковати нефинансијски циљеви, различити облици пружања субвенционисаних услуга, подршке економским активностима у депресираним и неразвијеним регионима или подручјима која су суочена са привредним, технолошким и еколошким проблемима.
- 1.4. **Компаративно истраживање EBRD 2016.** показало је да просечна запосленост у јавном сектору у транзиционим државама износила око 1/4 укупне запослености, од чега је 44% било запослено у државним предузећима⁴. Допринос државних предузећа био је посебно доминантан у Азербејџану и Белорусији, док је шири јавни сектор (области као што су образовање, здравство и јавна управа) чинио главнину државних запослености у Турској, Кипру, Грчкој и у државама јужног и источног Медитерана. Државна предузећа су углавном већа од приватних фирми, при чему у приватном сектору доминирају мале компаније: више од 1/3 државних предузећа у транзиционим државама има више од 100 запослених, док 45% приватних фирми има 10 запослених или мање. Сличан модел егзистира и у развијеним државама.

³ Megginson, W. (2000).

⁴ Life in Transition Survey 2016, ILO, OECD.

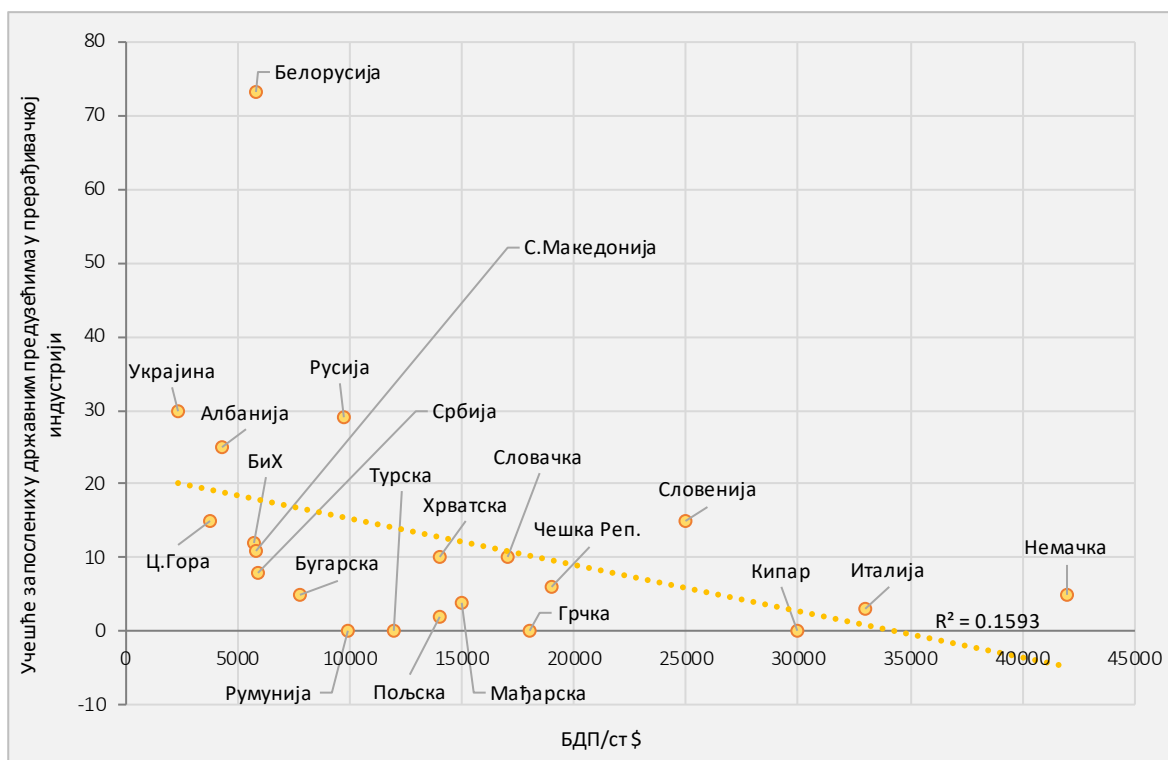
Графикон 1. Учешће запослених у јавном сектору

Извор: ILO, OECD, 2016.

- 1.5. Државна предузећа су углавном **концентрисана у транспортном и комуналном сектору**, најчешће на локалном, ређе на националном нивоу. Сектори транспорта, електричне енергије, гаса и других комуналних услуга чине укупно 69% запослености државних предузећа у транзиционим економијама, што је слично и код најразвијенијих држава.
- 1.6. Међутим, оно по чему се разликује обим и структура запослености у државним предузећима у државама са нижим дохотком од развијенијих држава је чињеница да **знатно веће учешће запослених у државним предузећима у прерађивачкој индустрији у сиромашнијим економијама**. Примера ради, у Азербејџану, Белорусији и неким земљама Централне Азије државна предузећа чине 30–70% укупне запослености у прерађивачкој индустрији, у поређењу са мање од 10% у већем делу Централне Европе и балтичких држава. Изузетак представља значајно учешће државних предузећа у конкурентним секторима у појединим транзиционим државама (попут мађарског, пољског и словеначког хемијског и фармацеутског сектора).

Графикон 2. Већи обим запослених у државним предузећима у прерађивачкој индустрији у државама са нижим дохотком

Извор: Life in Transition Survey 2016.

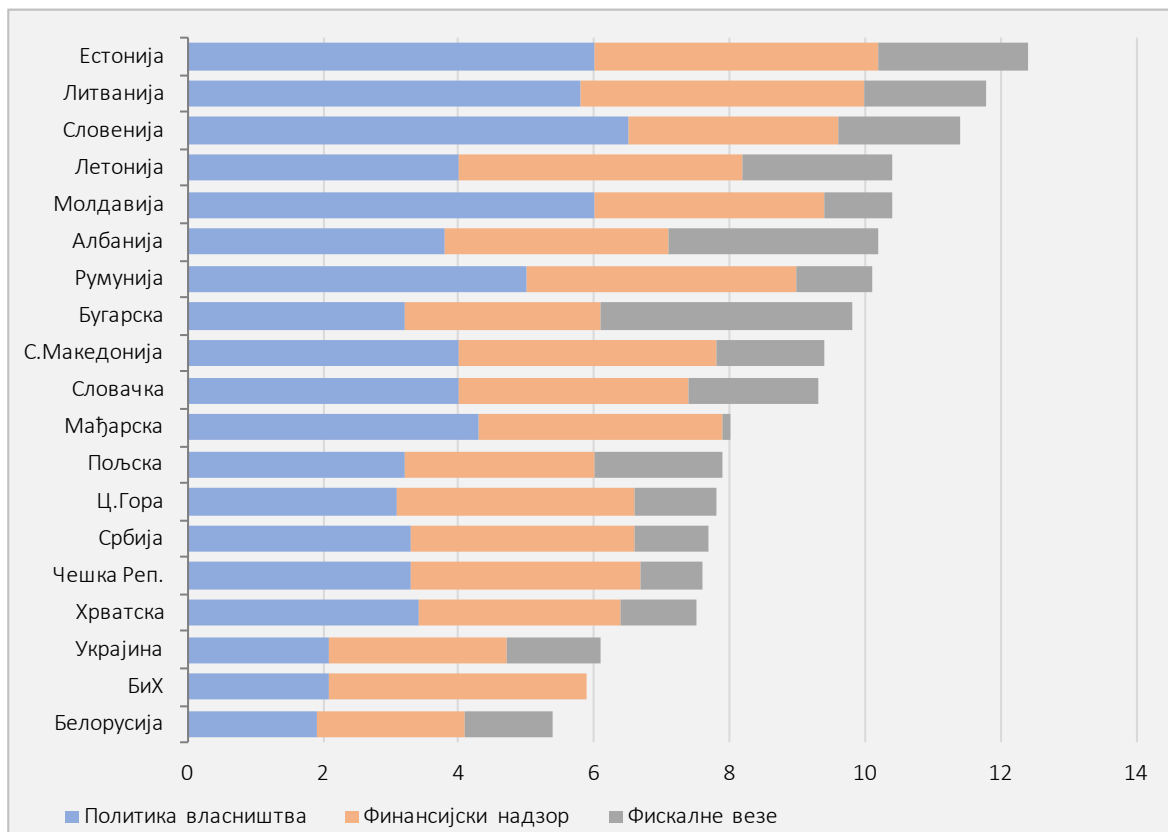
Управљање државним предузећима – SOE Governance Index

1.7. С циљем сагледавања ефеката корпоративног управљања државних и јавних предузећа, Међународни монетарни фонд је 2019. спровео обимно истраживање у транзиционим државама Централне, Источне и Југоисточне Европе⁵. Методологија истраживања се базирала на конструкцији **Композитног индекса управљања државним предузећима (State-Owned Enterprises Governance Index)**, који се састоји од 18 питања која упоређују оквири управљања у државним предузећима са смерницама *OECD*-а у областима *политике власништва* (пондер 52%), *финансијског надзора* (пондер 29%) и *фискалних веза између државних предузећа и влада* (пондер 19%)⁶. Област *политике власништва* покрива подручје организационе структуре доношења одлука у влади, правног оквира, интеракције између владе и државних одбора и управе, као и избор управног и надзорног органа. Сегмент *финансијског надзора* покривао је захтеве и стандарде ревизије државних предузећа и захтеве извештавања. Област *фискалних веза између државних предузећа и влада* покрива подручје финансијских интеракција са владом и надзора државних предузећа.

⁵ Reassessing the Role of State-Owned Enterprises in Central, Eastern, and Southeastern Europe, IMF, 2019/11.

⁶ OECD. (2015). *Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises*. Paris: OECD Publishing.

Графикон 3. Композитни индекс управљања државним предузећима

Извор: ММФ, 2019.

Напомена: Максимална оцена индекса је 16,5. Више вредности означавају ближе придржавање приручника Светске банке и смерница *OECD*-а и фискалне транспарентности.

1.8. Компаративна анализа управљања државним предузећима (закључно са 2018) показала је различити степен придржавања смерница *OECD*-а од земље до земље. Најбоље су рангиране балтичке државе и Словенија, док се реформе у државним предузећима најспорије одвијају у Белорусији, Босни и Херцеговини и Украјини. Од држава региона, Србија и Хрватска су најниже рангиране и налазе се у доњем делу лествице успешности управљања државним предузећима, пре свега због неефикасног управљања државним предузећима, **односно непостојања стратешког документа о политици власништва државним и јавним сектором**. На основу смерница *OECD*-а, овакав документ би: (1) јасно навео разлоге зашто конкретно предузеће треба да остане у државном портфолију, (2) дефинисао циљеве политике, (3) утврдио стратегију за вршење власничке функције, и (4) ускладио и синтетизовао политике, законе и прописе који се примењују на државна предузећа. Поред тога, процес именовања чланова управног и надзорног одбора неопходно је базирати на принципима професионализма и деполитизованости. Анализа ММФ-а наглашава да се у Србији законски захтеви заобилазе именовањем чланова управног и надзорног одбора на привременој основи. *Компаративна анализа је показала да се централизација процеса избора одбора показала ефикасном*, али да се мало примењује у транзиционим државама. У већини држава функционишу децентрализовани модели, у којима ресорна министарства бирају чланове надзорног и

управног одбора, што повећава ризике од нетранспарентности, политичког утицаја, сукоба интереса и различитих поступака широм владе. На тај начин, секторска министарства имају главну улогу у одабиру чланова одбора у државним предузећима, што даје приоритет секторским или политичким циљевима државних предузећа над максимизацијом економских и финансијских вредности.

- 1.9. У области финансијског надзора државних и јавних предузећа (финансијске и оперативне перформансе и извештавање) код већине транзиционих држава **највећи проблем представља неефикасан систем праћења учинка и непостојање механизма одговорности који помаже у подстицању максимизације вредности и минимизирању фискалних ризика**. Неопходно је успоставити посебна рачуноводствена правила за државна предузећа у националним рачуноводственим стандардима која спречавају поређење са сличним компанијама из приватног сектора и смањују корисност финансијских извештаја као улазних података у владино доношење одлука. *Одржавање заједничких рачуноводствених стандарда*, објављивање и омогућавање лаке доступности финансијских извештаја и осигуравање независних екстерних ревизија служи побољшању транспарентности и одговорности.⁷ Истраживања су показала позитивну корелацију између квалитета финансијских рачуноводствених информација и економских перформанси⁸. Финансијски извештаји о пословању државних предузећа у успешним транзиционим државама се објављују на централизованом веб-сајту (Естонија, Летонија, Литванија и Словенија), у појединим земљама објављивање је делимично (Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија). Генерално, објављивање консолидованих извештаја није у складу са препорукама *OECD*⁹-а и оптерећено је бројним недостацима и нерегуларностима (нетранспарентност, нецеловитост, непостојање финансијских интеракција матичног и појединачних предузећа, процене ризика, процене власничке политике и др.).
- 1.10. У сегменту фискалних и политичких интеракција између државних предузећа и влада **све транзиционе државе немају јасну дефиницију социјалних циљева потребних за постављање обавеза државних предузећа према рањивим групама**. У неким државама (Белорусија, Босна и Херцеговина, Молдавија, Румунија, Србија и Словенија) постоје некомерцијални разлози за државно власништво над друштвеним предузећима, али ти разлози нису изричито наведени у законодавству. Готово све земље пријављују финансијску подршку државним предузећима, али модалитети и обим се разликују. Већина земаља подржава државна предузећа пружајући буџетску подршку или квазифискалну подршку, на пример, путем позајмица или гаранција. Поред тога, политика дивиденди је битан стуб фискалних интеракција између државних предузећа и влада, владе би требало да утврде финансијске циљеве за државна предузећа, као што су профитабилност, повраћај капитала, структура капитала и циљеви за дивиденде. Пошто дивиденде могу бити извор значајних буџетских прихода, добро дефинисана политика може помоћи владама у средњорочном фискалном буџетирању како би се избегао неочекивани пад прихода. Централизоване јединице за надзор фискалног ризика могу играти важну улогу у идентификацији, процени и ублажавању ризика који потичу из пословања државних предузећа.

⁷ Kowalewski, et all, 2008.

⁸ Bushman, et all, 2003.

⁹ OECD, 2015.

- 1.11. Генерални закључак је да државе чланице ЕУ постижу боље перформансе управљања државним предузећима од земаља које нису чланице ЕУ, мада су и оне још увек далеко од циљаних смерница *OECD*-а. Разлози леже у јачим институцијама у државама чланицама ЕУ, као и правилима о државној помоћи, која појачавају захтеве за транспарентношћу буџетске подршке државним предузећима. Све транзиционе државе имају значајан простор да политику управљања државним предузећима ближе ускладе са смерницама најбоље праксе и знатно побољшају спровођење политике у бројним сегментима, од обима надзора јавних предузећа, јачања процедуре именовања контролних органа, успостављања централизованих јединица за надзор државних и јавних предузећа, па до процене фискалног ризика и веће транспарентности рада и извештавања о резултатима пословања ових предузећа.

Структурне реформе: *EBRD* – транзициони индикатори

- 1.12. Владе у свим транзиционим државама спровеле су широк спектар мера како би ублажиле негативне ефекте *COVID-19* на привреду, од обезбеђивања ликвидности и мораторијума на отплату кредита до разних пореских олакшица за предузећа и директних плаћања домаћинствима. И поред очекивања да ће се спровођење структурних реформи одложити док не прође криза, **многе земље су наставиле да спроводе суштинске структурне реформе током 2020**, са успешним иницијативама, укључујући надоградњу оквира управљања за државна предузећа, јачање антикорупцијске политике, дигитализацију државних служби, проширење програма техничког и стручног образовања и обуке и број ефикасних јавно-приватних партнерстава.
- 1.13. Компаративна анализа сагледавања процене пролазног реформског времена помоћу транзиционих *EBRD* индикатора показала је низ позитивних померања током 2020. у већем броју транзиционих економија. Од шест реформских области које прате *EBRD* транзициони индикатори (конкурентност, добро управљање, „зелена економија”, инклузивност, отпорност и интегрисаност са суседним тржиштима и са глобалном привредом), **Србија у 2020. највише заостаје за просеком транзиционих држава чланица ЕУ у области конкурентности (5,64 према 6,40), доброг управљања (5,84 насупрот 6,31) и заштите животне средине (5,78 према 6,34). У свим реформским областима Србија је напредовала у 2020, осим у области „зелене економије”.**

Табела 1. Реформски напредак – вредност EBRD индикатора, 2019–2020.

	Конкурентност		Добро управљање		Зелена економија		Инклузивност		Отпорност		Интегрисаност		Просек	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Чланице ЕУ	6,34	6,40	6,26	6,31	6,47	6,34	6,47	6,48	7,38	6,10	7,08	7,06	6,67	6,45
Хрватска	5,85	5,91	6,04	6,1	6,4	6,27	6,36	6,41	7,49	7,6	6,59	6,67	6,46	6,49
Бугарска	5,82	5,9	5,97	6,19	6,06	5,93	6,27	6,32	6,82	6,89	7,02	7,01	6,33	6,37
Мађарска	6,58	6,64	5,96	5,98	6,27	6,14	6,54	6,53	7,14	7,06	7,18	7,08	6,61	6,57
Румунија	6,29	6,32	6,17	6,1	6,13	5,99	5,71	5,7	7,19	7,17	7	7,01	6,42	6,38
Словачка	6,61	6,67	6,34	6,31	6,87	6,74	6,5	6,51	7,92	7,9	7,31	7,32	6,93	6,91
Словенија	6,91	6,97	7,09	7,2	7,11	6,97	7,42	7,43	7,69	7,73	7,38	7,28	7,27	7,26
<i>Кандидати ЕУ</i>	<i>4,55</i>	<i>4,62</i>	<i>4,59</i>	<i>4,57</i>	<i>4,49</i>	<i>4,48</i>	<i>4,70</i>	<i>4,73</i>	<i>5,23</i>	<i>5,36</i>	<i>4,95</i>	<i>5,01</i>	<i>4,75</i>	<i>4,81</i>
Албанија	5,18	5,25	5,16	4,5	4,43	4,43	5,26	5,25	5,44	5,65	5,85	5,76	5,22	5,14
Црна Гора	5,56	5,6	6,11	6,27	5,45	5,44	6,06	6,07	6,45	6,83	6,18	6,29	5,97	6,08
Северна Македонија	5,94	5,98	5,43	5,4	5,27	5,27	5,74	5,76	5,96	6,21	6,07	6,13	5,73	5,89
Турска	5,51	5,71	6,08	5,92	5,25	5,24	4,95	4,99	7,04	7,09	5,87	5,98	5,78	5,82
<i>Србија</i>	<i>5,54</i>	<i>5,64</i>	<i>5,77</i>	<i>5,84</i>	<i>5,79</i>	<i>5,78</i>	<i>6,06</i>	<i>6,13</i>	<i>5,85</i>	<i>5,94</i>	<i>6,24</i>	<i>6,25</i>	<i>5,88</i>	<i>5,93</i>
БиХ	4,72	4,8	4,12	3,98	5,15	5,14	5,41	5,43	6,08	6,09	5,35	5,41	5,14	5,14

Извор: EBRD Transition report 2020-21.

1.14. У области конкурентности, EBRD акцентира да је Србија побољшала своју позицију (вредност индикатора конкурентности) у 2020, по мишљењу EBRD, захваљујући приватизацији Комерцијалне банке. **Реформе у области управљања су пресудне за постизање зеленог, отпорног и инклузивног опоравка у свим транзиционим економијама.** Различите подкомпоненте индекса управљања сугеришу да владе морају учинити више како би побољшале комуникацију са својим грађанима и учиниле јавну потрошњу транспарентнијом. Многе земље наставиле су током 2020. да напредују са реформама у вези са управљањем, посебно у погледу антикорупцијских политика, усклађеношћу са стандардима прања новца и финансирања тероризма, управљањем државним предузећима и дигитализацијом државних служби. Одређен реформски напредак Србија је постигла у развоју политике државног власништва, с тим да предстоји усвајање нове политике.

1.15. Транзиционе економије суочене су са бројним еколошким проблемима. Генерално, **током 2020, нису забележене значајније реформе у области „зелене економије”.** Након ратификације Париског споразума о климатским променама из 2015, у неколико земаља извршене су ревизије наниже према резултатима мерења ефикасности механизма одређивања цена угљеника, неколико земаља је напредовало у реформи свог регулаторног окружења са становишта енергетске ефикасности и „зелених инвестиција” (Грузија, Северна Македонија, Узбекистан). Србија је после одлагања усвојила свој Национални план смањења емисија, ојачавајући своју посвећеност смањењу емисија (посебно оних које производе термоелектране).

- 1.16. Србија је у области **инклузивности** **направила позитиван корак** кроз побољшање образовања и исхода на тржишту рада, односно ступањем на снагу новог закона о дуалном образовању и обуци у академској 2019/20. години (усвојен 2017) и усвајањем закона о моделима дуалних студија у високом образовању 2019. године.
- 1.17. Треба рећи да, **док је неспоран консензус о позитивном утицају структурних реформи на економију на дужи рок, краткорочне ефекте структурних реформи теже је проценити**¹⁰. Рецимо, реформе на тржишта производа, могу узроковати и позитивне и негативне исходе у кратком року, у зависности од брзине којом се ресурси и људски капитал прерасподељују од непродуктивних ка ефикаснијим фирмама. Реформе чији је циљ учинити тржиште рада флексибилнијим могу краткорочно имати контракциони ефекат, јер турбуленције на тржишту рада отежавају тренутну замену мање продуктивних запослених¹¹. Супротно томе, смањење надокнаде за незапосленост нема непосредних негативних ефеката на учешће радне снаге, јефтиније је за примену и повећава конкуренцију на тржишту рада¹². Дерегулација тржишта рада изазива озбиљније негативне краткорочне ефекте у кризним периодима, док, насупротив томе, кризни периоди мало утичу на утицај реформи на тржишту производа. Важно је напоменути да *одређене реформе доносе додатне користи у кризним временима* (пример са реформама којима се уклањају административне баријере и смањују трошкови започињања посла)¹³. Реформе у секторима као што је трговина на мало, телекомуникације и професионалне услуге често резултирају падом цена и узрокују бржи раст производње и запослености, што има експанзивни ефекат, чак и током периода пада потражње¹⁴. Експанзивне фискалне и монетарне политике могу помоћи ублажавању негативног краткорочног утицаја структурних реформи током кризе. Повећање јавне потрошње на инфраструктуру може посебно произвести краткорочни добитак у продуктивности у периодима контракције¹⁵. Истраживања су јасно показала да се краткорочне користи структурних реформи повећавају када је владино креирање политике уверљивије, јер то подстиче предузећа и домаћинства да брже реагују на нова правила и прописе и убрзава позитивне ефекте реформи, којима би у супротном требало више времена да се остваре¹⁶.
- 1.18. **Неке структурне реформе могу потенцијално имати контракциони ефекат у кратком року, који би могао бити појачан у кризним периодима.** Синергија структурних реформи са повећањем јавне потрошње, мере усмерене на побољшање кредитних услова и деловање с циљем јачања поверења у јавну управу утичу на ублажавање краткорочних трошкова структурних промена, уз истовремено очување њихових дугорочних користи.

¹⁰ Bouis, et all, 2020.

¹¹ Cacciatore, et all, 2016.

¹² Duval & Furceri, 2018.

¹³ Ciriaci, 2014.

¹⁴ Bertrand & Kramarz, 2002.

¹⁵ Duval & Furceri, 2018.

¹⁶ Adjémian, et all, 2007.

Индекс глобалне конкурентности-инфраструктурне реформе

- 1.19. **Окружење које подстиче конкурентан, инклузив и одржив привредни раст обухвата и формалне и неформалне институције; комуналне услуге и инфраструктуру** (саобраћај, енергија, вода и телекомуникације), као и оквирне услове које поставља монетарна и фискална политика, и шире, јавне финансије. Уз погоршање социјалне и економске поларизације и претећу претњу последица климатских промена, економски темељи сваке државе створени од добро функционишућих институција, стабилног макроокружења и висококвалитетне инфраструктуре су од кључне важности. Имајући у виду да се комплетно подручје ЈИЕ, по свим репрезентативним економским показатељима, налази на економској периферији Европе, брзина, посвећеност и капацитет државе у спровођењу инфраструктурних реформи представљају примарни предуслов економског сустизања и јачања привредне конкурентности.
- 1.20. **Због реформског заостатка у појединим областима, привреда Србије, према Индексу глобалне конкурентности (GCI), у 2019. је рангирана на 72. месту у свету** (од 141 државе). Од транзиционих држава региона, испред Србије се налазе привреде Словеније (35), Мађарске (47), Бугарске (49), Румуније (51) и Хрватске (65). Највећи проблеми од 12 стубова конкурентности су код стубова који мере развијеност и квалитет *Институција, Инфраструктуре, Усвајања ИКТ, Финансијског система, Здравства и Величине тржишта*.

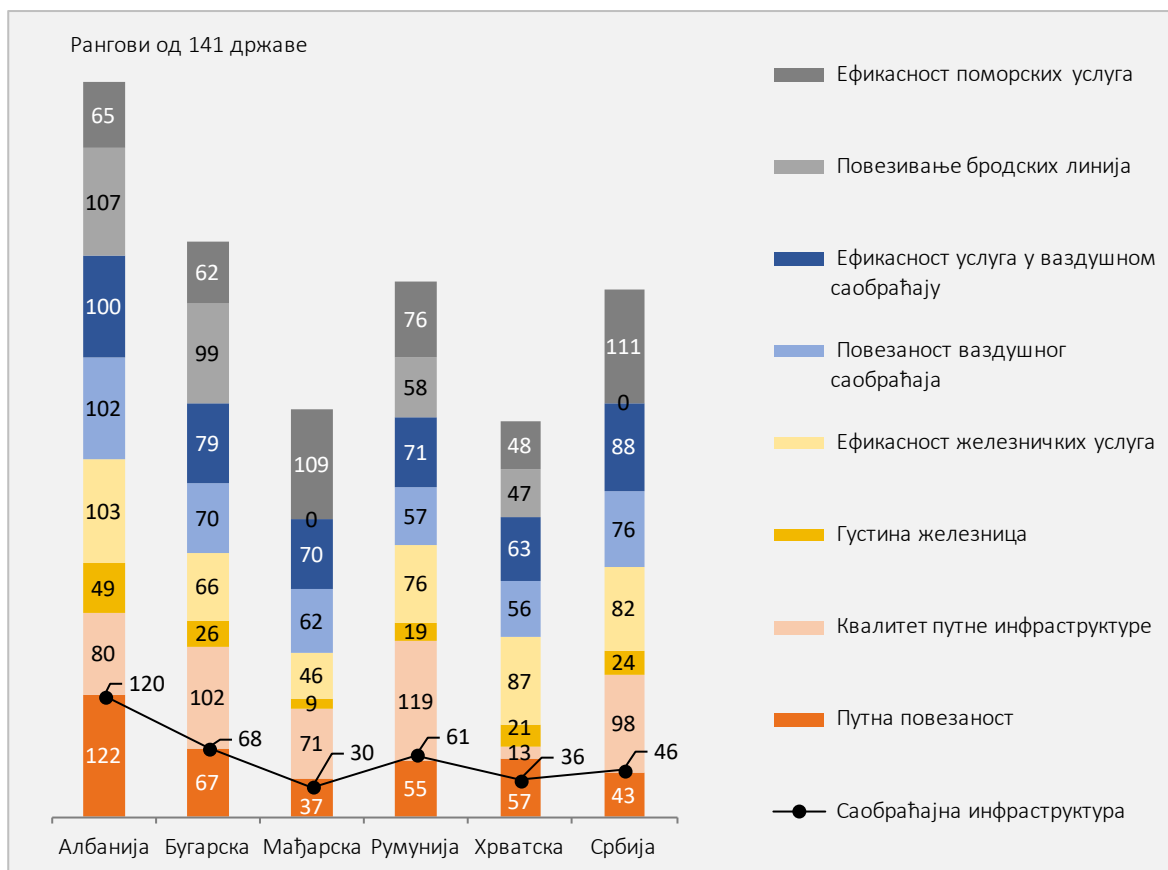
Табела 2. Индекс глобалне конкурентности (GCI) за државе региона, 2019.

Показатељи	АЛБ	БУГ	МАЂ	РУМ	СЛО	ХРВ	СРБИЈА		
							Ранг	Вредност	Удаљеност од лидера по вредности
GCI	81	49	47	51	35	63	72	60,9	24
<i>Подиндекс: ПОДРЖАВАЈУЋЕ ОКРУЖЕЊЕ</i>									
1. стуб: Институције (20 индикатора)	76	57	63	52	33	77	75	52,5	29
2. стуб: Инфраструктура (12)	98	56	27	55	33	32	51	73,8	22
3. стуб: Усвајање ИКТ (5)	75	30	54	32	40	60	77	52,6	40
4. стуб: Макроекономска стабилност (2)	104	43	43	56	1	43	64	75,0	25
<i>Подиндекс: ЉУДСКИ КАПИТАЛ</i>									
5. стуб: Здравство (1)	46	81	70	83	36	47	76	79,0	21
<i>Подиндекс : ТРЖИШТЕ</i>									
7. стуб: Тржиште добара (8)	75	63	91	64	30	86	73	54,6	27
9. стуб: Финансијски систем (9)	102	73	66	86	61	63	82	57,4	34
10. стуб: Величина тржишта (2)	111	64	48	41	82	78	74	51,8	48

Извор: WEF – The Global Competitiveness Report 2019.

1.21. Да би се затворио постојећи глобални инфраструктурни јаз, потребно је уложити 3,7 трилиона \$, или 4,1% глобалног БДП-а сваке године у инфраструктуру (путеви, железнице, луке, аеродроми, електрична енергија, вода и телекомуникације) у периоду 2017–2035. (54% овог финансирања може се приписати потребама Азије). Међутим, предвиђа се мањак од 5,5 трилиона \$ глобалне потрошње на инфраструктуру 2017–2035, уз значајне варијације на регионалном нивоу¹⁷. ММФ процењује да би издвајање додатних 1% БДП-а за јавне инвестиције могло директно створити приближно седам милиона радних места, а индиректно 20 милиона радних места широм света. Одржавање и, тамо где је то могуће, проширење инвестиција у саобраћај, здравствену заштиту, становање, дигитализацију и енергетску транзицију не само да би побољшало конкурентност, већ би створило и више радних места, припремајући земље да постану отпорније и одрживије¹⁸.

Графикон 4. Конкурентност саобраћајне инфраструктуре држава региона, 2019.

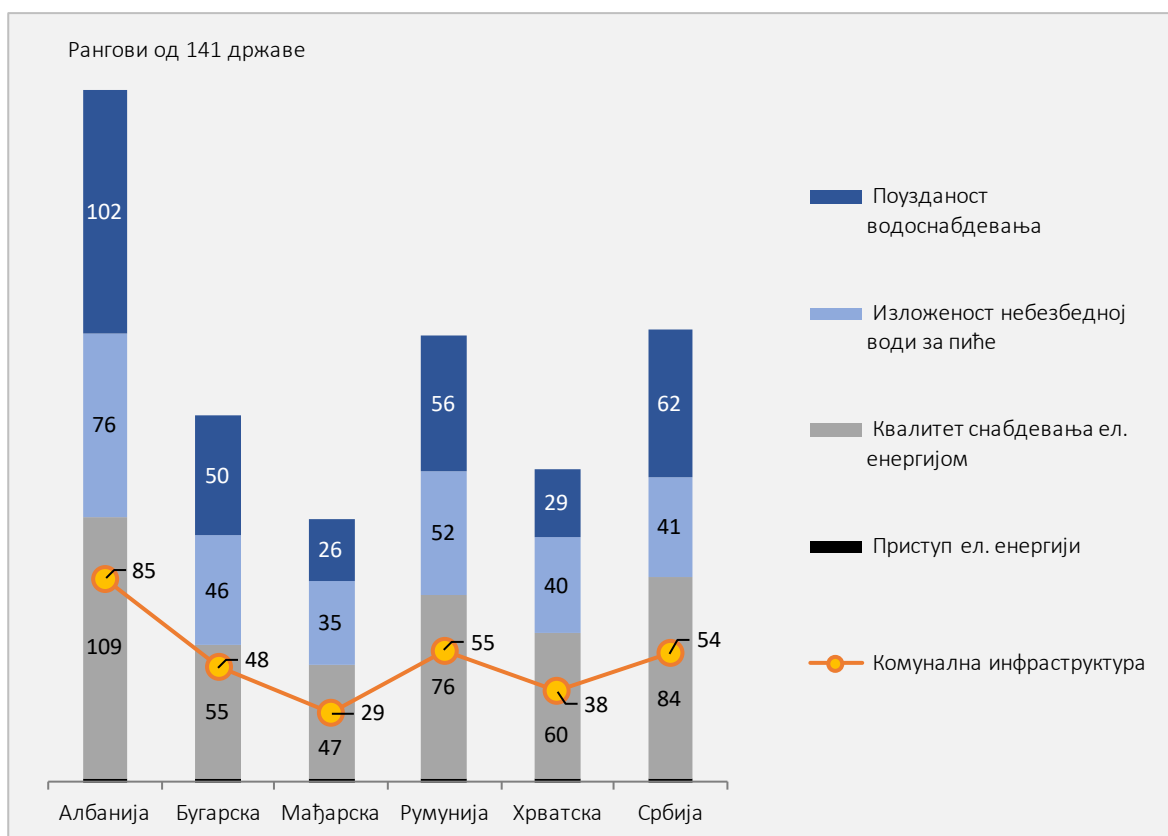
Извор: WEF – The Global Competitiveness Report 2019.

¹⁷ Woetzel, et al, 2017.

¹⁸ IMF, 2020.

1.22. Ефикасно управљање инфраструктуром биће кључно за побољшање ефикасности исплате средстава. Тренутно, *неефикасно планирање, расподела и спровођење инфраструктурних пројеката чине 30%–50% губитака у расходима*¹⁹. Строжи оквири за одабир пројеката, фискално планирање, свеобухватно буџетирање, транспарентни поступци јавних набавки, надзор над пројектима и надгледање јавне имовине могу допринети изградњи боље инфраструктуре са знатно нижим трошковима.

Графикон 5. Конкурентност комуналне инфраструктуре држава региона, 2019.

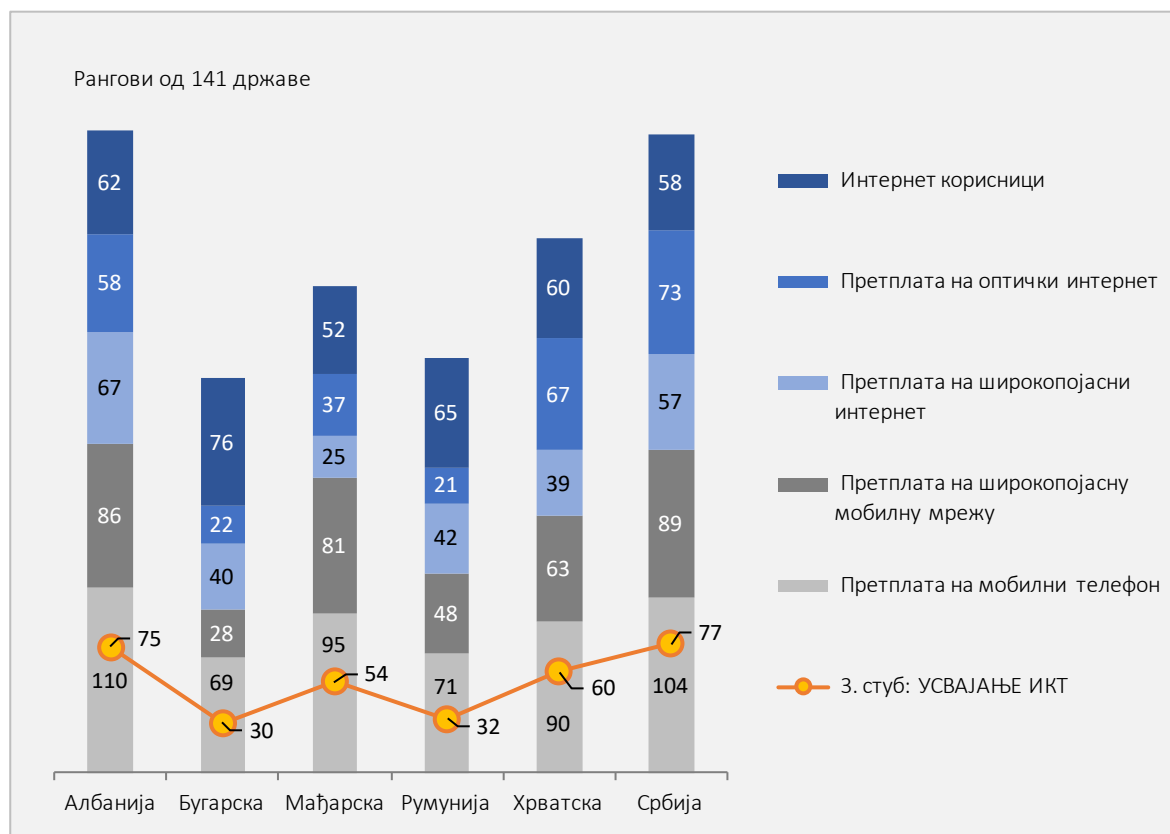
Извор: WEF – The Global Competitiveness Report 2019.

1.23. Један од приоритета структурних реформи у ИКТ сектору је *укидање дигиталног јаза унутар и између земаља како за предузећа, тако и за домаћинства*. Утицај пандемијске кризе требало би да послужи као позив на узбуну за земље које треба да прихвате процес дигитализације, подстакну компаније да пређу на дигиталне пословне моделе и уложе у развој ИКТ-а и дигиталне вештине. Из тога следе две непосредне импликације на оживљавање економија. Прво, технолошка граница ће се кретати брже него раније; потрошња приватног сектора на технологију само се тренутно смањила 2020, очекује се снажан раст 2021, *компаније ће у наредне три године готово удвостручити своја улагања посвећена иницијативама за дигиталну*

¹⁹ Lee & Doukas, 2017.

*трансформацију*²⁰. Друго, дигитална трансформација се спроводи упоредо са развојем људског капитала и правног оквира. Како технолошки напредак напредује, продуктивност привреде зависи од способности предузећа и домаћинстава да искористе могућности које нуде нове технологије. Истовремено, неопходно је да правно законодавство ухвати корак са дигиталним светом и обезбеди једноставна правила за дигиталне пословне моделе (нпр. Е-трговина).

Графикон 6. Конкурентност ИКТ инфраструктуре држава региона, 2019.

Извор: WEF – The Global Competitiveness Report 2019.

1.24. **Инфраструктурна надоградња је неопходност како би се убрзала енергетска транзиција и проширио приступ електричној енергији и ИКТ-у.** Развој инфраструктуре у будућности мораће да угради критеријуме одрживости и широког приступа. На пример, ублажавање климатских промена захтева брзе промене у енергетском миксу према обновљивим изворима енергије. То не захтева само јачу и ширу политичку посвећеност, већ укључује и промене урбанистичког планирања, проширење приступа зеленим јавним површинама и надоградњу јавног превоза, као и већу заштиту биодиверзитета и природних станишта изван урбаних простора. Слично томе, шири приступ свих чланова друштва инфраструктури ће у неким случајевима захтевати дугорочне промене како би се побољшала инклузија, укључујући промене у структури тржишта како би се

²⁰ WEF, 2019.

проширила конкуренција. Нпр., просечна цена корпе фиксног широкопојасног приступа (5 ГБ) најмање је 20 пута виша на тржиштима у развоју и у економијама у развоју него у напредним економијама, а цена коју купци плаћају за корпу фиксног широкопојасног приступа виша је од једне шестине њихове плате²¹. За транзиционе државе ЈИЕ потребно је више напора на побољшању приступачности свих облика инфраструктуре, ширећи укључивање предузећа и домаћинства у дигиталну економију.

- 1.25. **Прелазак на зеленију и инклузивнију економију мораће бити поткрепљен значајним улагањима у инфраструктуру, укључујући проширење дигиталних мрежа.** Озелењавање економије захтеваће надоградњу енергетске инфраструктуре и транспортних мрежа поред обавеза из јавног и приватног сектора да се прошире и поштују мултилатерални споразуми о заштити животне средине. Што се тиче инклузије, надоградње инфраструктуре требале би обухватити проширење дигиталних капацитета како би се користи дигитализације ускладиле са универзалним приступом могућностима. Приступ електричној енергији и ИКТ-у омогућен је повезивањем, сигналним покривањем земљишта, родним разликама у дигиталној повезаности, учешћем е-управе и стопама електрификације. Генерално, земље које су тренутно припремљеније за економску инфраструктурну трансформацију су Данска, Естонија, Финска и Холандија. У мање припремљене земље спадају Русија, Индонезија, Турска и Јужна Африка.

Индекс хуманог развоја – еколошки притисци

- 1.26. Годишњи извештаји *UNDP* о хуманом развоју већ три деценије (од 1990) представљају најрепрезентативнији глобални независни аналитички пресек кључних развојних питања, трендова и политика за све државе. Последњи Извештај за 2020.²² тематски је посвећен последицама *COVID-19*, климатским променама, убрзању неједнакости и рекордном броју људи који су били присиљени да напусте своје домове због сукоба и кризе. Први пут у историји, већи је утицај људи на планету, него планете на људе.

Индекс хуманог развоја за 2019. од 0,806 сврстава Србију у групу држава са врло високим нивоом хуманог развоја (изнад 0,800) и рангира је на 64. позицију у свету (од 189 земаља и територија обухваћених извештајем). У првих пет високо развијених држава налазе се Норвешка (0,957), Ирска (0,955), Швајцарска (0,955), Хонг Конг (0,949) и Исланд (0,949). Од држава региона, најбоље је позиционирана Словенија (22), Мађарска (40) и Хрватска (43), следе Црна Гора (48), Румунија (49) и Бугарска (56). У нижој групи (државе са високим нивоом *HDI* у интервалу 0,700–0,800) налазе се Албанија (69), Босна и Херцеговина (73) и Северна Македонија (82).

²¹ Bloomberg, 2018.

²² Извештај за 2020. под називом *Следећа граница: Хумани развој и Антропоцен* наводи да људи и планета улазе у потпуно нову геолошку епоху – Антропоцен или доба људи.

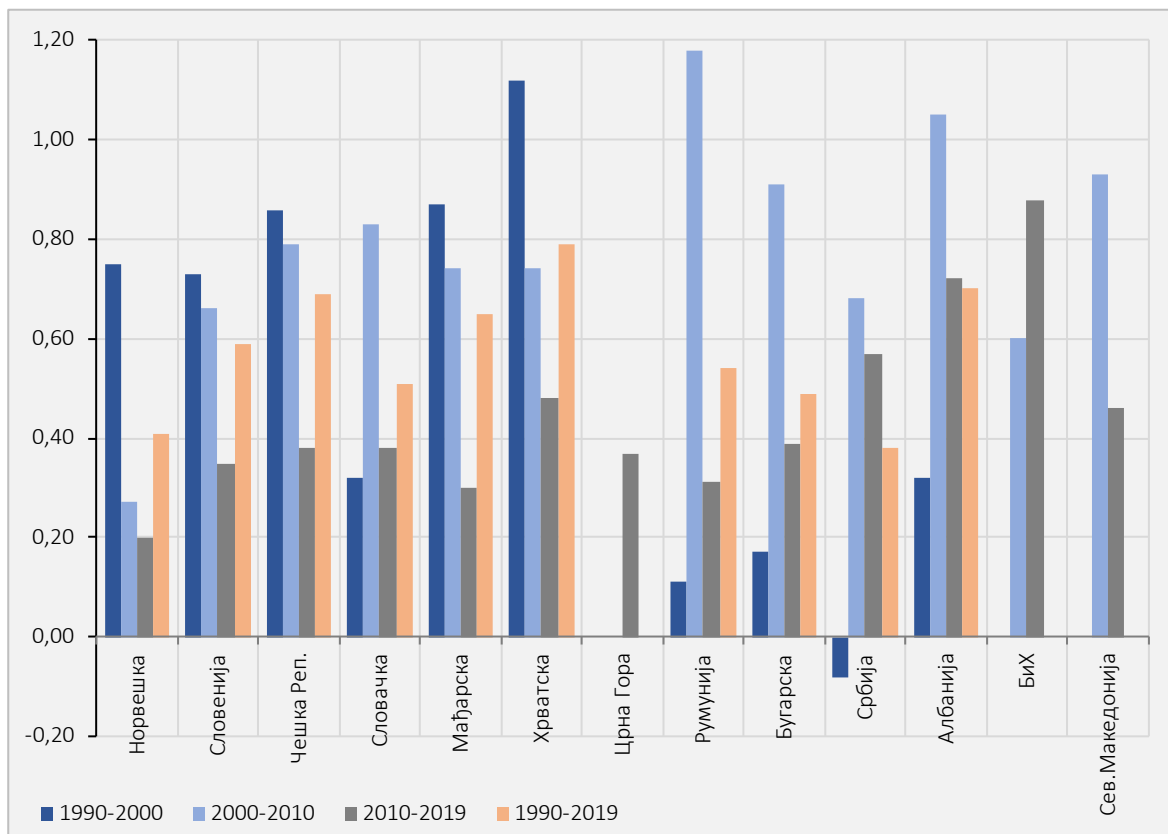
Табела 3. Индекс хуманог развоја (*HDI*) и његове компоненте, 2019.

	HDI	Очекивано трајање живота	Очекиване године образовања	Просечно време образовања	БНД/ст	Разлика ранга БДП/ст и HDI ранга
	вредност	година	година	година	2017 PPP \$	2019
Норвешка	0,957	82,4	18,1	12,9	66.494	7
Словенија	0,917	81,3	17,6	12,7	38.080	15
Чешка Република	0,900	79,4	16,8	12,7	38.109	9
Словачка	0,860	77,5	14,5	12,7	32.113	3
Мађарска	0,854	76,9	15,2	12,0	31.329	4
Хрватска	0,851	78,5	15,2	11,5	28.070	6
Црна Гора	0,829	76,9	15,0	11,6	21.399	13
Румунија	0,828	76,1	14,3	11,1	29.497	-1
Бугарска	0,816	75,1	14,4	11,4	23.325	2
Србија	0,806	76,0	14,7	11,2	17.192	8
Албанија	0,795	78,6	14,7	10,1	13.998	18
БиХ	0,780	77,4	13,8	9,8	14.872	7
Северна Македонија	0,774	75,8	13,6	9,8	15.865	-7

Извор: HDR 2020.

- 1.27. Методолошки, Индекс хуманог развоја (*HDI*) „мери“ просек дугорочног напретка у три основне димензије развоја друштва: дуг и здрав живот (очекивано трајање живота), приступ образовању (просечно и очекивано време образовања) и пристојан животни стандард (БНД/ст). **У већини транзиционих држава економска димензија *HDI* је развијенија и боље рангирана (БДП/ст) од социјалне**, осим у случају Румуније и Северне Македоније.
- 1.28. **Очекивани животни век у Србији је 76 година. Грађани Србије завршили су у просеку 11,2 година школовања, док млађе генерације очекује просечно 14,7 година школовања.** У Србији се у последњих 30 година животни век у просеку продужио за 4,5 године, број завршених година школе у групацији од 25 година и старијој се увећао за 3,2 године, односно за 2,3 године када је у питању очекивани број година који ће деца која тек треба да крену у школу провести у систему образовања. У истом периоду БНД је опао за 0,6%. Услед економске девастације, санкција и НАТО бомбардовања, просечан годишњи пад *HDI* 1990–2000. износио је -0,2%, што је узроковало да је просечна годишња стопа раста за целокупан 30-годишњи период износила свега 0,38%.

Графикон 7. Просечан раст годишње стопе *HDI*, 1990–2019. (%)

Извор: HDR 2020.

1.29. Због огромног притиска који људи врше на планету, UNDP, у свом најновијем извештају, уводи нови експериментални индикатор – *HDI*, коригован планетарним (еколошким) притисцима (*Planetary pressures-adjusted HDI – PHDI*). *PHDI* мери колико угљен диоксида (CO_2) земље емитују, као и њихов материјални отисак, односно укупну количину природних ресурса искоришћених за потрошњу. **Применом модификованог *HDI* више од 50 земаља не би се налазило у групи са веома високом индексом хуманог развоја, што указује на огромну зависност њихових економија од фосилних горива и природних ресурса. Највећи потрошач природних ресурса у транзиционим државама су управо велика инфраструктурна јавна предузећа.**

Табела 4. Индекс хуманог развоја (HDI) коригован еколошким притисцима, 2019.

	HDI		PHDI*		
	ранг	вредност	вредност	разлика HDI од PHDI (%)	разлика PHDI и HDI ранга
Норвешка	1	0,957	0,781	18,4	-15
Словенија	22	0,917	0,800	12,8	11
Чешка Република	27	0,900	0,768	14,7	-5
Словачка	39	0,860	0,720	16,3	-21
Мађарска	40	0,854	0,781	8,5	21
Хрватска	43	0,851	0,779	8,5	19
Црна Гора	48	0,829	0,738	11,0	-1
Румунија	49	0,828	0,760	8,2	11
Бугарска	56	0,816	0,745	8,7	9
Србија	64	0,806	0,732	9,2	10
Албанија	69	0,795	0,756	4,9	28
БиХ	73	0,780	0,718	7,9	8
Северна Македонија	82	0,774	0,720	7,0	19

Извор: HDR 2020.

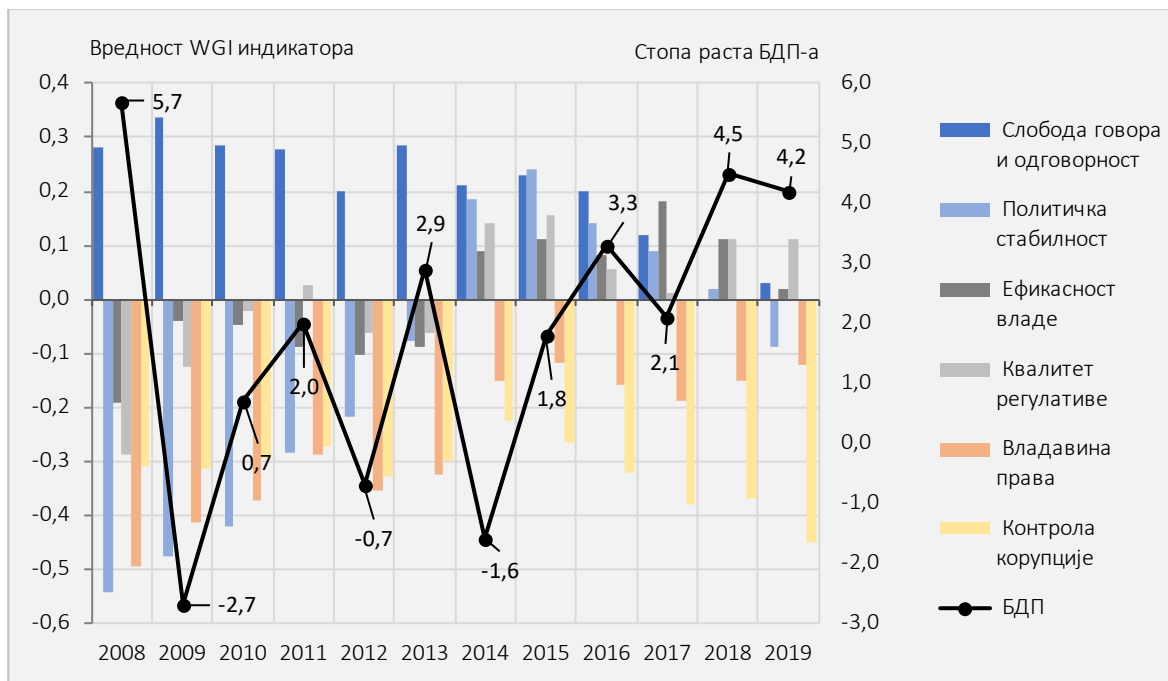
Напомена: *PHDI (*Planetary pressures-adjusted HDI*) је модификован HDI са нивоом емисије CO₂/ст и укупном количином природних ресурса која је искоришћена да би се задовољиле потребе потрошње.

1.30. Све већи јаз неједнакости како унутар, тако и између земаља, са још увек дубоким коренима у колонијализму и расизму, указује да богатије економије израбљују природне ресурсе много више за себе, док планетарне последице сносе све државе. Процене ММФ-а показују да су трошкови држава која дају субвенције за фосилна горива из јавних фондова (заједно са индиректним трошковима) достигли 6,5% глобалног БДП-а годишње. И док би најбогатије земље света могле да доживе и до 18 дана мање екстремних временских прилика, сваке године, због климатске кризе, најсиромашније земље суочене су са до 100 додатних дана екстремних временских услова.

Институционалне реформе

- 1.31. **Реформски напредак у свим инфраструктурним областима примарно зависи од институционалних реформи.** Најрелевантнији глобални индикатор који мери пролазно време институционалних реформи у шест кључних области²³: (1) Слобода говора и одговорност (изборна партиципација, слобода изражавања и медија); (2) Политичка стабилност и одсуство тероризма; (3) Ефикасност владе (квалитет јавних услуга, државне службе и степен њихове независности од политичких притисака и сл.); (4) Квалитет регулативе (промоција и развој приватног сектора), (5) Владавина права; и (6) Контрола корупције (колико се јавна власт користи за приватну корист, степен злоупотребе државних институција од елита и приватних интереса).
- 1.32. **Посткризни процес спровођења институционалних реформи у Србији испољио је највише проблема, према извештају ЕС, у две реформске области: *владавина права и контрола корупције* (индикатори се још увек налазе у негативној зони).** Институционалне реформе и у остале четири области праћења стагнирају у периоду 2015–2019, што указује да је утицај институција на транзициони привредни раст у Србији занемарљив. Кључни реформски приоритети за бржи привредни раст у наредном периоду су већа инвестициона јавна улагања, борба против корупције и смањење бирократије, односно тежња ка ефикаснијој јавној управи, њена професионализација и деполитизација.

Графикон 8. Институционалне реформе и привредни раст, 2008–2019.

Извор: World Bank, *Worldwide Governance Indicators 2019*.

²³ D. Kaufmann, A. Kraay и M. Mastruzzi креирали су композитни Индикатор ефикасног институционалног управљања (енгл. *Worldwide Governance Indicators, WGI*) и развили методологију помоћу које Светска банка прати институционалне реформе у транзиционим државама. Методологија обухвата неколико стотина варијабли из 31 различитог извора података.

Примарни ризици у наредној деценији

- 1.33. Док се сумирају размере непосредних људских и економских трошкова које је узроковао *COVID-19*, на површину избијају бројни ризици: **тренд раста сиромаштва и неједнакости, даље слабљење социјалне кохезије и глобалне сарадње**. Привредна контракција узроковаће раст незапослености, све већу дигиталну поделу, поремећене социјалне односе, нагле промене на тржиштима узроковаће велике последице и пропуштене прилике за велики део глобалне популације. Међу највишим ризицима од утицаја у наредној деценији, **заразне болести су на првом месту и еколошки ризици; затим оружје за масовно уништавање, пад животног стандарда, дужничка криза и распад ИТ инфраструктуре**²⁴. Најнепосредније претње (у наредне две године) су кризе запошљавања и егзистенције, раширено разочарање младих, дигитална неједнакост, економска стагнација, штета коју је човек створио, ерозија друштвене кохезије и терористички напади.
- 1.34. **Друштвене поделе и неједнакости су се повећале услед основних разлика у здравству, образовању, финансијској стабилности и технологији**. Процене показују да је *COVID-19* проузроковао више од два милиона смртних случајева, док ће економски и дугорочни утицаји на здравље имати разарајуће последице. Економски ударни талас пандемије – радно време еквивалентно 495 милиона радних места изгубљено је само у Q2 2020. – директно повећава неједнакост и неравномерни опоравак и повећава ризик од „ерозије социјалне кохезије”.
- 1.35. **Растуће дигиталне поделе и усвајање технологије изазивају забринутост**. Криза је убрзала Четврту индустријску револуцију, проширивши дигитализацију људске интеракције, е-трговине, *on-line* образовања и рада на даљину. Ова померања трансформисаће друштво дуго након пандемије. **„Дигитална неједнакост” и повећавање дигиталног јаза смањује изгледе за инклузивни опоравак**. Напредак ка дигиталној инклузивности угрожен је растућом дигиталном зависношћу, убрзавањем аутоматизације, потискивањем и манипулацијом информацијама, празнинама у регулацији технологије и недостацима у технолошким вештинама.
- 1.36. **У постпандемијској економији предузећа се суочавају са различитим облицима пословних ризика**. Криза је дала нови замах постојећим трендовима: национални програми усмерени на заустављање економских губитака, технолошка трансформација и промене у друштвеној структури, укључујући понашање потрошача, природу посла и улогу технологије на послу и код куће. Пословни ризици укључују стагнацију у напредним економијама и губитак потенцијала на тржиштима у настајању и развоју, колапс малих предузећа, повећање јаза између главних и мањих компанија и смањење динамике на тржишту.
- 1.37. **Управљање кризом, мада је још увек рано давати коначне процене, потенцирало је четири кључна подручја одговора на *COVID-19*: институционални ауторитет, финансирање ризика, прикупљање и размена информација и могућност здравственог**

²⁴ WEF, *Global Risks Reports*, 2021.

система (опрема и вакцине). Рационалан одговор на *COVID-19* понудио је четири могућности управљања за јачање свеукупне отпорности земаља, предузећа и међународне заједнице: (1) формулисање аналитичких оквира који узимају холистички и системски став о утицајима ризика; (2) улагање у истакнуте „шампионе ризика“ (широка лепеза ризика од високо технолошких, тзв. *cyber* ризика до климатских ризика, односно ризици који угрожавају националну безбедност, економски просперитет и социјално благостање), ради подстицања националног лидерства и међународне сарадње, који би могли окупити различите заинтересоване стране да подстакну иновације у анализи ризика, могућностима финансирања и реаговања и побољшају односе између стручњака и политичких лидера²⁵. Њихов задатак је да побољшају културу одлучивања; (3) побољшање комуникације у вези са ризиком и борба против дезинформација; и (4) истраживање нових облика јавно-приватног партнерства из угла спремности на ризик.

²⁵ Smith-Bingham, et al, 2020.

◆ II. РЕПУБЛИЧКА И ПОКРАЈИНСКА ИНФРАСТРУКТУРНА ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА– ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ ПОСЛОВАЊА, 2015–2019.

2.1. Републичка и покрајинска инфраструктурна јавна предузећа (ЈП-22) у 2019. запошљавала су 85 378 радника, односно 7,3% укупно запослених у привреди и остваривала 2,2 млрд. ЕУР БДВ-а, односно 10,6% БДВ-а привреде.

Табела 5. Пословање републичких и покрајинских
инфраструктурних ЈП, 2019.

	Број запослених	Укупан приход	Нето добит	Нето губитак	Нето резултат	Капитал	Укупне обавезе	Куму- лирани губитак	БДВ
ПРИВРЕДА	1.177.422	103.066	5.805	2.485	3.320	65.812	82.923	29.898	20.687
1. ЈП ЕПС	28.083	2.165,6	0,0	49,2	-49,2	7.038,6	2.839,2	1.101,9	1.208,7
2. „Телеком Србија“ а. д.	12.383	1.146,4	21,0	0,0	21,0	1.449,8	2.210,6	0,0	460,1
3. ЈП „Србијагас“	1.021	831,8	40,6	0,0	40,6	1.010,2	712,3	0,0	94,9
4. ЈП „Пошта Србије“	14.932	225,3	21,5	0,0	21,5	264,4	60,9	0,0	155,6
5. ЈП „Електромрежа Србије“	1.644	216,9	9,0	0,0	9,0	523,5	253,0	0,0	72,1
6. ЈП „Транснафта“	150	10,6	2,1	0,0	2,1	43,6	2,6	0,0	7,2
7. ЈП „Скијалишта Србије“	302	13,4	2,4	0,0	2,4	37,4	81,8	2,6	5,3
8. ЈП „Србијашуме“	3.247	74,9	6,4	0,0	6,4	1.115,9	43,1	0,0	41,2
9. ЈВП „Србијаводе“	150	24,8	0,4	0,0	0,4	15,3	197,4	0,6	-15,0
10. ЈП „Путеви Србије“	1.881	291,1	0,0	143,3	-143,3	3.055,0	1.428,4	698,0	-7,3
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	3.900	58,0	0,0	13,6	-13,6	0,0	153,4	223,7	5,3
12. „Инфраструктура железнице Србије“ а. д.	5.532	135,6	0,0	6,6	-6,6	2.041,8	850,3	201,7	85,0*
13. „Србија Карго“ а. д.	2.329	73,5	0,0	9,5	-9,5	128,2	106,8	129,7	23,3
14. „Србија Воз“ а. д.	2.329	48,2	0,0	21,3	-21,3	161,6	135,3	50,0	-9,7
15. „Железнице Србије“ а. д.	1.561	36,7	0,0	4,6	-4,6	0,0	626,0	475,2	11,0
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	271	11,2	0,8	0,0	0,8	20,4	22,2	6,7	5,6
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	129	4,6	0,0	0,0	0,0	8,7	1.091,0	0,0	-0,8
18. ЈП „Војводинашуме“	1.436	30,9	1,0	0,0	1,0	370,3	18,3	0,0	28,3
19. ЈВП „Воде Војводине“	474	38,6	0,0	0,0	0,0	349,8	65,0	21,8	-26,2
20. ЕПС ЈП „Површински копови Косово“	2.210	34,5	0,0	0,2	-0,2	0,0	33,2	106,9	31,6
21. ЕПС ЈП ТЕ „Косово“	901	14,7	0,0	7,0	-7,0	0,0	260,5	338,2	12,7
22. ЕПС ЈП „Електрокосмет“	513	22,0	0,0	5,5	-5,5	0,0	132,5	66,0	9,8
УКУПНО ЈП-22	85.378	5.509,3	105,1	260,8	-155,7	17.635	11.323,9	3.423,0	2.199
Учешће у привреди (%)	7,3	5,4	1,8	10,5	-	26,8	13,8	11,5	10,6

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: *Услед недостатка финансијског извештаја за статистичке потребе предузећа „Инфраструктура железнице Србије“ а. д. прорачун БДВ-а извршен је на основу биланса успеха.

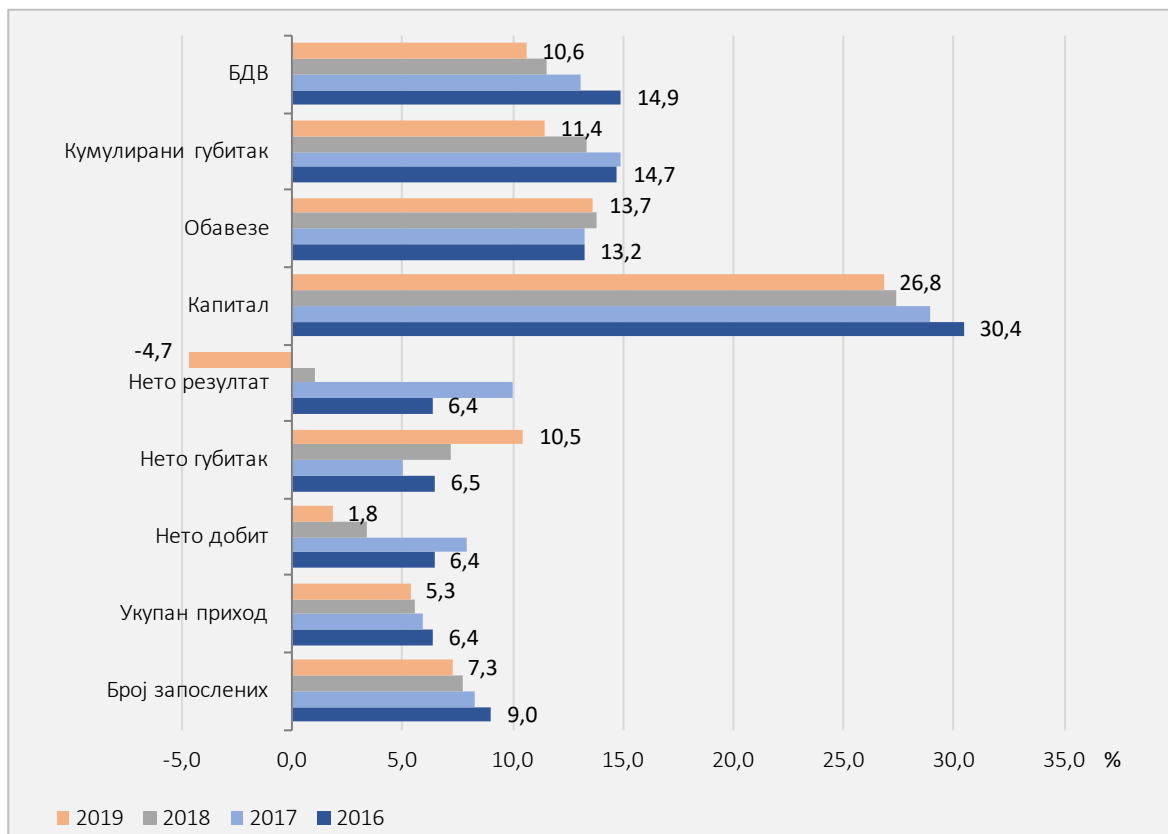
Основне координате пословања великих инфраструктурних јавних предузећа у 2019:

- Укупан приход ЈП-22 износио је 5,5 млрд. ЕУР (5,4% привреде);
- Укупан финансијски резултат ЈП-22 је био негативан -155,7 мил. ЕУР. У структури нето губитака од -260,8 мил. ЕУР, поред ЈП „Путеви Србије” (-143,3 мил. ЕУР), са губитком су пословала сва енергетска (-61,9 заједно са ЈП на Косову и Метохији) и железничка предузећа (-42 мил. ЕУР) и ЈП ПЕУ „Ресавица” (-13,6 мил. ЕУР);
- У ЈП-22 ангажовано је 26,8% укупног капитала привреде (17,6 млрд. ЕУР);
- Хроничан проблем финансијског пословања ЈП-22 је висока задуженост – укупне обавезе (11,3 млрд. ЕУР) чиниле су скоро 2/3 вредности капитала;
- Висина кумулираног губитка од 3,4 млрд. ЕУР чинила је 11,5% укупног кумулираног губитка привреде Србије.

2.2. **Након две деценије транзиције и бројних спроведених реформских задатака јавни сектор у Србији је и даље предимензиониран, пословање ЈП-22 директно утиче на пословање целе привреде.** О томе најилустративније указује тренд учешћа основних финансијских показатеља ЈП-22 у привреди Србије:

- Мада је укупан број запослених у ЈП-22 смањен за 8 603 радника, сваки 14. радник у привреди Србије је запослен у великим инфраструктурним јавним предузећима;
- Сваки 10. динар губитака у привреди Србије направила су ЈП-22. Учешће нето губитака ЈП-22 у привреди Србије се повећало за 4 п.п. (са 6,5% на 10,5%);
- Учешће висине кумулираног губитка ЈП-22 у привреди је и даље двоцифрено (11,4%);
- Висина БДВ ЈП-22 је константно 2,2 млрд. ЕУР у периоду 2016–2019, али се њено релативно учешће смањује (са 14,9% на 10,6%).

Графикон 9. Учешће ЈП-22 у привреди Србије, 2016–2019.

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР.

Укупан и пословни приход

Пад укупног и стагнација пословног прихода у ЈП-22 указује на неопходност структурних трансформација, пре свега највећих инфраструктурних републичких ЈП. Структурни јаз укупног и пословног прихода по запосленом у ЈП-22, у односу на приватни сектор, показује велику дискрепанцу између ЈП „Србијагаса“ и групе од шест ЈП, код којих су оба прихода по запосленом знатно изнад медијане приватног сектора, и осталих 15 ЈП, код којих су се оба показатеља кретала око медијане приватног сектора.

- 2.3. **Тренд пада укупног прихода 2015–2019 регистрован је у свим највећим републичким инфраструктурним ЈП-22, што указује на застој у спровођењу структурних реформи у овим предузећима.** Док је просечан раст укупног прихода у привреди Републике износио 4,9%, у ЈП-22 је забележен просечан пад од -0,9% у читавом периоду. У сва три највећа јавна предузећа (чији укупан приход чини 3/4 укупног прихода ЈП-22) регистрован је просечан годишњи пад: у ЈП ЕПС од -1,2%, у „Телекому“ а. д. -1,3%, у ЈП „Србијагасу“ -2,8%. Највеће просечне годишње стопе пада укупног прихода регистроване су у железничким предузећима (од -9% у „Србија Карго“ а. д. па до -22,6% у „Железнице

Србије” а. д.), затим у ЈП „Пошта Србије” (-2,9%), ЈП ПЕУ „Ресавица” (-4,7%), ЈВП „Воде Војводине” (-4,4%) и ЈП ТЕ „Косово” (-8,1%). С друге стране, највеће просечне стопе раста укупног прихода остварили су: ЈП „Скијалишта Србије” (10,1%), ЈВП „Србијаводе” (9,5%), „Коридори Србије” д. о. о., ЈП „Путеви Србије” (6,5%) и ЈП „Транснафта” (6,1%).

Табела 6. Укупан и пословни приход – просечне годишње стопе раста/пада, 2015–2019.

	Укупни приход	Пословн и приход		Укупни приход	Пословн и приход
1. ЈП ЕПС	-1,2	-0,1	12. „Инфраструктура железнице Србије” а. д.*	2,2	-2,5
2. „Телеком Србија” а. д.	-1,3	-1,2	13. „Србија Карго” а. д.*	-9,0	-9,6
3. ЈП „Србијагас”	-2,8	1,8	14. „Србија Воз” а. д.*	-10,5	-12
4. ЈП „Пошта Србије”	-2,9	-1,7	15. „Железнице Србије” а. д.*	-22,6	1,9
5. ЈП „Електро mreжа Србије”	-1,6	-1,4	16. ЈП „Емисиона техника и везе”	0,2	-2,6
6. ЈП „Транснафта”	6,1	6,5	17. „Коридори Србије” д. о. о.	8,4	7,3
7. ЈП „Скијалишта Србије”	10,1	11,3	18. ЈП „Војводинашуме”	-0,4	0,1
8. ЈП „Србијашуме”	4,5	4,2	19. ЈВП „Воде Војводине”	-4,4	-4,0
9. ЈВП „Србијаводе”	9,5	9,6	20. ЈП „Површински копови Косово”	0,2	0,1
10. ЈП „Путеви Србије”	6,5	6,6	21. ЈП ТЕ „Косово”	-8,1	0,4
11. ЈП ПЕУ „Ресавица”	-4,7	-2,8	22. ЈП „Електрокосмет”	1,2	1,2

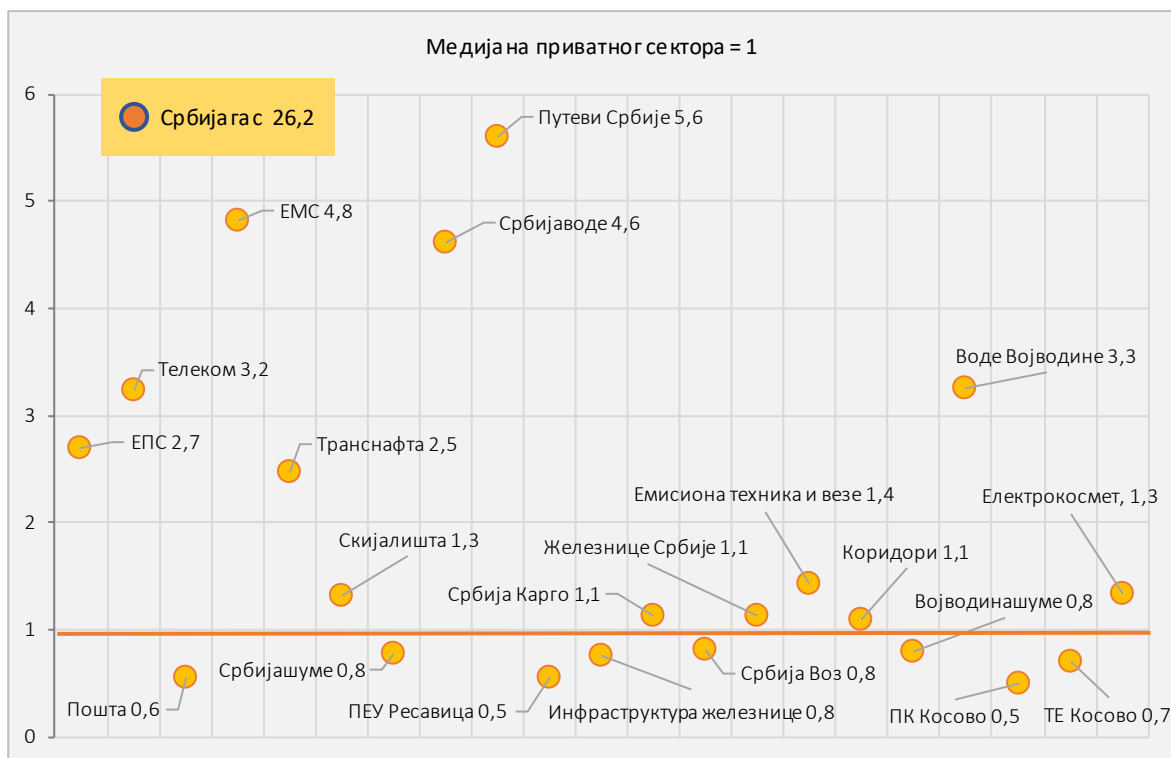
Извор: РЗС истраживање

Напомена: *за железничка предузећа стопе раста/пада обухватају период 2016–2019.

2.4. **Док је просечна стопа раста пословног прихода у привреди Србије 2015–2019. износила 5,3%, у ЈП-22 је износила свега 0,6%.** Појединачни трендови пословног прихода су слични трендовима као код укупног прихода. Изузетак представља ЈП „Србијагас”, код кога је регистрован просечан годишњи раст пословног прихода од 1,8%, а пад укупног прихода од -1,8%, што је резултанта великог пада укупног прихода у 2016. (-26,2%) и значајног смањења финансијских прихода у 2018. односу на 2017. (за 2/3, са 112,6 мил. ЕУР 40,8 мил. ЕУР), а с друге стране, већег раста пословног прихода у 2019. у односу на укупан приход (13,3%).

2.5. Анализа укупног прихода по запосленом у ЈП-22, у односу на приватни сектор у периоду 2015–2019, показује велики јаз између ЈП „Србијагас” и групе од шест ЈП, код којих је приход по запосленом знатно изнад медијане приватног сектора, и осталих 15 ЈП, код којих се приход по запосленом кретао око медијане приватног сектора. По висини, издваја се ЈП „Србијагас”, чији је приход по запосленом чак 26 пута био већи од медијане приватног сектора просечно током читавог периода 2015–2019.

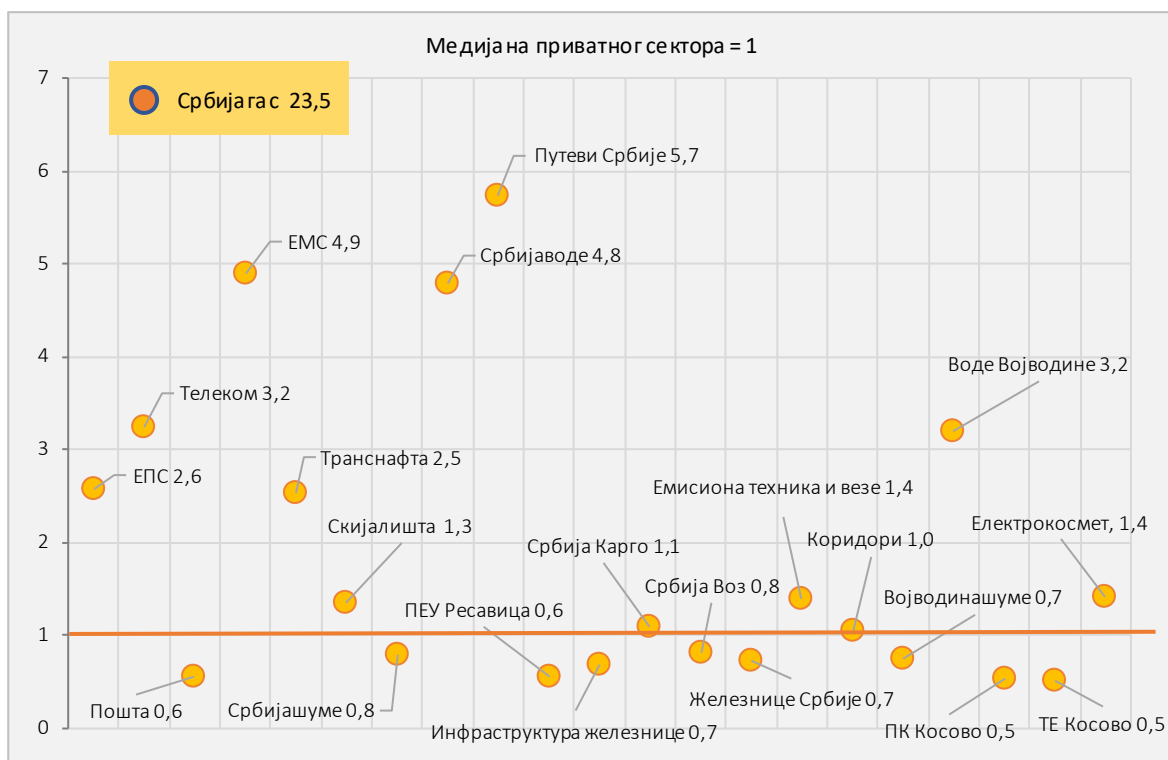
Графикон 10. Укупан приход по запосленом ЈП-22, у односу на приватни сектор, 2015–2019.

Извор: РЗС истраживање.

2.6. Скоро идентичан јаз показује и анализа пословног прихода по запосленом. Изнадпросечан пословни приход, у односу на приватни сектор, поред ЈП „Србијагас” (23,5 пута већи) показују: ЈП „Путеви Србије” (5,7), ЈП „Електро mreжа Србије” (4,9), ЈВП „Србијаводе” (4,8), ЈВП „Воде Војводине” (3,2), „Телеком Србија” а. д. (3,2), ЈП ЕПС (2,6) и ЈП „Транснафта” (2,5).

Графикон 11. Пословни приход по запосленом ЈП-22, у односу на приватни сектор, 2015–2019.

Извор: РЗС истраживање.

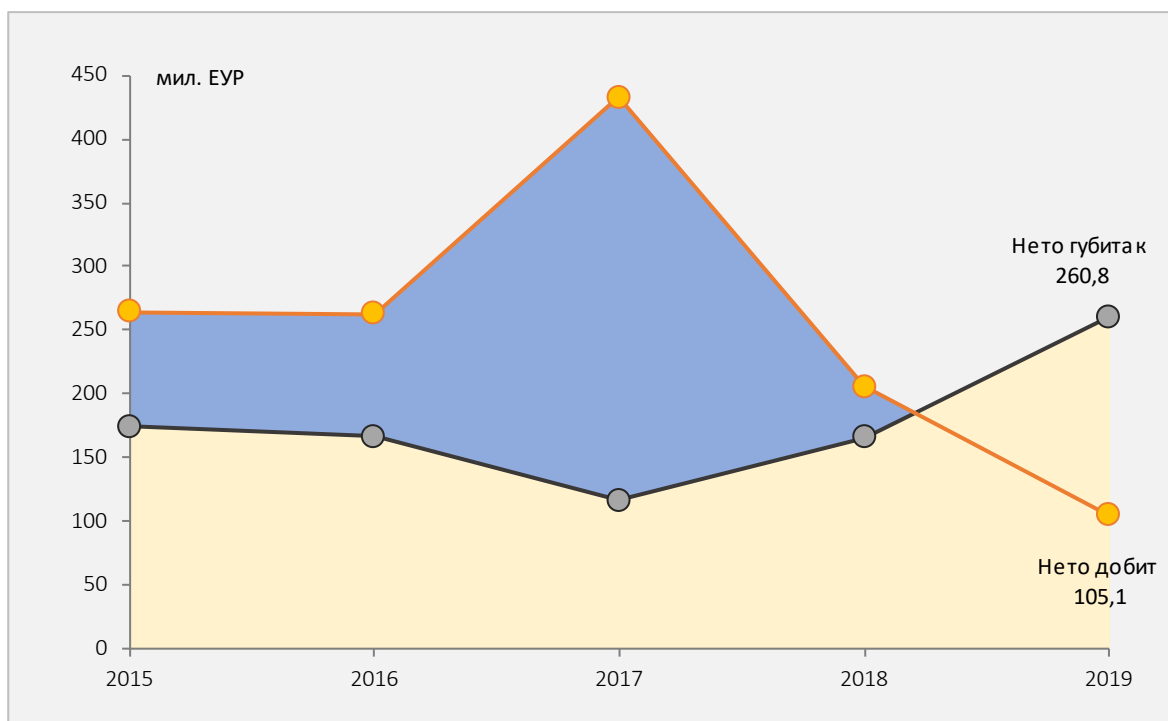
Финансијски нето резултат: од добиташа до губиташа

Републичка и покрајинска инфраструктурна ЈП-22 су у периоду 2015–2019. прешла пут од добиташа до губиташа. Петогодишњи биланс показује да је нето добити ЈП-22 смањена за 40% (160 мил. ЕУР), а да су се нето губици повећали за 50% (86 мил. ЕУР). Групацији губиташа железничких предузећа, ЈП „Путеви Србије“ и ЈП ПЕУ „Ресавица“ у 2018. и 2019. придружила су се и енергетска предузећа. Поред тога, приметан је пад нето финансијског резултата код „Телекома Србија“ а. д. за 4,4 пута, затим у ЈП „Србијагас“, ЈП „Пошта Србије“ и ЈП „Електро mreжа Србије“.

2.7. Укупна нето добит ЈП-22 се током 2016–2017. кретала око 260 мил. ЕУР, да би 2017. достигла рекордних 432 мил. ЕУР (првенствено због екстремно високо исказане нето добити ЈП „Србијагаса“ узроковане растом добити из финансирања и преполовљеног губитка из осталих активности), смањена је у 2018. на 205 мил. ЕУР и забележила оштар пад у 2019. на 105 мил. ЕУР (пад нето добити „Телекома“ а. д. на 21 мил. ЕУР и др.). С друге стране, тренд смањења нето губитака са 174 мил. ЕУР у 2015. прекинут је 2017.

(116 мил. ЕУР), да би се нето губици повећали у 2018. на 166 мил. ЕУР (због ЈП „Путеви Србије” -95,1 мил. ЕУР) и 2019. на 261 мил. ЕУР (-49 мил. ЕУР ЈП ЕПС и ЈП „Путеви Србије” 143 мил. ЕУР). Укупан позитиван нето финансијски резултат 2015. (90 мил. ЕУР), 2016. (97 мил. ЕУР) и 2017. (316 мил. ЕУР) смањен је 2018. на 40 мил. ЕУР и 2019. ушао у зону губитаха (-160 мил. ЕУР). Значајан позитиван финансијски резултат, са различитим амплитудама, током читавог периода остварили су: „Телеком” а. д., ЈП „Србијагас”, ЈП „Пошта Србије”, ЈП „Електроурежа” и ЈП „Транснафта”. Поред њих, позитиван финансијски резултат, са узлазним трендом, остварили су ЈП „Скијалишта Србије” и ЈП „Србијашуме”.

Графикон 12. Тренд нето добити и нето губитака ЈП-22, 2015–2019.

Извор: РЗС истраживање.

- 2.8. Појединачна анализа нето финансијског резултата ЈП-22 показује да су се групацији губитаха железничких предузећа, ЈП „Путеви Србије” и ЈП ПЕУ „Ресавица” у 2018. и 2019. придружила и енергетска предузећа. Посебно је забрињавајуће погоршање пословања у нашем највећем јавном предузећу ЈП ЕПС (негативан финансијски резултат се са 11,2 мил. ЕУР у 2018. повећао на 49,2 мил. ЕУР).

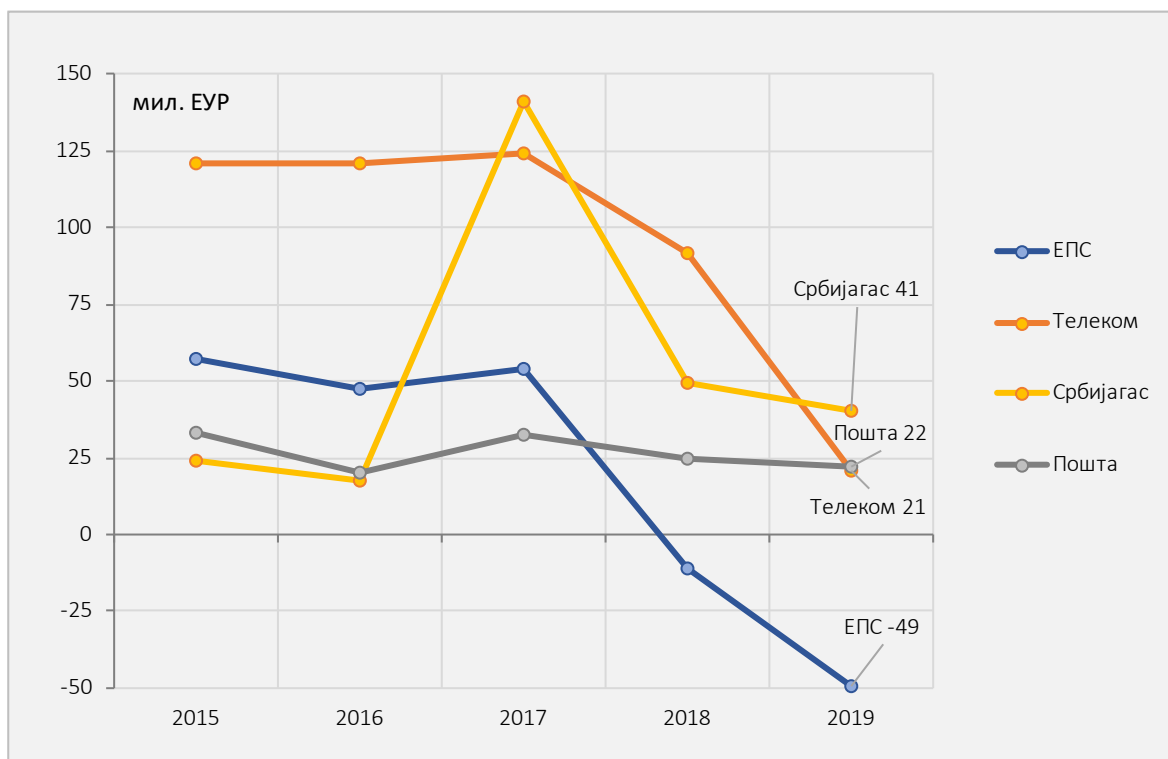
Табела 7. Нето резултат, 2015–2019. (у хиљ. ЕУР)

	2015	2016	2017	2018	2019
1. ЈП ЕПС	57.441	47.378	53.916	-11.196	-49.212
2. „Телеком Србија“ а .д.	120.643	121.084	124.390	91.900	20.968
3. ЈП „Србијагас“	24.369	17.567	141.158	49.179	40.578
4. ЈП „Пошта Србије“	33.102	20.461	32.246	24.596	21.542
5. ЈП „Електро mreжа Србије“	22.797	11.183	25.513	21.275	9.007
6. ЈП „Транснафта“	1.032	2.192	1.998	2.276	2.088
7. ЈП „Скијалишта Србије“	211	637	1.195	1.781	2.396
8. ЈП „Србијашуме“	3.162	4.036	3.755	7.257	6.430
9. ЈВП „Србијаводе“	118	171	222	387	354
10. ЈП „Путеви Србије“	-78.912	-106.266	-67.971	-95.126	-143.316
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	-12.655	-6.224	-20.024	-18.402	-13.629
12. „Инфраструктура железнице Србије“ а. д.	-16.246	-25.193	-16.796	3.751	-6.634
13. „Србија Карго“ а. д.	520	3.113	3.897	49	-9.518
14. „Србија Воз“ а. д.	-7.204	-5.316	-5.387	-12.612	-21.257
15. „Железнице Србије“ а. д.	-26.053	31.280	30.155	-9.242	-4.577
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	18	-206	67	15	754
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	0	0	0	0	0
18. ЈП „Војводинашуме“	785	4.034	3.646	2.750	953
19. ЈВП „Воде Војводине“	-5.342	11	31	15	33
20. ЕПС ЈП „Површински копови Косово“	-580	-1.026	-1.017	169	-162
21. ЕПС ЈП ТЕ „Косово“	-22.779	-19.546	10.149	-14.616	-6.968
22. ЕПС ЈП „Електрокомет“	-4.586	-2.873	-5.370	-4.643	-5.486
УКУПНО ЈП-22	89.841	96.496	315.774	39.562	-155.657

Извор: РЗС истраживање.

2.9. У групацији четири највећа добиташа највећи пад нето финансијског резултата регистрован је код „Телекома Србија“ а. д. за 4,4 пута (са 91,9 мил. ЕУР у 2018. на 21 мил. ЕУР у 2019). Поред тога што је ЈП ЕПС негативно пословало у 2018–2019. приметан је пад позитивног пословања у ЈП „Србијагас“, ЈП „Пошта Србије“ и ЈП „Електро mreжа Србије“.

Графикон 13. Тренд пада нето финансијског резултата највећих добиташа

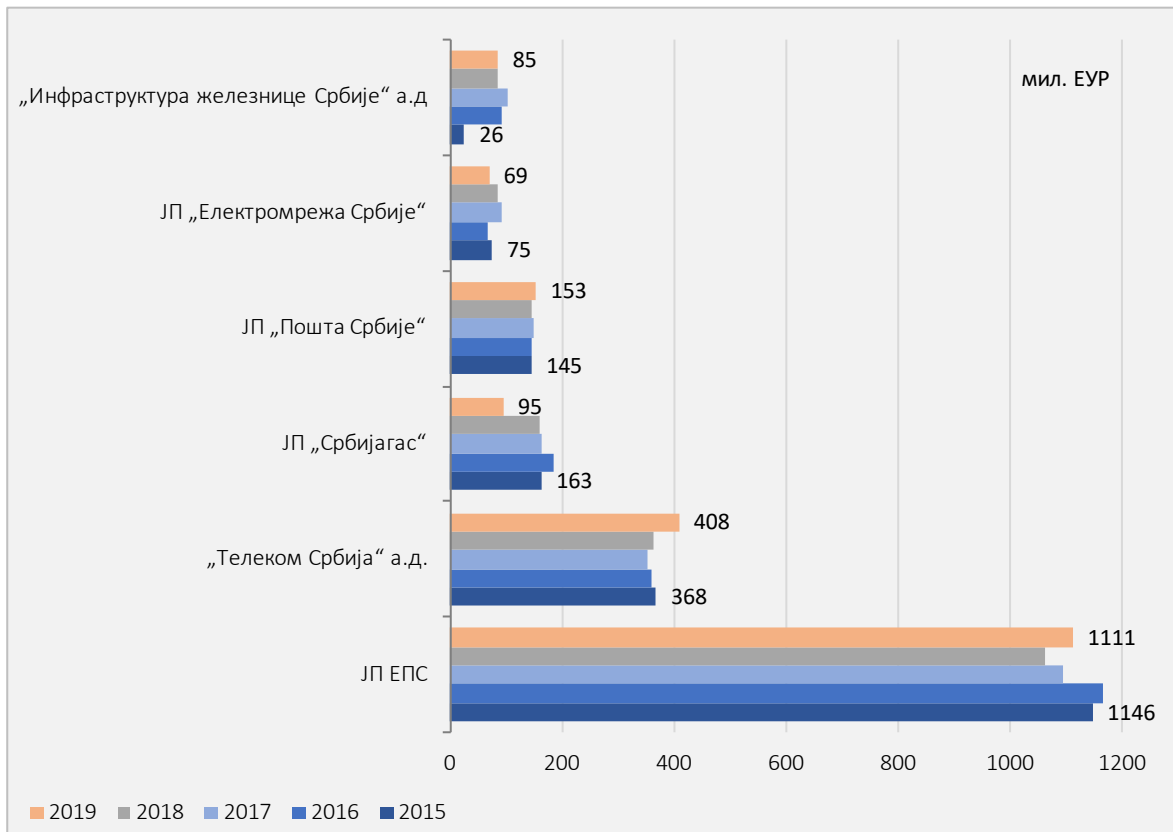

Извор: РЗС истраживање.

Бруто додата вредност

Укупан пад БДВ-а ЈП-22 у периоду 2015–2019. резултанта је највише пада у 2017. Константан негативан БДВ имала су водопривредна ЈП, ЈП „Путеви Србије”, „Коридори Србије” д. о. о. и „Србија воз” а. д. Највећи пад БДВ-а регистрован је у ЈП „Путеви Србије”, ЈП „Србијагас”, ЈП ЕПС, ЈП „Електро mreжа Србије” и у железничким ЈП.

Графикон 14. ЈП са највећим БДВ-ом, 2015–2019.

Извор: РЗС истраживање.

2.10. Републичка и покрајинска инфраструктурна ЈП-22 су у периоду 2015–2019. имала пад БДВ-а од -14,9% (-3,9% просечно годишње), углавном због пада БДВ-а ЈП-22 у 2017. од -9,2%. Појединачно, највећи кумулативни пад БДВ-а имали су: ЈП „Путеви Србије” (-230%), ЈП „Србијагас” (-48,2%), ЈП ЕПС (-13,8%), ЈП „Електро mreжа Србије” (-17,9%) и „Инфраструктура железнице Србије” а. д. (-18%). Највећи БДВ ствара ЈП ЕПС, са 5,4% БДВ-а привреде (1,1 млрд. ЕУР годишње) и „Телеком Србија” а. д. са 2% БДВ-а привреде (408 мил. ЕУР). Међутим, забрињавајуће сигнале одашиљу негативне стопе БДВ-а последњих година највећих генератора БДВ-а. Стабилан континуиран раст БДВ-а

карактерише пословање ЈП „Србијашуме“, ЈП „Скијалишта Србије“ и ЈП „Транснафта“. Негативан БДВ водопривредних ЈП је резултанта специфичности пословања, односно структуре пословних прихода и трошкова пословања.

Табела 8. БДВ – просечне годишње стопе раста/пада, 2015–2019.

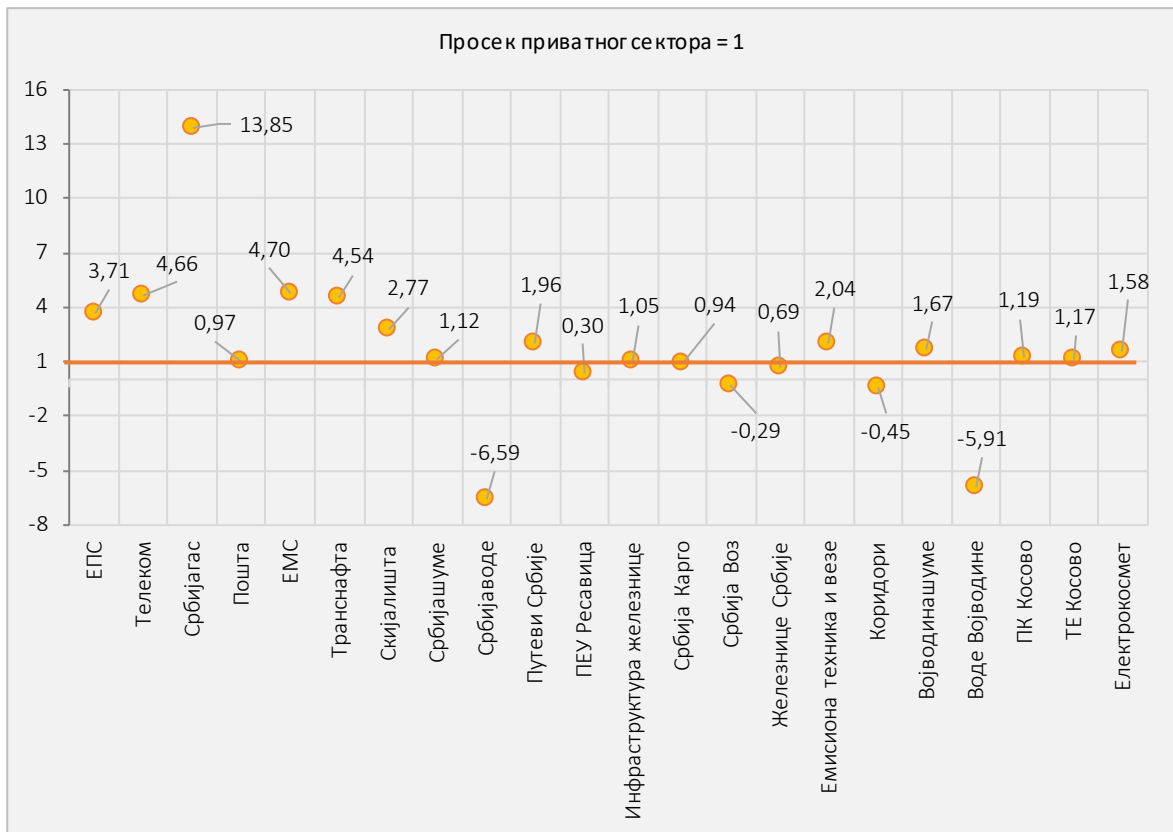
	Просечна годишња стопа раста/пада	% у привреди 2019.		Просечна годишња стопа раста/пада	% у привреди 2019.
1. ЈП ЕПС	-3,7	5,4	12. „Инфраструктура жел. Србије“ а. д.*	-6,4	0,4
2. „Телеком Србија“ а. д.	-0,3	2,0	13. „Србија Карго“ а.д.*	-20,5	0,1
3. ЈП „Србијагас“	-15,2	0,5	14. „Србија Воз“ а.д.*	-3,1	-0,1
4. ЈП „Пошта Србије“	-1,6	0,7	15. „Железнице Србије“ а.д.*	12,3	0,1
5. ЈП „Електро mreжа Србије“	-4,8	0,4	16. ЈП „Емисиона тех. и везе“	-2,3	0,0
6. ЈП „Транснафта“	4,4	0,0	17. „Коридори Србије“ д.о.о.	-16,5	0,0
7. ЈП „Скијалишта Србије“	8,6	0,0	18. ЈП „Војводинашуме“	0,6	0,1
8. ЈП „Србијашуме“	5,9	0,2	19. ЈВП „Воде Војводине“	4,6	-0,1
9. ЈВП „Србијаводе“	-11,2	-0,1	20. ЈП „Повр. копови Косово“	0,1	0,2
10. ЈП „Путеви Србије“	-57,6	-0,1	21. ЈП ТЕ „Косово“	-0,4	0,1
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	-1,8	0,0	22. ЈП „Електрокосмет“	2,3	0,1

Извор: РЗС истраживање

Напомена: *за железничка предузећа стопе раста/пада обухватају период 2016–2019.

2.11. **Анализа продуктивности (БДВ/запосленом) у ЈП-22, у односу на приватни сектор, показује да је у већини ЈП-22 продуктивност на вишем нивоу од просечне продуктивности у приватном сектору, али и да у целој групацији ЈП-22 продуктивност опада (-0,3% просечно годишње).** Продуктивност у ЈП „Србијагас“ је 14 пута виша од просечне у приватном сектору, у ЈП ЕПС 3,7, у ЈП „Електро mreжа Србије“ и „Телекому Србија“ а. д. 4,7 и ЈП „Транснафта“ 4,5 пута.

Графикон 15. БДВ по запосленом ЈП-22, у односу на приватни сектор, 2015–2019.

Извор: РЗС истраживање.

Запосленост

Захваљујући мерама фискалне консолидације и реструктурирања, укупан број запослених у ЈП-22 смањен је у периоду 2015–2019. за -11,8% (11 432), односно просечно годишње за -3,1%.

2.12. **Велика републичка и покрајинска инфраструктурна предузећа запошљавала су у 2019. више од 85 000 радника, од чега је 1/3 запошљавао ЈП ЕПС (28 083), 17,5% ЈП „Пошта Србије” (14 932), 14,5% „Телеком Србија” а. д. (12 383) и 13,8% железничка предузећа (11 751).** Реорганизацијом ЈП „Железнице Србије” и формирањем четири независна предузећа укупан број запослених смањен је за 1/3 (6 500 радника). Смањење броја запослених забележено је у ЈП ЕПС (-12,1%), косовским ЈП (-18,2%), ЈП „Србијасгас” (-9,1%) и у „Телекому Србија” а. д. (-3,7%). Раст капиталних инвестиција узроковао је раст запослених у ЈП „Путеви Србије” (41%), „Коридори Србије” д. о. о. (16,2%) и ЈП „Транснафта” (9,5%).

Табела 9. Кретање броја запослених у ЈП-22

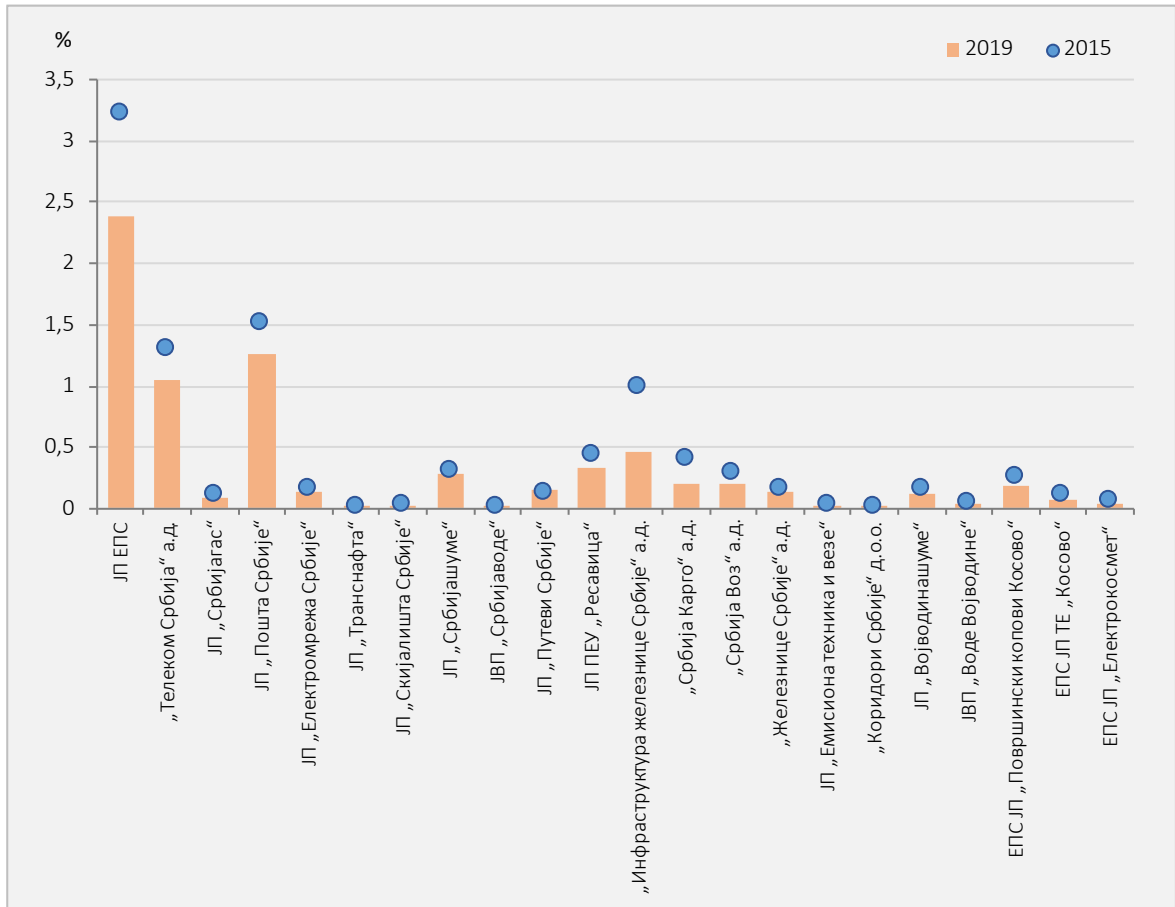
	2015	2016	2017	2018	2019	Просечна стопа 2015–2019	Кумулативна стопа 2015–2019
1. ЈП ЕПС	31950	29799	29154	29153	28.083	-3,2	-12,1
2. „Телеком Србија” а. д.	12865	12401	12032	12970	12.383	-1,0	-3,7
3. ЈП „Србијагас”	1.123	1105	1101	1071	1.021	-2,4	-9,1
4. ЈП „Пошта Србије”	14989	14960	15039	14975	14.932	-0,1	-0,4
5. ЈП „Електро mreжа Србије”	1600	1624	1630	1605	1.644	0,7	2,8
6. ЈП „Транснафта”	137	137	139	143	150	2,3	9,5
7. ЈП „Скијалишта Србије”	316	306	308	308	302	-1,1	-4,4
8. ЈП „Србијашуме”	3.118	3071	3011	3168	3.247	1,0	4,1
9. ЈВП „Србијаводе”	138	138	142	143	150	2,1	8,7
10. ЈП „Путеви Србије”	1.334	1465	1595	1693	1.881	9,0	41,0
11. ЈП ПЕУ „Ресавица”	4290	4275	4239	4068	3.900	-2,4	-9,1
12. „Инфраструктура железнице Србије” а. д.	9.759	9637	7787	6157	5.532	-13,2	-43,3
13. „Србија Карго” а. д.	4.022	3892	3248	2784	2.329	-12,8	-42,1
14. „Србија Воз” а.д.	2.901	2835	2425	2343	2.329	-5,3	-19,7
15. „Железнице Србије” а. д.	1565	1672	1500*	1500*	1.561	-0,1	-0,3
16. ЈП „Емисиона техника и везе”	255	275	275	274	271	1,5	6,3
17. „Коридори Србије” д. о. о.	111	113	116	124	129	3,8	16,2
18. ЈП „Војводинашуме”	1.520	1533	1530	1460	1.436	-1,4	-5,5
19. ЈВП „Воде Војводине”	458	467	471	475	474	0,9	3,5
20. ЈП „Површински копови Косово”	2.615	2576	2516	2315	2.210	-4,1	-15,5
21. ЈП ТЕ „Косово”	1.110	1089	1053	951	901	-5,1	-18,8
22. ЈП „Електрокомет”	634	611	591	534	513	-5,2	-19,1
УКУПНО ЈП-22	96.810	93.981	89.902	88.214	85.378	-3,1	-11,8

Извор: РЗС истраживање.

Напомена: За предузеће „Железнице Србије” а. д. промењен је податак о броју запослених у 2017. и 2018. због приказаног знатно мањег броја запослених у консолидованим извештајима у тим годинама (у 2017. је приказано 100 запослених, а у 2018. приказано 200 запослених).

2.13. Из макроекономског и фискалног угла, веома је битно смањење броја запослених у ЈП-22 у укупном броју запослених у привреди Републике са 9,77% на 7,25%. Учешће запослених у ЈП ЕПС смањено је са 3,22% на 2,39% привреде Србије, „Телеком Србија” а. д. са 1,3% на 1,05% и ЈП „Пошта Србије” са 1,51% на 1,27%.

Графикон 16. Учешће броја запослених у привреди

Извор: РЗС истраживање.

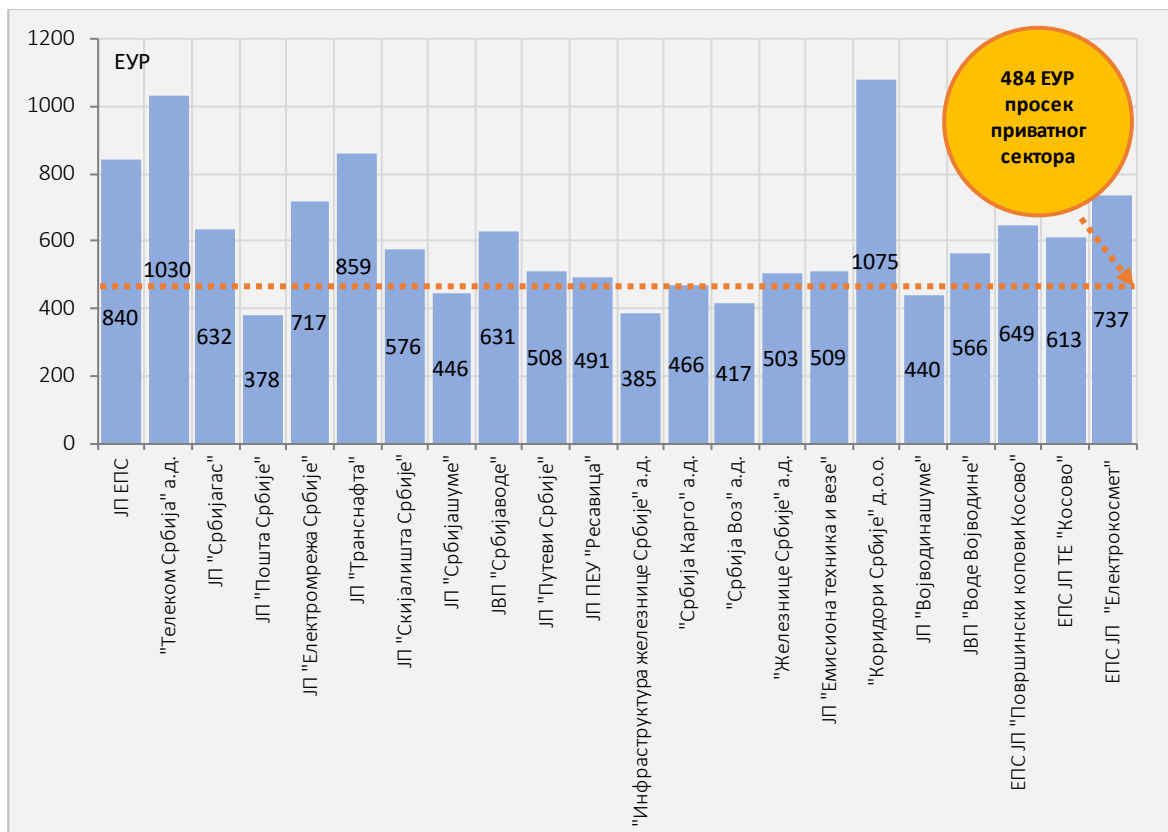
Зараде

Спровођење владиних мера фискалне консолидације у периоду 2015–2017. одразило се на кретање нето зарада код већине ЈП-22. Нереформисан, компликован и нетранспарентан систем зарада у јавном сектору допринео је продубљавању јаза у односу на приватни сектор. Нето зараде у ЈП-22 биле су просечно веће за 26% од зарада у приватном сектору (600 ЕУР) у 2019. Екстремни распони износе скоро 3 : 1, највише просечне зараде у „Телекому Србија” а. д. и „Коридори Србије” а. д. износиле су 1.030 ЕУР и 1.075 ЕУР, а у ЈП „Пошта Србије” 378 ЕУР. **Јаз између јавних и приватних предузећа у уделу трошкова запослених у пословном приходу тешко је објаснити само образовном структуром и другим нивоима вештина у пословању.**

- 2.14. Систем зарада у јавним предузећима, као и целом државном сектору, није реформисан и уређен у складу са принципима тржишног пословања, квалитета пружања услуга, правичности и фискалне одрживости²⁶. На то указују мањак квалификованих запослених у појединим ЈП-22, неуједначена регулатива, компликован и нетранспарентан начин формирања зарада, неадекватни распони између највише и најниже зараде, нетранспарентни подаци о зарадама и укупним примањима и неоправдано веће зараде у односу на приватни сектор у појединим ЈП-22.
- 2.15. Нето зараде у републичким и покрајинским инфраструктурним јавним предузећима ЈП-22 у 2019. биле су просечно за 23% више од просечних у привреди (609 ЕУР у односу на 496 ЕУР) и 26% више од просечних у приватном сектору (609 ЕУР у односу на 484 ЕУР). Екстремни распони износе скоро 3 : 1, највише просечне зараде у „Телекому Србија” а. д. и „Коридори Србије” а. д. износиле су 1.030 ЕУР и 1.075 ЕУР, а у ЈП „Пошта Србије” 378 ЕУР. Исподпросечне зараде, у односу на приватни сектор поред ЈП „Пошта Србије” (78,1% просека приватног сектора), имала су железничка предузећа „Инфраструктура железнице Србије” а. д. (79,5%), „Србија Воз” а. д. (86,1%) и „Србија Карго” а. д. (96,3%), као и ЈП „Србијашуме” (92,2%) и ЈП „Војводинашуме” (90,9%). Просечне зараде у ЈП ЕПС биле су 73,5% изнад просечних зарада у приватном сектору.

²⁶ Фискални савет, 2018, 2019.

Графикон 17. Нето зараде ЈП-22, 2019.

Извор: РЗС истраживање.

2.16. У периоду 2015–2019. просечне нето зараде најбрже су расле у „Телекому Србија“ а. д. (9,3%), ЈП на Косову и Метохији и железничким предузећима. У ЈП која имају највиши ниво нето зарада регистрован је незнатни пад (ЈП „Србијагас“ и „Коридори Србије“ а. д.), као и у јавном предузећу које има најниже нето зараде ЈП „Пошта Србије“ (-0,7%). **Стриктно спровођење владиних мера фискалне консолидације у периоду 2015–2017. одразило се на кретање нето зарада код већине ЈП-22.**

Табела 10. Нето зараде – просечне годишње стопе раста, 2015–2019.

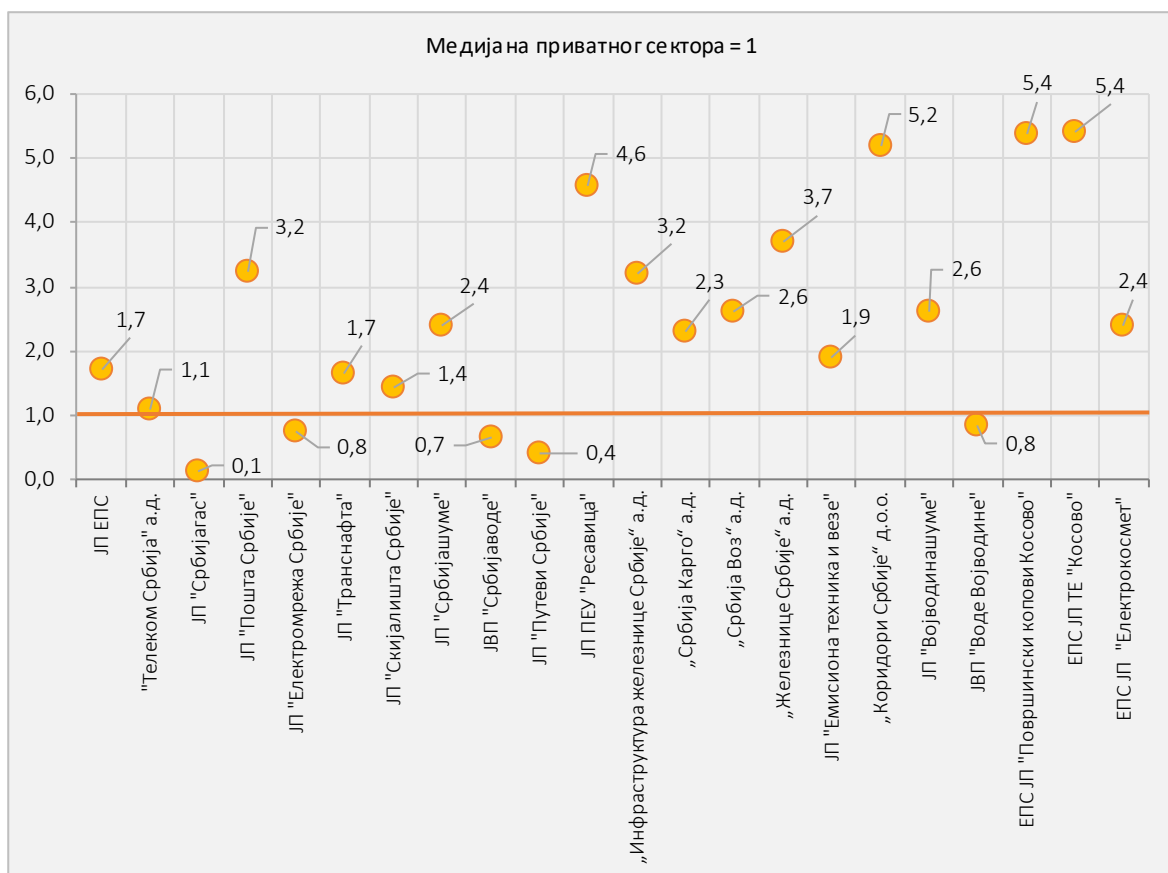
1. ЈП ЕПС	5,4	12. „Инфраструктура железнице Србије“ а. д.*	8,8
2. „Телеком Србија“ а. д.	9,3	13. „Србија Карго“ а. д.	10,4
3. ЈП „Србијагас“	-0,2	14. „Србија Воз“ а.д.	5,6
4. ЈП „Пошта Србије“	-0,7	15. „Железнице Србије“ а. д.	2,2
5. ЈП „Електромрежа Србије“	1,2	16. ЈП „Емисиона техника и везе“	2,3
6. ЈП „Транснафта“	0,2	17. „Коридори Србије“ д. о. о.	-1,3
7. ЈП „Скијалишта Србије“	0,6	18. ЈП „Војводинашуме“	1,7
8. ЈП „Србијашуме“	4,6	19. ЈВП „Воде Војводине“	1,6
9. ЈВП „Србијаводе“	0,0	20. ЈП „Површински копови Косово“	7,5
10. ЈП „Путеви Србије“	0,1	21. ЈП ТЕ „Косово“	8,0
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	1,8	22. ЈП „Електрокосмет“	6,9

Извор: РЗС истраживање.

Напомена: *Услед недостатка финансијског извештаја за статистичке потребе предузећа „Инфраструктура железнице Србије“ а. д. за 2019. прорачун нето зарада обухватио је период 2016–2018.

2.17. Удео трошкова запослених у јавним предузећима у пословном приходу знатно је виши у великим јавним инфраструктурним предузећима у односу на медијану приватног сектора. **Јаз између јавних и приватних предузећа у уделу трошкова запослених у пословном приходу тешко је објаснити само образовном структуром и другим нивоима вештина у пословању.** Тако високи јаз овог показатеља између медијане приватног сектора и јавних предузећа на Косову и Метохији (5,6 пута виши), „Коридори Србије” д. о. о. (5,4), ЈП „Пошта Србије” (3,4), ЈП ПЕУ „Ресавица” (4,8) и железничких јавних предузећа (2,3–3,9) објашњава чињеница да је њихов удео трошкова запослених у пословном приходу изузетно велики, креће се од 50% код ЈП „Пошта Србије”, па до 75% ЈП ПЕУ „Ресавица”, 85% „Коридори Србије” д. о. о. и 90% код јавних предузећа на Косову и Метохији.

Графикон 18. Удео трошкова запослених у пословном приходу ЈП-22 у односу на приватни сектор, 2015–2019.

Извор: РЗС истраживање.

◆ III. КВАЛИТАТИВНЕ ПЕРФОРМАНСЕ ПОСЛОВАЊА ЈП-22

Квалитативне перформансе ЈП-22 су се 2015–2019. погоршале и показују све већи јаз у односу на просек привреде. Продуктивност ЈП-22 је на вишем нивоу од просека привреде, али је реално просечно годишње падала по стопи од -0,3%. Економичност је испод просека привреде 2018–2019. Јаз рентабилности ЈП-22 у односу на просек привреде је све већи. ЈП-22 су пословала солвентније од просека привреде, пре свега због веће стопе раста укупних обавеза на нивоу привреде. Док се просечна ликвидност у привреди из године у годину побољшава, ЈП-22 се суочавају са све већим проблемом ликвидности. Оба показатеља ликвидности (општи и редуковани рацио) ЈП-22 су двоструко нижа од просечних у привреди (0,45 и 0,32, наспрот 0,96 и 0,64 у привреди). За разлику од трендова на новоу просека привреде, сви показатељи профитабилности су погоршани. Док је на нивоу привреде стопа приноса на пословну имовину (*ROA*) повећана скоро двоструко (са 1,56% на 3,05%), а стопа приноса на сопствени капитал (*ROE*) повећана четири пута (са 1,65% на 6,61%), у групацији ЈП-22 регистрован је пад *ROA* (са 0,97% на -0,25%) и *ROE* (0,64% на -0,95%). Посебно забрињава пад квалитативних перформанси у два кључна предузећа ЈП ЕПС и „Телеком Србија“ а. д. 2018–2019.

Продуктивност

3.1. Продуктивност у привреди Србије у периоду 2015–2019. реално је просечно годишње расла по стопи од 3,4%, кумулативно у читавом периоду 14,3% (у еврима раст са 13,7 хиљ. ЕУР на 17,6 хиљ. ЕУР);

Табела 11. Продуктивност ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019	Стопе раста 2015–2019	
	хиљ. ЕУР					просечна	кумулативна
ПРИВРЕДА	13,7	14,8	15,9	16,7	17,6	3,4	14,3
1. ЈП ЕПС	35,9	39,1	37,5	36,4	39,6	-0,5	-2,0
2. „Телеком Србија“ а. д.*	42,5	43,9	44,7	46,5	60,3	6,0	26,2
3. ЈП „Србијагас“*	145,2	165,9	147,5	148,2	93,0	-13,1	-43,1
4. ЈП „Пошта Србије“***	9,7	9,8	9,9	9,7	10,2	-1,5	-5,9
5. ЈП „Електро mreжа Србије“***	46,9	42,1	56,3	52,0	42,1	-5,5	-20,1
6. ЈП „Транснафта“	39,1	45,3	46,9	52,2	47,8	2,1	8,6
7. ЈП „Скијалишта Србије“**	23,1	23,4	24,9	36,5	34,0	6,9	30,7
8. ЈП „Србијашуме“	9,3	9,9	12,6	12,7	12,7	4,9	21,0
9. ЈВП „Србијаводе“	-63,4	-44,8	-54,4	-75,7	-100,2	8,9	40,5

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: *Матично предузеће; **консолидован биланс (матично + повезана предузећа).

Табела 11. Продуктивност ЈП-22 (наставак)

	2015	2016	2017	2018	2019	Стопе раста 2015–2019	
	хиљ. ЕУР					просечна	кумулативна
10. ЈП „Путеви Србије“	38,1	24,5	30,0	8,0	-3,9	-60,7	-243,0
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“*	10,5	1,1	1,4	0,4	1,3	1,5	4,6
12. „Инфраструктура железнице Србије“ а. д.	2,7	9,6	13,1	13,6	15,4	12,6	42,9
13. „Србија Карго“ а. д.	4,2	10,6	11,0	12,3	10,0	-5,6	-16,0
14. „Србија Воз“ а. д.	0,5	-2,8	-5,1	-3,6	-4,2	10,1	33,3
15. „Железнице Србије“ а. д.	13,1	4,1	4,6	5,7	7,0	14,9	51,8
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	21,5	21,6	22,0	17,5	20,8	-3,8	-14,3
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	-3,4	-3,0	-3,8	-6,7	-6,1	12,2	58,4
18. ЈП „Војводинашуме“	16,1	15,9	16,8	16,7	19,7	2,1	8,6
19. ЈВП „Воде Војводине“	-61,5	-54,1	-60,3	-69,7	-55,3	-5,5	-20,1
20. ЕПС ЈП „Површински копови Косово“	10,7	10,8	11,4	13,8	14,3	4,4	18,8
21. ЕПС ЈП ТЕ „Косово“	10,3	10,6	11,8	13,0	14,1	5,0	21,4
22. ЕПС ЈП „Електрокосмет“	12,5	15,3	15,4	18,3	19,1	7,8	35,3
УКУПНО ЈП-22	23,1	24,4	24,9	24,6	25,7	-0,3	-1,1

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: *Матично предузеће; **консолидован биланс (матично + повезана предузећа).

- У истом периоду продуктивност ЈП-22 просечно је реално падала -0,3%, кумулативно – 1,1%, али је, посматрано у еврима, регистровала раст са 23,1 хиљ. ЕУР на 25,7 хиљ. ЕУР, што је резултат политике апресијације динара у односу на ЕУР.
- И поред реалног пада у периоду 2015–2019, продуктивност ЈП-22 је на вишем нивоу од просечне у привреди, али, док је 2015. била већа за 68%, у 2019. је већа за 46%.
- Највећи реални пад продуктивности је регистрован код ЈП „Путеви Србије“ (-243%), ЈП „Србијагас“ (-43%). Посебну тежину има чињеница о паду продуктивности код највећег ЈП ЕПС, просечно годишње -0,5% (-2%). Најпродуктивнија предузећа у 2019. су ЈП „Србијагас“ (93 хиљ. ЕУР) и „Телеком Србије“ а. д. (60 хиљ. ЕУР).

Економичност, рентабилност и солвентност

- 3.2. Економичност ЈП-22 је испод просека привреде у периоду 2018–2019. Најнееекономичније послују ЈП „Путеви Србије“ (расходи су за 1/3 већи од прихода), железничка предузећа, ЈП ПЕУ „Ресавица“ (0,81) и ЈП на Косову и Метохији.
- 3.3. Јаз рентабилности ЈП-22 у односу на просек привреде је све већег интензитета. Док је просечна рентабилност у привреди повећана за шест пута, рентабилност ЈП-22 се налази у негативној зони (-0,88), пре свега због драстичног пада нето добити. Најнерентабилнија су железничка ЈП, без капитала послују ЈП на Косову и Метохији и ЈП ПЕУ „Ресавица“, док ЈП ЕПС 2018–2019. послује нерентабилно (-0,16 и -0,70).

3.4. **ЈП-22 су пословала солвентније од просека привреде** (2,49 наспрам 1,65). Присутан је тренд пада солвентности, и то примарно код највећих: ЈП ЕПС (са 3,52 на 3,48), „Телеком Србија“ а. д. (са 2,72 на 1,66), ЈП „Путеви Србије“ (са 4,25 на 3,14). Најнесолвентније послују ЈП на Косову и Метохији.

Табела 12. Економичност, рентабилност и солвентност ЈП-22, 2015–2019.

	Економичност					Рентабилност					Солвентност				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
ПРИВРЕДА	1,01	1,03	1,05	1,05	1,04	1,11	2,84	5,46	6,13	5,05	1,54	1,57	1,59	1,63	1,65
1. ЈП ЕПС	1,04	1,05	1,03	1,00	0,98	0,89	0,68	0,75	-0,16	-0,70	3,52	3,67	3,62	3,57	3,48
2. „Телеком Србија“ а. д.	1,13	1,15	1,15	1,10	1,04	8,86	8,89	8,85	6,35	1,45	2,72	2,80	2,79	2,13	1,66
3. ЈП „Србијагас“	1,03	1,03	1,23	1,06	1,05	нк	нк	нк	нк	4,02	0,65	0,66	0,73	0,86	2,42
4. ЈП „Пошта Србије“	1,19	1,12	1,19	1,15	1,12	13,50	8,63	12,80	9,23	8,15	4,10	4,35	4,60	5,05	5,34
5. ЈП „Електро mreжа Србије“	1,14	1,08	1,17	1,13	1,05	4,72	2,38	5,04	4,14	1,72	2,73	2,80	2,96	3,07	3,07
6. ЈП „Транснафта“	1,18	1,41	1,33	1,35	1,29	2,80	5,84	5,01	5,52	4,79	20,41	22,06	14,88	18,51	17,83
7. ЈП „Скијалишта Србије“	1,03	1,10	1,15	1,18	1,25	0,69	2,10	3,91	4,95	6,40	1,47	1,48	1,44	1,46	1,46
8. ЈП „Србијашуме“	1,08	1,10	1,08	1,14	1,10	0,63	0,39	0,34	0,65	0,58	16,06	27,85	27,64	28,88	26,87
9. ЈВП „Србијаводе“	1,01	1,02	1,02	1,03	1,03	0,27	0,39	0,49	1,23	2,32	1,39	1,35	1,30	1,19	1,08
10. ЈП „Путеви Србије“	0,72	0,65	0,78	0,74	0,67	-2,37	-3,24	-2,07	-2,99	-4,69	4,25	4,00	3,75	3,52	3,14
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	0,83	0,91	0,74	0,75	0,81	нк	нк	нк	нк	нк	0,57	0,59	0,47	0,40	0,42
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	0,65	0,79	0,88	1,03	0,97	-0,91	-1,48	-0,95	0,18	-0,32	9,69	6,42	4,86	4,22	3,40
13. „Србија Карго“ а. д.	1,02	1,00	1,07	0,97	0,89	0,33	2,38	2,81	0,04	-7,42	3,46	3,25	3,17	3,01	2,20
14. „Србија Воз“ а. д.	0,63	0,93	0,97	0,82	0,69	-3,18	-2,79	-2,76	-6,92	-13,15	6,44	2,68	2,69	2,53	2,19
15. „Железнице Србије“ а. д.	0,80	1,31	1,75	0,80	0,89	нк	нк	нк	нк	нк	0,33	0,37	0,36	0,36	0,35
16. ЈП „Емисиона тех. и везе“	1,00	0,98	1,01	1,01	1,07	0,12	-1,76	0,54	0,09	3,69	1,57	1,35	1,36	1,59	1,92
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,01	1,01
18. ЈП „Војводинашуме“	1,05	1,17	1,15	1,11	1,04	0,22	1,15	0,99	0,74	0,26	24,76	26,14	23,87	24,40	21,23
19. ЈВП „Воде Војводине“	0,89	1,01	1,01	1,01	1,01	-1,58	0,00	0,01	0,00	0,01	6,50	6,10	6,36	6,22	6,39
20. ЕПС ЈП „ПК Косово“	0,98	0,97	0,97	1,00	1,00	нк	нк	нк	нк	нк	0,56	0,54	0,48	0,48	0,49
21. ЕПС ЈП ТЕ „Косово“	0,45	0,39	1,39	0,49	0,68	нк	нк	нк	нк	нк	0,12	0,09	0,07	0,04	0,03
22. ЕПС ЈП „Електрокосмет“	0,80	0,88	0,79	0,82	0,80	нк	нк	нк	нк	нк	0,66	0,68	0,67	0,68	0,68
УКУПНО ЈП-22	1,03	1,03	1,07	1,01	0,98	0,59	0,59	1,89	0,23	-0,88	2,58	2,61	2,56	2,48	2,49

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: НК – немају капитал.

ЛИКВИДНОСТ

3.5. Док се просечна ликвидност у привреди из године у годину побољшава, ЈП-22 се суочавају са све већим проблемом ликвидности. Оба показатеља ликвидности у ЈП-22 су двоструко нижа од просечне у привреди: општи рацио ликвидности у ЈП-22 износио је 0,45 а редуковани 0,32, док су просеци за привреду износили 0,96 и 0,64.

- Примарни разлог све веће неликвидности ЈП-22 је раст краткорочних обавеза у скоро свим ЈП-22. Најнеликвидније послују ЈП „Путеви Србије“ (0,03 и 0,02), железничка предузећа, ЈП ПЕУ „Ресавица“ (0,19 и 0,05) и ЈП на Косову и Метохији. Посебно забрињава тренд пада ликвидности у „Телеком Србија“ а. д. (са 0,80 на 0,61, односно са 0,69 на 0,52) и у ЈП ЕПС (са 1,46 на 1,10 и са 1,13 на 0,74).
- Светле тачке ликвидности су пословање ЈП „Транснафта“ (7,08 и 2,62 у 2019) и ЈП „Пошта Србије“ (3,31 и 2,86), мада је и код њих присутан благи тренд пада ликвидности.

Табела 13. Ликвидност ЈП-22

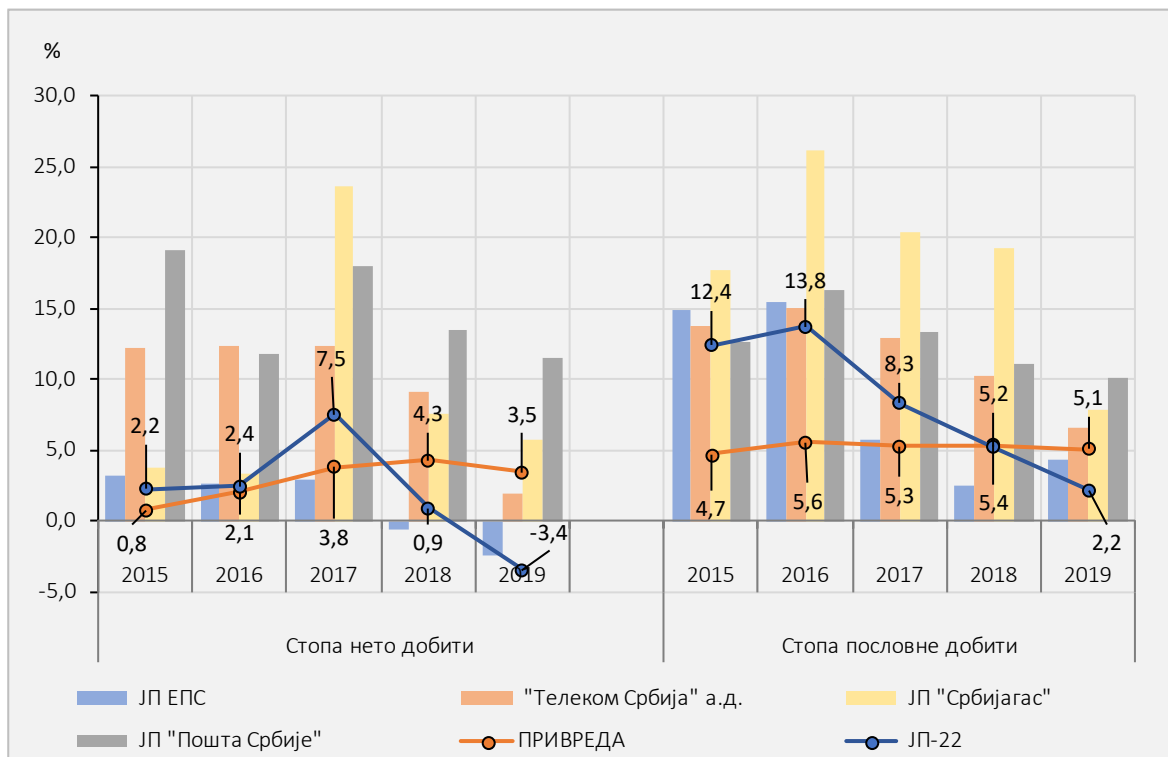
	Општи рацио ликвидности					Редуковани рацио ликвидности				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
ПРИВРЕДА	0,87	0,91	0,93	0,95	0,96	0,60	0,63	0,63	0,64	0,64
1. ЈП ЕПС	1,46	1,68	1,34	1,19	1,10	1,13	1,33	1,00	0,86	0,74
2. „Телеком Србија“ а. д.	0,80	0,82	0,89	0,95	0,61	0,69	0,69	0,77	0,84	0,52
3. ЈП „Србијагас“	0,28	0,19	0,17	0,17	0,94	0,19	0,13	0,11	0,11	0,50
4. ЈП „Пошта Србије“	3,25	3,62	3,28	3,31	2,99	3,10	3,46	3,14	3,18	2,86
5. ЈП „Електро mreжа Србије“	0,83	0,65	0,65	0,61	0,46	0,74	0,56	0,56	0,53	0,39
6. ЈП „Транснафта“	10,02	12,07	5,34	7,38	7,08	3,56	4,68	1,51	2,16	2,62
7. ЈП „Скијалишта Србије“	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05	0,04	0,05	0,05	0,03	0,03
8. ЈП „Србијашуме“	0,57	0,64	0,80	0,88	0,57	0,36	0,45	0,61	0,70	0,41
9. ЈВП „Србијаводе“	0,05	0,05	0,11	0,07	0,07	0,05	0,05	0,10	0,07	0,07
10. ЈП „Путеви Србије“	0,05	0,03	0,02	0,03	0,03	0,04	0,02	0,02	0,03	0,02
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	0,32	0,43	0,24	0,18	0,19	0,12	0,28	0,08	0,05	0,05
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	0,18	0,18	0,17	0,11	0,09	0,08	0,11	0,12	0,08	0,04
13. „Србија Карго“ а. д.	0,60	0,89	1,10	0,94	0,43	0,48	0,73	0,95	0,70	0,27
14. „Србија Воз“ а. д.	0,55	0,22	0,24	0,21	0,18	0,39	0,14	0,16	0,15	0,12
15. „Железнице Србије“ а. д.	0,08	0,06	0,05	0,04	0,04	0,08	0,06	0,05	0,04	0,04
16. ЈП „Емисиона тех. и везе“	0,37	0,34	0,40	0,58	0,66	0,31	0,32	0,38	0,55	0,63
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	0,91	0,42	0,60	1,40	0,25	0,91	0,42	0,59	1,40	0,25
18. ЈП „Војводинашуме“	2,82	3,29	2,78	2,28	1,90	2,14	2,30	2,09	1,59	1,11
19. ЈВП „Воде Војводине“	0,44	0,55	0,58	0,56	0,53	0,35	0,47	0,48	0,52	0,49
20. ЕПС ЈП „ПК Косово“	1,79	1,94	1,37	1,61	1,69	1,51	1,65	1,24	1,45	1,55
21. ЕПС ЈП ТЕ „Косово“	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
22. ЕПС ЈП „Електрокомет“	0,62	0,65	0,65	0,66	0,66	0,61	0,64	0,64	0,65	0,65
УКУПНО ЈП-22	0,55	0,50	0,45	0,42	0,45	0,43	0,40	0,35	0,33	0,32

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Профитабилност

- 3.6. За разлику од тренда раста укупне профитабилности на нивоу привреде (раст стопе нето добити за 4,4 пута, са 0,79% на 3,46%), ЈП-22 су пословала непрофитабилно у периоду 2015–2019. Стопа нето добити је пала са 2,23% у 2015. на -3,43% у 2019. Групи предузећа која константно послују непрофитабилно: ЈП „Путеви Србије”, железничка предузећа, ЈП ПЕУ „Ресавица” и ЈП на Косову и Метохији, придружили су ЈП ЕПС (пад стопе нето добити са 3,19% на -2,42%). Профитабилно су у 2019. пословали: „Телеком Србија” а. д. (тренд пада са 12% на 2%), ЈП „Србијагас” (тренд раста, са 3,8% на 5,7%), ЈП „Пошта Србије” (тренд пада, са 19% на 11,5%), ЈП „Електро mreжа Србије” (тренд пада, са 12% на 4,4%), ЈП „Транснафта” (тренд раста, са 14,4% на 20%), ЈП „Скијалишта Србије” (тренд раста, са 3,6% на 23,3%) и шумарска ЈП (тренд раста).
- 3.7. Још су оштрији дивергентни трендови пословне профитабилности. Стопа пословне добити привреде је порасла са 4,73% у 2015. на 5,06 у 2019, док је у истом периоду пословна профитабилност ЈП-22 пала за шест пута са 12,43% на 2,23%;
- Пословна профитабилност ЈП ЕПС ја пала три пута (са 14,89% на 4,27%), „Телеком Србија” а. д. два пута (13,72% на 6,61%), ЈП „Србијагас” 2,3 пута (са 17,67% на 7,81%), ЈП „Електро mreжа Србије” пет пута (14,24% на 2,57%) итд.;
- 3.8. Анализа стопе приноса на пословну имовину (*ROA*) и стопе приноса на сопствени капитал (*ROE*) веома илустративно показује пад профитабилности ЈП-22, који је нарочито изражен у периоду 2018–2019. Док је на нивоу привреде стопа приноса на пословну имовину (*ROA*) повећана скоро двоструко (са 1,56% на 3,05%), а стопе приноса на сопствени капитал (*ROE*) повећана четири пута (са 1,65% на 6,61%), у групацији ЈП-22 регистрован је пад *ROA* (са 0,97% на -0,25%) и *ROE* (0,64% на -0,95%). Највећи пад регистрован је у кључним предузећима ЈП ЕПС (*ROA* са 0,99% на -0,38% и *ROE* са 0,89% на -0,69%) и „Телеком Србија” а. д. (*ROA* са 6,35% на 1,58% и *ROE* са 9,18% на 1,44%).

Графикон 19. Тренд стопе нето и пословне добити

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Табела 14. Профитабилност ЈП-22

	ROA					ROE				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
ПРИВРЕДА	1,56	2,17	3,43	3,64	3,05	1,65	3,96	7,36	8,06	6,61
1. ЈП ЕПС	0,99	0,71	0,66	0,01	-0,38	0,89	0,71	0,74	-0,16	-0,69
2. „Телеком Србија“ а. д.	6,35	6,25	6,08	4,12	1,58	9,18	8,96	8,81	6,43	1,44
3. ЈП „Србијагас“	6,00	4,35	13,64	4,20	2,76	нк	нк	нк	нк	10,43
4. ЈП „Пошта Србије“	10,46	6,78	10,14	7,58	6,60	13,76	8,55	12,92	9,47	8,12
5. ЈП „Електромрежа Србије“	3,36	1,92	3,74	3,15	1,51	4,69	2,36	5,12	4,17	1,73
6. ЈП „Транснафта“	2,69	5,66	4,78	5,27	4,64	2,84	5,93	5,06	5,60	4,91
7. ЈП „Скијалишта Србије“	0,21	0,69	1,22	1,70	2,12	0,69	2,11	3,85	5,35	6,51
8. ЈП „Србијашуме“	0,68	0,52	0,34	0,64	0,56	0,64	0,53	0,34	0,65	0,58
9. ЈВП „Србијаводе“	0,08	0,11	0,12	0,20	0,17	0,27	0,40	0,49	1,01	1,51
10. ЈП „Путеви Србије“	-1,48	-2,14	-1,24	-1,88	-2,94	-2,33	-3,24	-2,03	-2,94	-4,58
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	-8,24	2,87	-15,59	-15,80	-6,63	нк	нк	нк	нк	нк
12. „Инф.железнице Србије“ а. д.	-1,64	-1,26	-0,75	0,17	-0,19	-1,83	-1,46	-0,95	0,20	-0,32
13. „Србија Карго“ а. д.	0,48	1,54	1,96	0,04	-4,20	0,67	2,19	2,84	0,04	-7,16

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: НК – немају капитал.

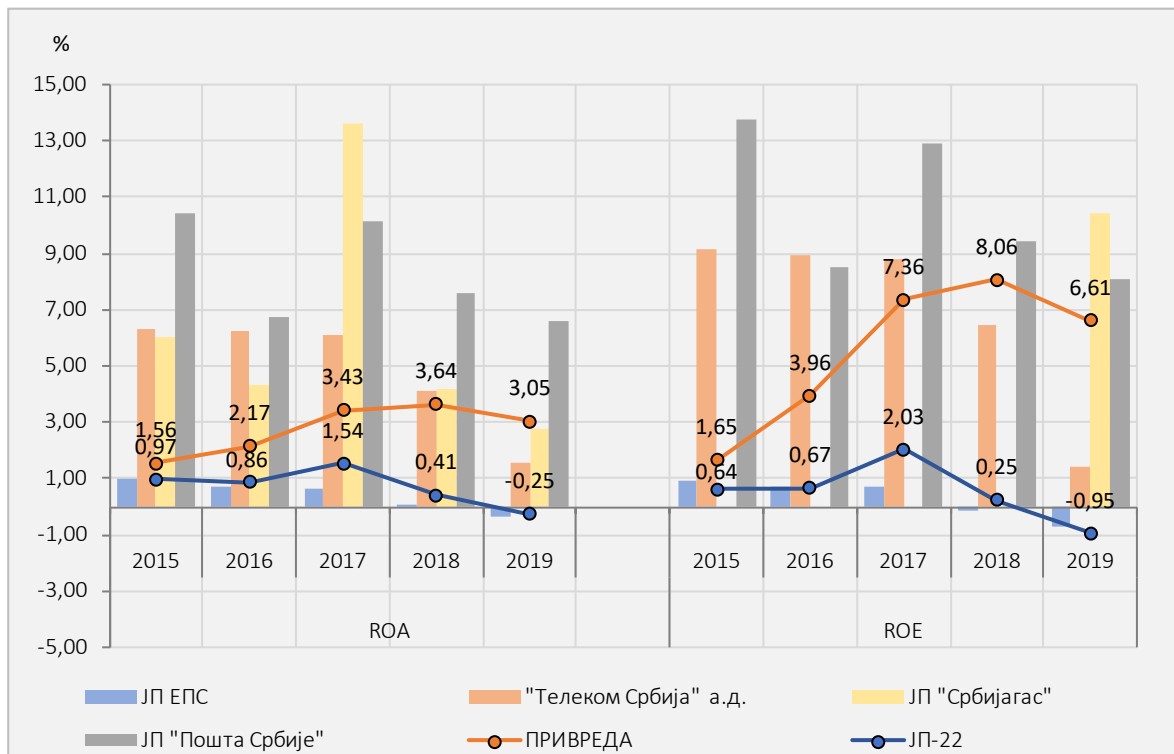
Табела 14. Профитабилност ЈП-22 (наставка)

	ROA					ROE				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
14. „Србија Воз“ а. д.	-5,38	-1,86	-1,70	-4,01	-7,02	-6,37	-2,58	-2,73	-6,68	-12,33
15. „Железнице Србије“ а. д.	-1,32	17,56	16,43	-1,88	0,23	-3,84	-7,48	-7,50	2,36	1,14
16. ЈП „Емисиона тех. и везе“	0,29	0,59	1,16	0,52	2,01	0,12	-1,74	0,54	0,10	4,01
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18. ЈП „Војводинашуме“	0,23	1,14	0,97	0,72	0,25	0,23	1,16	0,99	0,74	0,26
19. ЈВП „Воде Војводине“	-1,53	0,00	0,01	0,00	0,01	-1,78	0,00	0,01	0,00	0,01
20. ЕПС ЈП „ПК Косово“	0,61	5,31	-2,55	3,75	3,32	нк	нк	нк	нк	нк
21. ЕПС ЈП ТЕ „Косово“	-50,47	-48,15	72,28	-69,23	-28,92	нк	нк	нк	нк	нк
22. ЕПС ЈП „Електрокосмет“	-0,52	3,41	0,19	1,88	1,48	нк	нк	нк	нк	нк
УКУПНО ЈП-22	0,97	0,86	1,54	0,41	-0,25	0,64	0,67	2,03	0,25	-0,95

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: НК – немају капитал.

Графикон 20. Тренд ROA и ROE

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

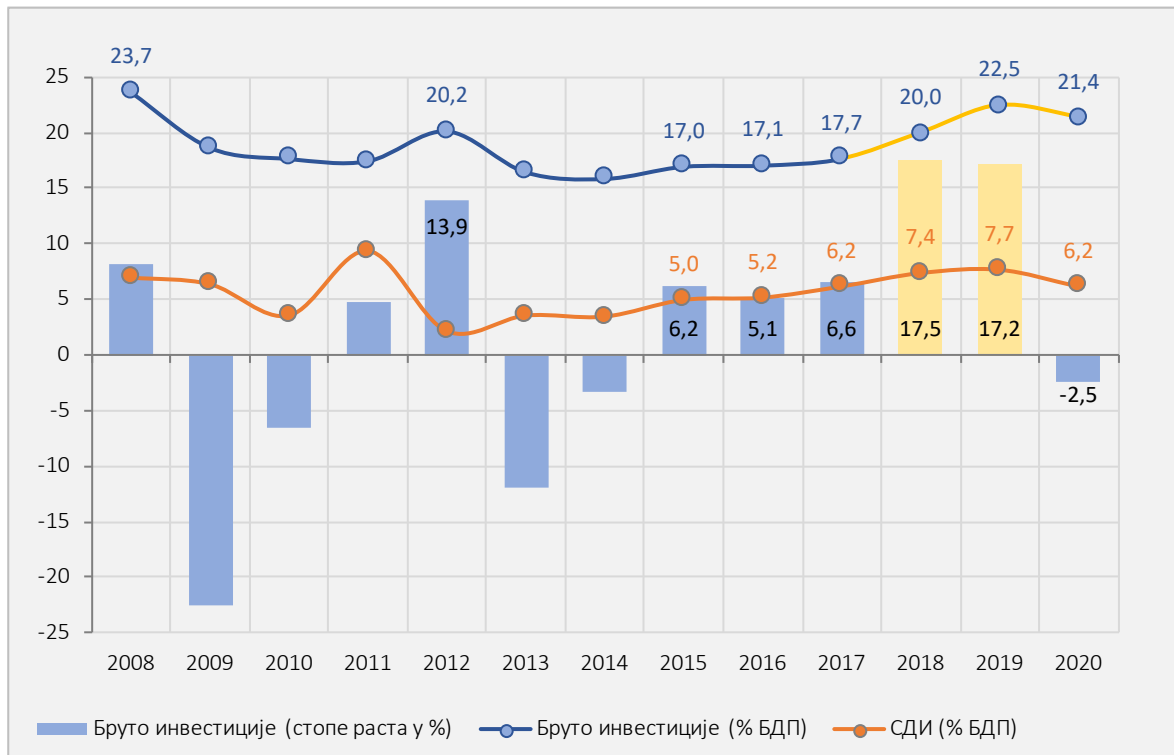
◆ IV. ИНВЕСТИРАНОСТ

Динамичан модел привредног раста заснован на инвестицијама фактички је започет завршетком фискалне консолидације 2017. Стопа раста бруто инвестиција 2018–2019. износила је изнад 17%, учешће бруто инвестиција у БДП-у 2019. достигло је рекордних 22,5%. Рецесија 2020. утицала је на пад инвестиција (-2,5%) и БДП (-1,1%).

Инвестиције у основна средства ЈП-22 у 2019. износиле су 1,9 млрд. ЕУР, што је 22,1% инвестиција укупно у привреди. Највише је у 2019. инвестирао „Телеком Србија” а. д. (453,9 мил. ЕУР) и ЈП ЕПС (405,7 мил. ЕУР), док су највеће годишње стопе раста 2015–2019. имали: ЈП „Србијагас” (25,3%), „Телеком Србија” а. д. (23,7%) и „Инфраструктура железнице Србије” а. д. (24,2%). Анализа инвестираности ЈП-22 показује да је подинвестираност, осим у 2018, константно представљала проблем за већину ЈП-22 у периоду 2015–2019. У ЈП ЕПС је смањен инвестициони јаз, „Телеком Србија” а. д. у 2018. је имао изузетно висок коефицијент инвестираности (1,47), док ЈП „Србијагас” бележи константно висок коефицијент инвестираности. Однос нето промене сталних средстава и трошкова амортизације (коефицијент акцелерације) у 2018–2019. потврђује да је инвестираност код већине ЈП-22 значајно побољшана у односу на период 2015–2017. У структури инвестиција приметан је код већине ЈП-22 тренд смањења позајмљених (кредитних) средстава, осим код „Инфраструктура железнице Србије” (98%), „Коридори Србије” д. о. о. (100%), „Телеком Србија” а. д. (47,6%) и ЈП „Србијашуме” (60%).

- 4.1. Инвестиције опредељујуће утичу на привредни раст, од њихове висине и структуре зависи динамика и квалитет привредног развоја. Цео посткризни период 2009–2014. карактерисале су ниске стопе бруто инвестиција (осим једино 2012, када је стопа раста бруто инвестиција од 13,9%, као и рекордно учешће од 20,2% у БДП-у, узрокована реализацијом државних великих пројеката/предузећа Фијат и НИС). У периоду 2018–2019. стопа раста бруто инвестиција је била изнад 17%, односно учешће бруто инвестиција у БДП-у 2019. достигло је 22,5%. Рецесија 2020, узрокована COVID-19, утицала је и на пад инвестиција (-2,5%) и БДП (-1,1%). Пад СДИ у 2020. на 2,9 млрд. ЕУР (са 3,5 млрд. ЕУР у 2019) одразио се на релативно смањење учешћа СДИ у БДП-у у 2020. од 6,2%.

Графикон 21. Инвестиције у Србији, 2008–2020.

Извор: РЗС истраживање.

Напомена: Прорачун бруто инвестиција и БДП-а за 2020. израчунат на основу кварталних података.

4.2. **Инвестиције у основна средства ЈП-22 у 2019. износиле су 1,9 млрд. ЕУР, што је 22,1% инвестиција у основна средства укупно у привреди (поређења ради, учешће инвестиција ЈП-22 у 2015. износило је 17,9% инвестиција у привреди). Највише је у 2019. инвестирао „Телеком Србија“ а. д. (453,9 мил. ЕУР) и ЈП ЕПС (405,7 мил. ЕУР). Због поплава у 2019, ЈВП „Србијаводе“ је инвестирало 329,2 мил. ЕУР, док су путарска предузећа укупно инвестирала близу 300 мил. ЕУР („Коридори Србије“ д. о. о. 183 мил. ЕУР и ЈП „Путеви Србије“ 100,8 мил. ЕУР). Имајући у виду висину инвестиција, највеће годишње стопе раста у периоду 2015–2019. имали су: ЈП „Србијагас“ (25,3%), „Телеком Србија“ а. д. (23,7%) и „Инфраструктура железнице Србије“ а. д. (24,2%).**

Табела 15. Инвестиције у основна средства ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019	Стопе раста 2015-2019	
	мил. ЕУР					просечна	кумулативна
1. ЈП ЕПС	239,9	297,3	338,8	399,8	405,7	10,7	50,3
2. „Телеком Србија“ а. д.*	168,1	123,8	126,0	190,9	453,9	23,7	134,3
3. ЈП „Србијагас“	39,7	61,4	84,7	186,3	109,9	25,3	146,3
4. ЈП „Пошта Србије“**	7,4	6,9	9,5	10,3	9,7	3,6	15,4
5. ЈП „Електромрежа Србије“**	35,0	35,3	40,0	33,2	55,7	9,1	41,4
6. ЈП „Транснафта“	1,6	1,7	5,6	2,0	2,4	6,6	28,9
7. ЈП „Скијалишта Србије“**	16,7	3,2	3,1	6,9	4,4	-30,4	-76,5
8. ЈП „Србијашуме“	6,9	8,9	12,0	11,4	19,3	25,6	149,0
9. ЈВП „Србијаводе“**	-	19,5	18,5	45,8	329,2	146,7	1.401,8
10. ЈП „Путеви Србије“	53,4	90,1	85,7	48,3	100,8	13,8	67,9
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“**	4,0	15,5	13,3	5,5	6,5	10,1	47,0
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	-	92,5	142,2	185,8	199,2	24,2	91,5
13. „Србија Карго“ а. д.	-	-	-	-	-	-	0,0
14. „Србија Воз“ а. д.	-	-	-	-	-	-	0,0
15. „Железнице Србије“ а. д.	-	-	-	-	-	-	0,0
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	14,6	5,1	4,0	0,3	1,7	-43,3	-89,7
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	238,9	262,0	185,1	219,9	183,0	-9,2	-31,9
18. ЈП „Војводинашуме“	1,6	2,4	4,7	5,3	4,6	26,4	155,3
19. ЈВП „Воде Војводине“	2,5	6,4	3,8	5,5	6,0	20,7	112,3
20. ЈП „ПК Косово“	-	-	-	-	-	-	0,0
21. ЈП ТЕ „Косово“	-	-	-	-	-	-	0,0
22. ЈП „Електрокосмет“	-	-	-	-	-	-	0,0
УКУПНО ЈП-22	830,3	1.032,2	1.077,0	1.357,3	1.891,9	-	-

Извор: РЗС истраживање.

Напомена: *Матично предузеће; **стопа се односи на период 2016–2019.

4.3. **Анализа инвестираности преко коефицијента инвестираности²⁷ ЈП-22 показује да је подинвестираност, осим у 2018, константно представљала проблем за већину ЈП-22 у периоду 2015–2019.** У ЈП ЕПС је смањен инвестициони јаз (раст са 0,64 у 2015. на 0,97 у 2019, односно инвестициона улагања у основна средства су незнатно била нижа од средстава амортизације у 2019), у „Телеком Србија“ а. д. у 2018. је коефицијент инвестираности износио 1,47 (инвестициона улагања су била скоро за 50% виша од средстава амортизације), да би у 2019. инвестициона улагања била скоро избалансирана са средствима амортизације. ЈП „Србијагас“ бележи константно висок коефицијент инвестираности, код ЈП „Пошта Србије“ је присутан тренд раста, а код ЈП „Транснафта“ тренд пада инвестираности.

²⁷ Однос нето куповине основних средстава (као разлике куповине и продаје нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава из Извештаја о токовима готовине) и амортизације.

Генерално, на нивоу привреде евидентан је позитиван тренд раста инвестираности (раст коефицијента инвестираности са 0,96 у 2015. на 1,34 у 2019), док групација ЈП-22 бележи осцилаторна кретања (коефицијент инвестираност је константно испод просека привреде са све већим јазом у односу на просек привреде).

Табела 16. Коефицијент инвестираности ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019
ПРИВРЕДА	0,96	1,09	1,15	1,31	1,34
1. ЈП ЕПС	0,64	0,88	0,90	1,01	0,97
2. „Телеком Србија“ а. д.	0,91	1,02	0,99	1,47	0,98
3. ЈП „Србијагас“	1,70	2,38	2,93	2,73	1,92
4. ЈП „Пошта Србије“	0,75	0,67	0,81	0,76	1,04
5. ЈП „Електро mreжа Србије“	1,24	1,38	1,03	0,81	1,40
6. ЈП „Транснафта“	2,11	0,92	4,17	1,32	1,03
7. ЈП „Скијалишта Србије“	0,27	0,53	1,00	0,96	1,00
8. ЈП „Србијашуме“	0,26	0,75	1,55	0,98	1,41
9. ЈВП „Србијаводе“	0,23	0,11	1,36	2,99	1,59
10. ЈП „Путеви Србије“	0,56	0,64	0,79	0,49	0,80
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“*	0,20	0,17	0,00	0,00	0,00
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	-	0,11	1,97	1,44	0,00
13. „Србија Карго“ а. д.	-	-0,10	0,39	0,59	-0,21
14. „Србија Воз“ а. д.	-	0,00	0,00	0,00	0,40
15. „Железнице Србије“ а. д.	-	1,03	0,33	5,59	-1,22
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	3,93	0,00	0,23	0,31	0,62
17. „Коридори Србије“ д. о. о.*	-	-	-	-	-
18. ЈП „Војводинашуме“	0,55	0,31	0,91	0,64	0,97
19. ЈВП „Воде Војводине“	0,12	0,17	0,39	0,59	0,64
20. ЈП „ПК Косово“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21. ЈП ТЕ „Косово“	0,04	0,04	0,05	0,04	0,32
22. ЈП „Електрокомет“	0,66	1,21	0,97	0,59	0,78

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: * „Коридори Србије“ д. о. о. су фактички пословали без амортизације, тако да је прорачун коефицијента инвестираности ирелевантан.

- 4.4. **Да велика инфраструктурна републичка и покрајинска ЈП-22 већ дужи низ година не инвестирају у складу са пословним могућностима додатно допуњују и налази помоћу коефицијента акцелерације²⁸.** Однос нето промене сталних средстава и трошкова амортизације 2018–2019. показује да је коефицијент акцелерације код већине ЈП-22 значајно побољшана у односу на период 2015–2017. Коефицијент акцелерације знатно

²⁸ Однос разлика вредности сталних средстава на крају текуће и претходне године (нето промена сталних средстава из биланса стања) и трошкова амортизације (биланс успеха).

изнад 1,00 у 2019. забележен је код: ЈП „Србијагас“ (4,29), „Телеком Србија“ а. д. (2,68), „Инфраструктура железнице Србије“ а. д. (6,14), „Србија Карго“ а. д. (6,97), ЈВП „Србијаводе“ (2,28) и ЈП „Скијалишта Србије“ (2,01). У ЈП ЕПС трошкови амортизације у 2019. превазилазе нето промену сталних средстава (-0,03).

Табела 17. Коефицијент акцелерације ЈП-22

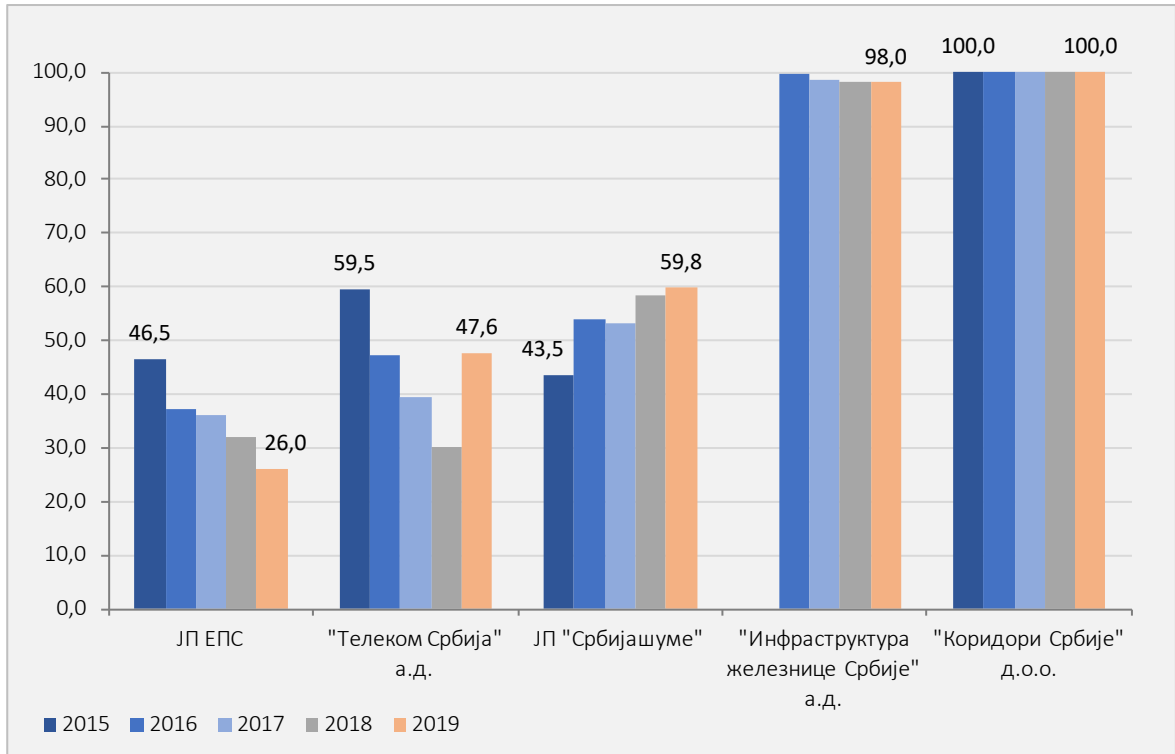
	2015	2016	2017	2018	2019
ПРИВРЕДА	3,20	1,53	1,00	1,44	1,90
1. ЈП ЕПС	0,36	2,02	-0,03	0,14	-0,13
2. „Телеком Србија“ а. д.	0,05	0,28	-0,13	1,66	2,68
3. ЈП „Србијагас“	-0,29	3,02	3,01	9,30	4,29
4. ЈП „Пошта Србије“*	-0,36	-1,50	0,24	0,36	0,15
5. ЈП „Електромрежа Србије“	2,73	0,23	0,05	-0,01	0,53
6. ЈП „Транснафта“	0,15	0,17	3,08	0,12	0,29
7. ЈП „Скијалишта Србије“	-1,19	-0,28	1,03	6,30	2,01
8. ЈП „Србијашуме“**	0,72	157,40	1,99	0,24	1,14
9. ЈВП „Србијаводе“	-0,98	3,91	2,78	0,53	2,28
10. ЈП „Путеви Србије“	-0,90	1,02	-0,87	-0,50	0,15
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	0,57	-0,15	-0,53	-0,48	-0,22
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	-	2,10	4,07	18,04	6,14
13. „Србија Карго“ а. д.	-	-5,36	-0,57	2,62	6,97
14. „Србија Воз“ а. д.	-	4,15	-0,79	-0,86	-0,44
15. „Железнице Србије“ а. д.	-	18,48	0,35	3,91	-1,75
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	5,68	0,78	-0,80	-0,73	-0,51
17. „Коридори Србије“ д. о. о.*	-	-	-	-	-
18. ЈП „Војводинашуме“	2,15	0,85	1,44	1,38	0,28
19. ЈВП „Воде Војводине“	16,09	-0,21	-0,35	0,19	0,03
20. ЈП „ПК Косово“	0,21	-0,57	0,96	-0,01	-0,15
21. ЈП ТЕ „Косово“	-0,96	-0,94	-0,94	-0,97	-0,72
22. ЈП „Електрокосмет“	-0,23	0,17	-0,03	-0,10	-0,22

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: *, „Коридори Србије“ д. о. о. су фактички пословали без амортизације, тако да је коефицијента акцелерације ирелевантан; **Коефицијент акцеларације за ЈП „Србијашуме“ за 2016. је изузетно висок (157,40), због примене међународних стандарда процене вредности сталних средстава на крају текуће и претходне године.

4.5. Већина ЈП-15 финансира инвестиције из сопствених средстава. У структури извора финансирања инвестиција, позајмљена (кредитна) средства у 2019. највише су користили: „Инфраструктура железнице Србије” (98%), „Коридори Србије” д. о. о. (100%), „Телеком Србија” а. д. (47,6%), ЈП „Србијашуме” (60%) и ЈП ЕПС (26%).

Графикон 22. Позајмљена (кредитна) средства за инвестиције (%)

Извор: РЗС истраживање.

◆ V. ГУБИЦИ, ОБАВЕЗЕ И ФИНАНСИЈСКА РАВНОТЕЖА

Укупне обавезе ЈП-22 достигле су 11,3 млрд. ЕУР, сваки седми динар укупних обавеза привреде потиче из пословања ЈП-22. Обавезе ЈП ЕПС, ЈП „Телеком Србија“ а. д., ЈП „Путеви Србије“ и „Коридори Србије“ д. о. о. чине 2/3 обавеза ЈП-22. Док се задуженост привреде смањује, задуженост ЈП-22 расте. Најзадуженија предузећа су ЈП ПЕУ „Ресавица“, железничка и ЈП на територији АП Косово и Метохија, „Коридори Србије“ д. о. о., ЈП „Скијалишта Србије“ и „Телеком Србија“ а. д. Највећа стопа изгубљеног капитала лоцирана је ЈП ПЕУ „Ресавица“, „Железнице Србије“ а. д. и сва три ЈП на територији Косова и Метохије. Нето дуг највише оптерећује пословање ЈП ЕПС (866 мил. ЕУР), „Телеком Србије“ а. д. (1,2 млрд. ЕУР), ЈП „Путеви Србије“ (1 млрд. ЕУР) и „Железнице Србије“ а. д. (550 мил. ЕУР). Највећи раст финансијске неравнотеже је код ЈП „Путеви Србије“ (-1 млрд. ЕУР), железничких ЈП (укупно -1,16 млрд. ЕУР) и код „Телеком Србија“ а. д. (-360 мил. ЕУР).

Укупне обавезе

5.1. Кумулативна стопа раста обавеза у привреди износила је 8% (просечан годишњи раст од 1,9%) и достигла је 83 млрд. ЕУР, док је у ЈП-22 износила 13,7% (3,3% годишње), односно 13,8% укупних обавеза привреде Републике (11,3 млрд. ЕУР). **Сваки седми динар укупних обавеза привреде потиче из пословања ЈП-22.**

- У структури обавеза ЈП-22 у 2019, обавезе ЈП ЕПС (2,8 млрд. ЕУР), ЈП „Телеком Србија“ а. д. (2,2 млрд. ЕУР), ЈП „Путеви Србије“ (1,4 млрд. ЕУР) и „Коридори Србије“ д. о. о. (1 млрд. ЕУР) чине 2/3.
- Најбржа стопа раста укупних обавеза регистрована је код ЈП „Телеком Србија“ а. д. (148,5%) и код железничких ЈП.

Табела 18. Укупне обавезе ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019	Стопе раста 2015–2019	
	мил. ЕУР					просечна	кумулативна
ПРИВРЕДА	68.267,4	70.258,0	74.861,1	77.822,8	82.923,4	1,9	8,0
1. ЈП ЕПС	2.546,7	2.629,5	2.750,6	2.786,0	2.839,2	-0,2	-0,9
2. „Телеком Србија“ а. д.	790,8	754,8	785,8	1.285,3	2.210,6	25,6	148,5
3. ЈП „Србијагас“	1.624,0	1.581,4	1.554,4	1.665,3	712,3	-21,0	-61,0
4. ЈП „Пошта Србије“	79,0	70,8	70,0	65,9	60,9	-9,0	-31,5
5. ЈП „Електро mreжа Србије“	279,0	261,9	258,3	247,8	253,0	-5,3	-19,4
6. ЈП „Транснафта“	1,9	1,8	2,9	2,4	2,6	4,9	21,1
7. ЈП „Скијалишта Србије“	64,2	63,3	68,9	77,5	81,8	3,1	13,2
8. ЈП „Србијашуме“	33,1	38,9	41,4	39,8	43,1	3,8	15,9
9. ЈВП „Србијаводе“	110,8	124,4	151,5	164,2	197,4	12,2	58,4

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Табела 18. Укупне обавезе ЈП-22 (наставак)

	2015	2016	2017	2018	2019	Стопе раста 2015–2019	
	мил. ЕУР					просечна	кумулативна
10. ЈП „Путеви Србије“	1.023,4	1.092,2	1.193,2	1.262,7	1.428,4	5,5	24,1
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	119,3	126,8	139,6	155,4	153,4	3,4	14,3
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	204,8	314,2	457,2	644,1	850,3	38,6	269,0
13. „Србија Карго“ а. д.	63,2	58,0	63,8	68,1	106,8	10,7	50,2
14. „Србија Воз“ а. д.	41,6	113,8	115,7	119,1	135,3	30,4	189,3
15. „Железнице Србије“ а. д.	679,3	614,4	604,7	617,6	626,0	-4,9	-18,1
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	27,2	33,7	34,4	27,6	22,2	-7,6	-27,2
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	747,7	981,2	1.195,4	1.060,1	1.091,0	6,7	29,7
18. ЈП „Војводинашуме“	14,8	14,0	16,1	15,8	18,3	2,4	10,1
19. ЈВП „Воде Војводине“	61,5	65,3	64,9	66,6	65,0	-1,6	-6,1
20. ЈП „ПК Косово“	32,2	32,9	32,0	31,9	33,2	-2,1	-8,2
21. ЈП ТЕ „Косово“	242,1	251,7	246,1	254,3	260,5	-1,1	-4,3
22. ЈП „Електрокосмет“	68,4	80,8	99,4	114,9	132,5	14,6	72,4
УКУПНО ЈП-22	8.855,0	9.305,8	9.946,2	10.772,4	11.323,9	3,3	13,7

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Задуженост

5.2. Привреда је просечно задуженија од просека ЈП-22. Међутим, трендови у периоду 2015–2019. су супротни. Док се задуженост привреде смањује, задуженост јавних инфраструктурних предузећа расте. Задуженост привреде, посматрана кроз однос укупних обавеза и извора финансирања (коэффициент задужености 1) показује благи тренд пада (са 57,8 на 55,8, за 2 п. п.), али задуженост ЈП-22 показује тренд раста (са 36,6 на 39,1, за 2,5 п. п.).

- Анализа задужености кроз однос укупних обавеза и капитала (коэффициент задужености 2) показује да је просечна задуженост привреде двоструко већа од просечне задужености ЈП-22 (126 насупрот 64,2 у 2019), али је тренд задужености ЈП-22 неповољан (раст са 57,6 на 64,2), за разлику од тренда на нивоу привреде (пад просечне задужености са 136,9 на 126).
- Најзадуженија предузећа су ЈП ПЕУ „Ресавица“, железничка и ЈП на територији АП Косово и Метохија (послују без капитала), као и „Коридори Србије“ д. о. о. (послују са минималним капиталом), ЈП „Скијалишта Србије“ (укупне обавезе чине више од 2/3 извора финансирања и двоструко су већа од капитала) и „Телеком Србија“ а. д. (укупне обавезе покривају 60% извора финансирања и за 50% су већа од капитала).
- Задуженост не оптерећује пословање ЈП „Транснафта“ и шумарска ЈП.

Табела 19. Задуженост ЈП-22

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Зад. 1	Зад. 2	Зад. 1	Зад. 2	Зад. 1	Зад. 2	Зад. 1	Зад. 2	Зад. 1	Зад. 2
ПРИВРЕДА	57,8	136,9	56,8	131,7	56,5	129,6	55,8	126,0	55,8	126,0
1. ЈП ЕПС	28,4	39,6	27,3	37,5	27,6	38,2	28,0	39,0	28,7	40,3
2. „Телеком Србија” а. д.	36,7	58,1	35,7	55,4	35,9	55,9	47,0	88,7	60,4	152,5
3. ЈП „Србијагас”	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	41,4	70,5
4. ЈП „Пошта Србије”	24,4	32,2	23,0	29,9	21,7	27,8	19,8	24,7	18,7	23,0
5. ЈП „Електро mreжа Србије”	36,6	57,8	35,7	55,6	33,8	51,0	32,5	48,2	32,6	48,3
6. ЈП „Транснафта”	4,9	5,2	4,5	4,7	6,7	7,2	5,4	5,7	5,6	5,9
7. ЈП „Скијалишта Србије”	67,9	211,1	67,6	208,5	69,3	225,5	68,3	215,6	68,6	218,3
8. ЈП „Србијашуме”	6,2	6,6	3,6	3,7	3,6	3,8	3,5	3,6	3,7	3,9
9. ЈВП „Србијаводе”	72,0	257,6	74,1	286,5	77,0	334,1	83,9	521,8	92,8	1.291,5
10. ЈП „Путеви Србије”	23,5	30,8	25,0	33,3	26,7	36,4	28,4	39,7	31,9	46,8
11. ЈП ПЕУ „Ресавица”	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.
12. „Инф. железнице Србије” а.д.	10,3	11,5	15,6	18,5	20,6	25,9	23,7	31,1	29,4	41,6
13. „Србија Карго” а. д.	28,9	40,7	30,7	44,4	31,5	46,0	33,2	49,7	45,4	83,3
14. „Србија Воз” а. д.	15,5	18,4	37,3	59,6	37,2	59,3	39,5	65,4	45,6	83,7
15. „Железнице Србије” а. д.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.
16. ЈП „Емисиона техника и везе”	63,9	176,8	74,2	286,9	73,7	279,6	62,8	168,6	52,1	108,7
17. „Коридори Србије” д. о. о.	100,0	*	100,0	*	100,0	*	99,2	*	99,2	*
18. ЈП „Војводинашуме”	4,0	4,2	3,8	4,0	4,2	4,4	4,1	4,3	4,7	4,9
19. ЈВП „Воде Војводине”	15,4	18,2	16,4	19,6	15,7	18,7	16,1	19,1	15,7	18,6
20. ЈП „ПК Косово”	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.
21. ЈП ТЕ „Косово”	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.
22. ЈП „Електрокомет”	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.	100,0	н.к.
УКУПНО ЈП-22	36,6	57,8	36,4	57,3	37,3	59,6	38,9	63,7	39,1	64,2

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Напомена: Коефицијент задужености 1 – однос укупних обавеза и укупних извора финансирања; Коефицијент задужености 2 – однос укупних обавеза и капитала; н.к. – немају капитал; *, „Коридори Србије” д. о. о. имају екстремно малу вредност капитала у односу на обавезе, па је показатељ Коефицијент задужености 2 екстремно висок.

Стопа изгубљеног капитала

5.3. Позитивно пословање привреде 2015–2019. одразило се на тренд смањења стопе изгубљеног капитала²⁹ са 44,2% у 2015. на 35,7% у 2019. Смањење стопе изгубљеног капитала у ЈП-22 узроковано је највише отписом (одлуком Владе) целокупног кумулираног губитка ЈП „Србијагас“ у 2019. према држави у износу од 1,2 млрд. ЕУР. (конвертовано у трајни улог државе), тако да је стопа изгубљеног капитала смањена са 20,6% у 2018. на 16,9% у 2019.

- Највећа стопа изгубљеног капитала лоцирана је ЈП ПЕУ „Ресавица“ (166,8% са трендом раста), „Железнице Србије“ а. д. (665,6% са трендом раста) и сва три ЈП на територији Косова и Метохије. Стопа изгубљеног капитала у ЈП ЕПС износи 13,5% у 2019.

Табела 20. Стопа изгубљеног капитала ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019
ПРИВРЕДА	44,2	42,4	41,6	38,7	35,7
1. ЈП ЕПС	13,6	11,5	12,7	12,7	13,5
2. „Телеком Србија“ а. д.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. ЈП „Србијагас“	183,9	202,8	162,7	132,4	0,0
4. ЈП „Пошта Србије“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. ЈП „Електромрежа Србије“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. ЈП „Транснафта“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. ЈП „Скијалишта Србије“	7,7	7,6	7,8	6,8	6,5
8. ЈП „Србијашуме“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. ЈВП „Србијаводе“	1,8	1,7	1,6	2,1	4,0
10. ЈП „Путеви Србије“	7,5	10,2	12,2	14,8	18,6
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	145,5	146,7	164,1	180,1	166,8
12. „Инфраструктура железнице Србије“ а.д.	27,2	29,1	29,3	8,1	9,0
13. „Србија Карго“ а. д.	52,7	47,9	47,0	47,0	50,3
14. „Србија Воз“ а. д.	14,6	8,4	10,1	16,2	23,6
15. „Железнице Србије“ а. д.	766,6	496,1	375,8	472,5	665,6
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	19,5	37,2	37,2	30,8	24,6
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
18. ЈП „Војводинашуме“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
19. ЈВП „Воде Војводине“	5,9	5,9	5,6	5,9	5,9
20. ЈП „Површински копови Косово“	116,5	117,7	118,8	118,6	118,8
21. ЈП ТЕ „Косово“	352,9	376,6	336,9	381,7	389,8
22. ЈП „Електрокосмет“	205,2	218,3	241,7	261,9	285,7
УКУПНО ЈП-22	24,5	22,4	23,2	20,6	16,9

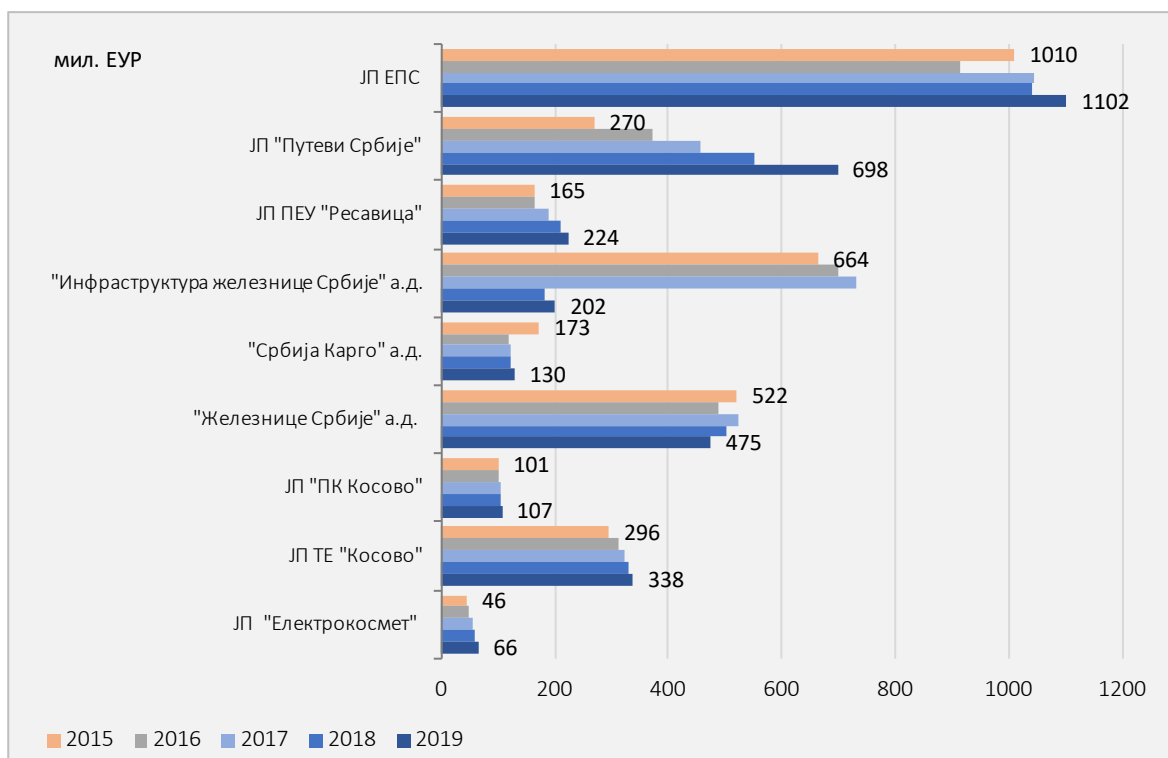
Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

²⁹ Однос кумулираног губитка и збира сопственог капитала и кумулираног губитка.

5.4. Од укупног кумулираног губитка ЈП-22 у 2019. од 3,4 млрд. ЕУР, скоро 1/3 је лоцирана у ЈП ЕПС (1,1 млрд. ЕУР), 20% (698 мил. ЕУР) у ЈП „Путеви Србије”, 25% (857 мил. ЕУР) стварају железничка ЈП, 6,6% (223 мил. ЕУР) ЈП ПЕУ „Ресавица” и 15% (511 мил. ЕУР) у три ЈП на територији АП Косова и Метохије;

- Треба напоменути да је реалан пад кумулираног губитка на нивоу привреде 2015–2019. износио -8% кумулативно (-2,1% просечно годишње), да је у ЈП ЕПС реалан пад износио -3%, у „Инфраструктура железнице Србије” а. д. -73%, док је највећи реални раст 2015–2019. регистрован ЈП „Путеви Србије” (130%), ЈП ПЕУ „Ресавица” (21%) и ЈП „Електрокосмет” (28%).

Графикон 23. ЈП са највећим кумулираним губитком, 2015–2019.

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Нето дуг

5.5. **Нето дуг³⁰ привреде Србије је реално пао за -10,3%** (кумулатив 2015–2019), мада је, посматрано у ЕУР, остао скоро на истом нивоу (19,5 млрд. ЕУР у 2015. и 19,7 млрд. ЕУР у 2019), што је резултат ап्रेसијације динара. За разлику од привреде, **нето дуг ЈП-22 је кумулативно реално смањен за свега -2,7%** (посматрано у ЕУР нето дуг је порастао са 4 млрд. ЕУР на 4,4 млрд. ЕУР).

³⁰ Нето дуг представља разлику укупног дуга (збир дугорочних кредита и краткорочних финансијских обавеза у земљи и иностранству) и готовине и готовинских еквивалената.

- Нето дуг највише оптерећује пословање: ЈП ЕПС (866 мил. ЕУР), „Телеком Србије” а. д. (1,2 млрд. ЕУР), ЈП „Путеви Србије” (1 млрд. ЕУР), „Железнице Србије” а. д. (550 мил. ЕУР) и ЈП ТЕ „Косово” (141 мил. ЕУР).
- Раст нето дуга код „Телеком Србије” а. д. у 2019. је настао због раста дугорочних кредита у иностранству и краткорочних финансијских обавеза с једне, и паду готовине и готовинских еквивалента за 50%. Реални раст нето дуга ЈП „Путеви Србије” је просечно растао по годишњој стопи од 2,7% и углавном се базира на расту дугорочних кредита у земљи.
- ЈП „Пошта Србије”, ЈП „Транснафта”, ЈВП „Србијаводе”, ЈП „Војводинашуме”, водопривредна јавна предузећа и ЈП „Електрокосмет” пословали су 2019. без нето губитка.

Табела 21. Нето дуг ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019	Реалне стопе раста 2015–2019	
	мил. ЕУР					просечна	кумулативна
ПРИВРЕДА	19.511,7	17.212,6	17.073,8	17.998,6	19.689,5	-2,7	-10,3
1. ЈП ЕПС	770,9	603,7	738,0	852,6	866,2	0,0	-0,1
2. „Телеком Србија” а. д.	318,1	385,0	413,0	770,6	1.203,3	35,4	236,2
3. ЈП „Србијагас”	1.335,1	1.348,5	1.301,9	1.378,8	367,3	-29,7	-75,5
4. ЈП „Пошта Србије”	9,1	4,0	4,0	-0,5	-4,7		
5. ЈП „Електро mreжа Србије”	120,5	122,7	96,7	98,4	91,8	-9,3	-32,2
6. ЈП „Транснафта”	-1,1	-0,9	-1,9	-0,5	-2,1	13,0	63,1
7. ЈП „Скијалишта Србије”	-2,1	-1,3	-1,4	2,8	7,6		
8. ЈП „Србијашуме”	1,0	1,4	1,9	1,7	3,5	32,9	212,3
9. ЈВП „Србијаводе”	-3,3	-5,3	-13,1	-11,1	-11,3	31,9	203,0
10. ЈП „Путеви Србије”	815,2	837,2	915,6	953,7	1.020,9	2,7	11,3
11. ЈП ПЕУ „Ресавица”	7,1	-9,3	1,7	3,5	3,5		
12. „Инф. железнице Србије” а. д.	-1,0	12,0	9,0	26,5	60,2	-	-
13. „Србија Карго” а. д.	0,0	-10,1	-18,0	21,5	55,4	-	-
14. „Србија Воз” а. д.	0,1	-4,7	-6,6	-3,5	12,3	-	-
15. „Железнице Србије” а. д.	528,1	523,5	522,7	537,6	550,4	-1,9	-7,4
16. ЈП „Емисиона техника и везе”	11,5	15,2	16,6	11,0	9,3	-8,0	-28,3
17. „Коридори Србије” д. о. о.	-20,5	-13,5	-12,2	-19,6	44,8	-	-
18. ЈП „Војводинашуме”	-2,2	-3,8	-4,2	-3,7	-3,2	6,5	28,7
19. ЈВП „Воде Војводине”	-9,3	-13,7	-13,5	-15,6	-12,6	4,8	20,7
20. ЈП „ПК Косово”	22,6	22,6	21,6	23,0	22,2	-3,3	-12,7
21. ЈП ТЕ „Косово”	142,0	144,6	136,2	139,4	141,0	-3,1	-11,7
22. ЈП „Електрокосмет”	-1,5	-1,8	-1,5	-1,4	-2,0	5,5	23,8
УКУПНО ЈП-22	4.040,5	3.956,2	4.106,5	4.765,0	4.423,9	-0,7	-2,7

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Финансијска равнотежа

5.6. Дугорочна финансијска равнотежа на нивоу привреде се континуирано побољшава у периоду 2015–2019, негативан јаз је реално смањен за 75% (са 5,7 млрд. ЕУР на 1,6 млрд. ЕУР). Дивергентна кретања у односу на привреду показује реално продубљавање финансијске неравнотеже ЈП-22 за 45% (са -1,87 млрд. ЕУР на -3,1 млрд. ЕУР).

- Анализа финансијске равнотеже помоћу (НОФ)нето обртног фонда³¹ показује да је највећи раст финансијске неравнотеже у 2019, због раста степена непокривености сталне имовине дугорочним изворима финансирања, регистрован код ЈП „Путеви Србије” (-1 млрд. ЕУР), железничких ЈП (укупно за сва четири ЈП јаз износи -1,16 млрд. ЕУР) и код „Телеком Србија” а. д. (-360 мил. ЕУР). Позитиван тренд јачања финансијске стабилности „Телеком Србија” а. д., у периоду 2015–2018. год., нарушен је у 2019. због повећаног финансијског ризика узрокованог растом инвестиција.
- У зони финансијске равнотеже у 2019. (дугорочни извори финансирања већи од сталне имовине, односно покривају и обртна средства) послују ЈП ЕПС (91,6 мил. ЕУР, али са трендом пада), ЈП „Пошта Србије” (69 мил. ЕУР, тренд раста), ЈП „Транснафта” (12,8 мил. ЕУР, тренд раста), ЈП „Војводинашуме” (7,1 мил. ЕУР тренд пада) и ЈП „Површински копови Косово” (3,9 мил. ЕУР тренд раста).

Табела 22. Нето обртни фонд (НОФ) ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019	Реалне стопе раста 2015-2019	
	мил. ЕУР					просечна	кумулативна
ПРИВРЕДА	-5.702,2	-3.929,6	-3.087,3	-2.168,6	-1.628,6	-29,0	-74,6
1. ЈП ЕПС	343,7	470,1	285,0	163,5	91,6	-30,2	-76,3
2. „Телеком Србија” а. д.	-107,1	-77,0	-47,6	-30,2	-360,4	31,5	199,1
3. ЈП „Србијагас”	-800,1	-1.038,4	-1.145,2	-1.213,6	-23,1	-60,0	-97,4
4. ЈП „Пошта Србије”	68,8	74,9	73,7	77,9	69,0	-2,9	-10,9
5. ЈП „Електромрежа Србије”	-17,2	-32,4	-34,0	-37,4	-60,0	32,7	210,4
6. ЈП „Транснафта”	12,4	13,2	10,2	11,3	12,8	-2,0	-7,9
7. ЈП „Скијалишта Србије”	-59,3	-57,2	-62,8	-68,7	-68,8	0,8	3,2
8. ЈП „Србијашуме”	-8,9	-7,8	-4,6	-2,6	-11,3	3,0	12,7
9. ЈВП „Србијаводе”	-103,9	-117,0	-133,9	-150,1	-181,1	11,6	54,9
10. ЈП „Путеви Србије”	-581,3	-693,8	-821,2	-899,5	-1.060,7	12,9	62,2
11. ЈП ПЕУ „Ресавица”	-29,0	-29,2	-43,0	-59,7	-64,4	18,6	97,5
12. „Инф. железнице Србије” а. д.	-103,3	-178,3	-290,2	-463,2	-642,7	53,4	453,2
13. „Србија Карго” а. д.	-15,8	-4,5	4,3	-2,1	-33,0	-	-
14. „Србија Воз” а. д.	-10,4	-77,5	-73,1	-73,7	-79,2	61,3	577,0
15. „Железнице Србије” а. д.	-312,6	-306,7	-330,1	-366,6	-410,0	3,9	16,6

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

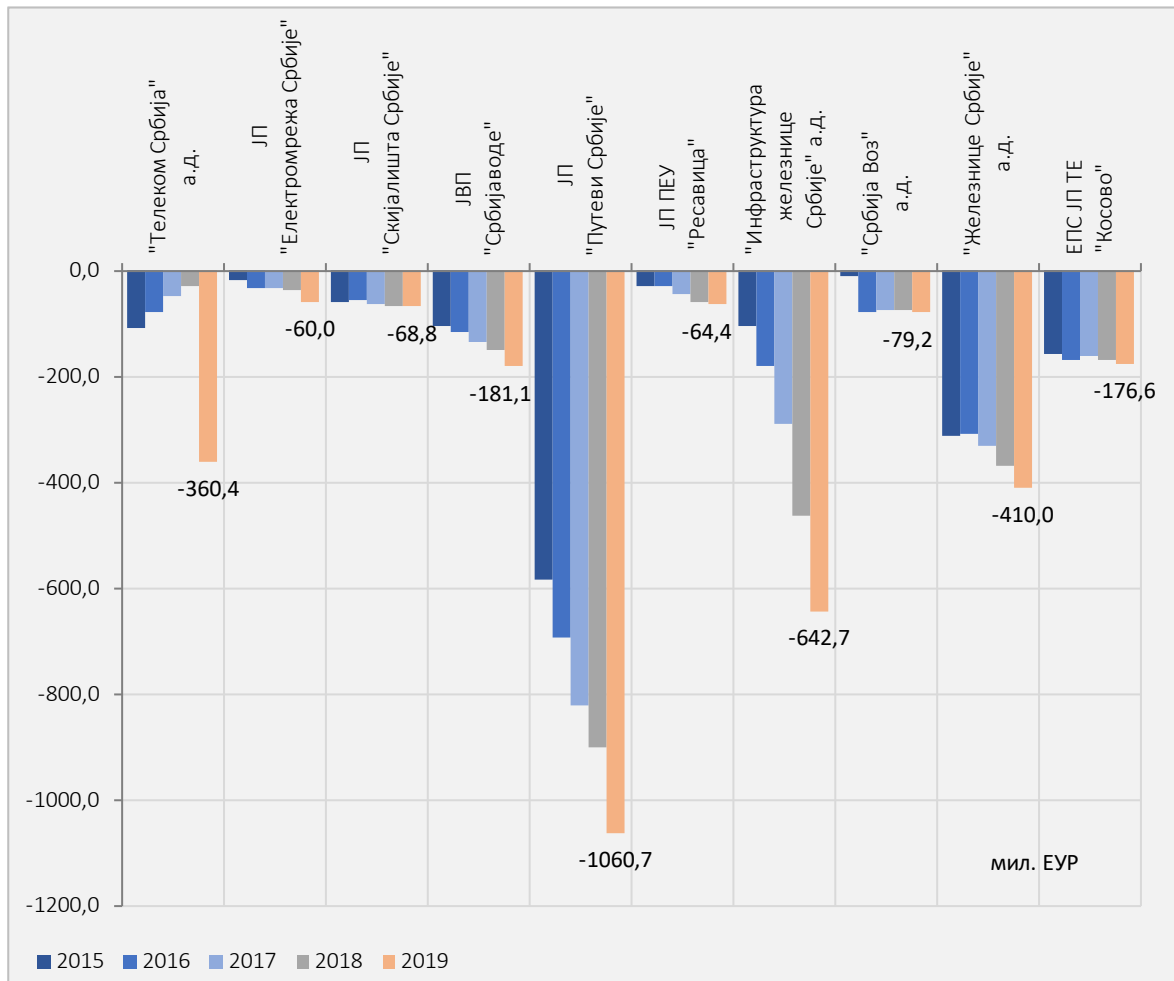
³¹ Нето обртни фонд представља разлику између дугорочних извора финансирања и сталних средстава, показује покривеност обртних средстава из дугорочних извора финансирања.

Табела 22. Нето обртни фонд (НОФ) ЈП-22 (наставкак)

	2015	2016	2017	2018	2019	Реалне стопе раста 2015-2019	
	мил. ЕУР					просечна	кумулативна
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	-9,6	-12,3	-12,8	-6,1	-4,3	-20,7	-60,4
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	-2,1	-19,4	-14,2	5,9	-39,8	-	-
18. ЈП „Војводинашуме“	10,4	13,2	11,7	8,3	7,1	-11,8	-39,5
19. ЈВП „Воде Војводине“	-15,3	-14,0	-12,5	-13,4	-13,2	-6,5	-23,5
20. ЈП „ПК Косово“	5,0	5,7	2,3	3,2	3,9	-8,9	-31,0
21. ЈП ТЕ „Косово“	-157,4	-167,3	-161,3	-170,0	-176,6	-0,1	-0,3
22. ЈП „Електрокосмет“	-25,8	-28,3	-34,8	-39,5	-45,2	11,7	55,9
УКУПНО ЈП-22	-1.873,2	-2.239,1	-2.774,1	-3.279,7	-3.056,5	9,7	45,0

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Графикон 24. ЈП са највећом финансијском неравнотежом

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

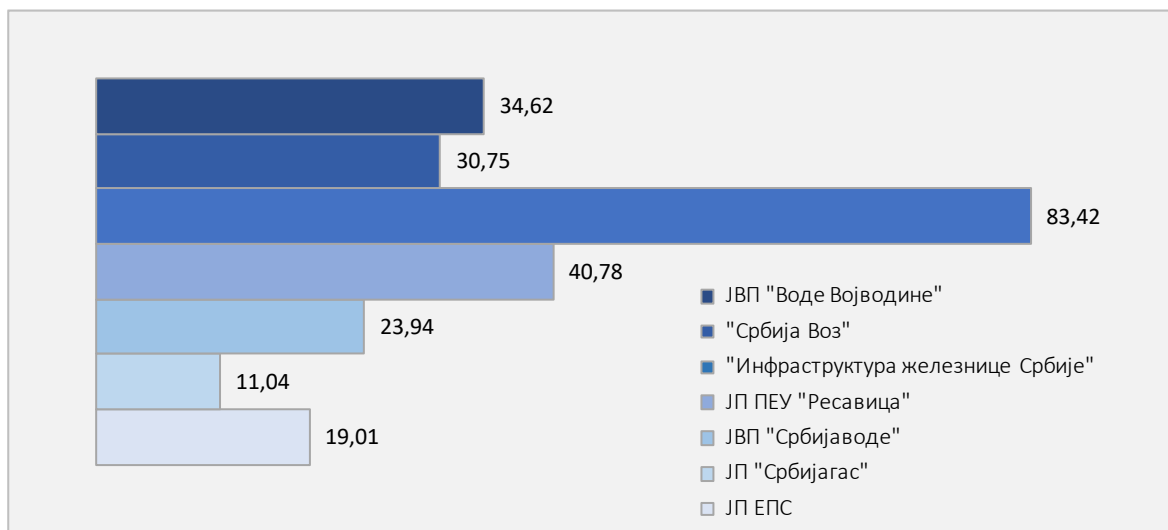
◆ VI. СУБВЕНЦИЈЕ

Више од 50% субвенција и државних додељивања у привреди усмерено је ка ЈП-22 (772 мил. ЕУР у 2019). У структури „класичних“ субвенција 43% средстава усмерено је у усмерено у железничка ЈП, затим у ЈП ПЕУ „Ресавица“ (15,6%) и водопривредна ЈП. У структури капиталних субвенција за основна средства и државна додељивања 74% је дозначено ЈП „Путеви Србије“, 19,3% „Инфраструктури железнице Србије“ а. д., 5% ЈВП „Србијаводе“ и 1,5% на шумарска ЈП.

6.1. Субвенције привреди и државна додељивања су у 2019. достигла укупно 1,5 млрд. ЕУР, од чега је више од 1/2 (772 мил. ЕУР) усмерено ка ЈП-22.

- Кумулативна реална стопа раста субвенција 32 у привреди 2015–2019. износила је 7,7% (годишње 1,9%), док су субвенције ка ЈП-22 расле по годишњој стопи од 8,4% (кумулативан раст 38,1%).
- Од „класичних“ субвенција усмерених ка ЈП-22 у износу од 260,8 мил. ЕУР у 2019. највише средстава (43%) је усмерено у железничка ЈП: „Инфраструктуру железнице Србије“ а. д. (32%, 83,4 мил. ЕУР) и „Србија Воз“ а. д. (11,8%, 30,8 мил. ЕУР), затим у ЈП ПЕУ „Ресавица“ (15,6%, 40,8 мил. ЕУР) и водопривредна јавна предузећа на републичком и покрајинском нивоу (9,2%, односно 23,9 мил. ЕУР и 34,6 мил. ЕУР).
- Примаоци субвенција су и ЈП ЕПС (19 мил. ЕУР у 2019.) и ЈП „Србијагас“ (11 мил. ЕУР).

Графикон 25. Субвенције ЈП-22, 2019.

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

³² Субвенције обухватају приходе од премија, субвенција, дотација, донација и сл.

Табела 23. Субвенције ЈП-22

	2015	2016	2017	2018	2019
	мил. ЕУР				
ПРИВРЕДА	597,2	673,9	715,0	789,8	723,6
1. ЈП ЕПС	21,3	17,6	18,5	16,1	19,0
2. „Телеком Србија“ а. д.	11,0	2,8	1,2	1,1	1,1
3. ЈП „Србијагас“	0,6	0,7	0,6	15,9	11,0
4. ЈП „Пошта Србије“	0,0	0,0	0,3	0,2	0,2
5. ЈП „Електро mreжа Србије“	2,1	2,3	2,5	2,8	2,1
6. ЈП „Транснафта“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. ЈП „Скијалишта Србије“	1,4	1,8	2,2	1,9	2,4
8. ЈП „Србијашуме“	1,6	1,3	1,1	1,4	1,7
9. ЈВП „Србијаводе“	14,6	12,2	14,5	19,4	23,9
10. ЈП „Путеви Србије“	0,2	0,0	0,0	24,6	0,4
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	36,9	48,5	38,9	41,8	40,8
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	20,8	79,8	84,0	75,2	83,4
13. „Србија Карго“ а. д.	0,1	6,7	4,3	6,2	0,3
14. „Србија Воз“ а. д.	5,0	41,5	40,5	32,7	30,8
15. „Железнице Србије“ а. д.	9,8	2,4	3,2	4,2	3,5
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	1,9	1,4	1,2	1,3	1,2
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	2,8	2,6	2,7	3,5	4,2
18. ЈП „Војводинашуме“	0,6	0,4	0,3	0,2	0,2
19. ЈВП „Воде Војводине“	37,1	31,9	36,0	42,3	34,6
20. ЈП „ПК Косово“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
21. ЈП ТЕ „Косово“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
22. ЈП „Електрокосмет“	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
УКУПНО ЈП-22	167,9	253,7	251,9	290,9	260,8

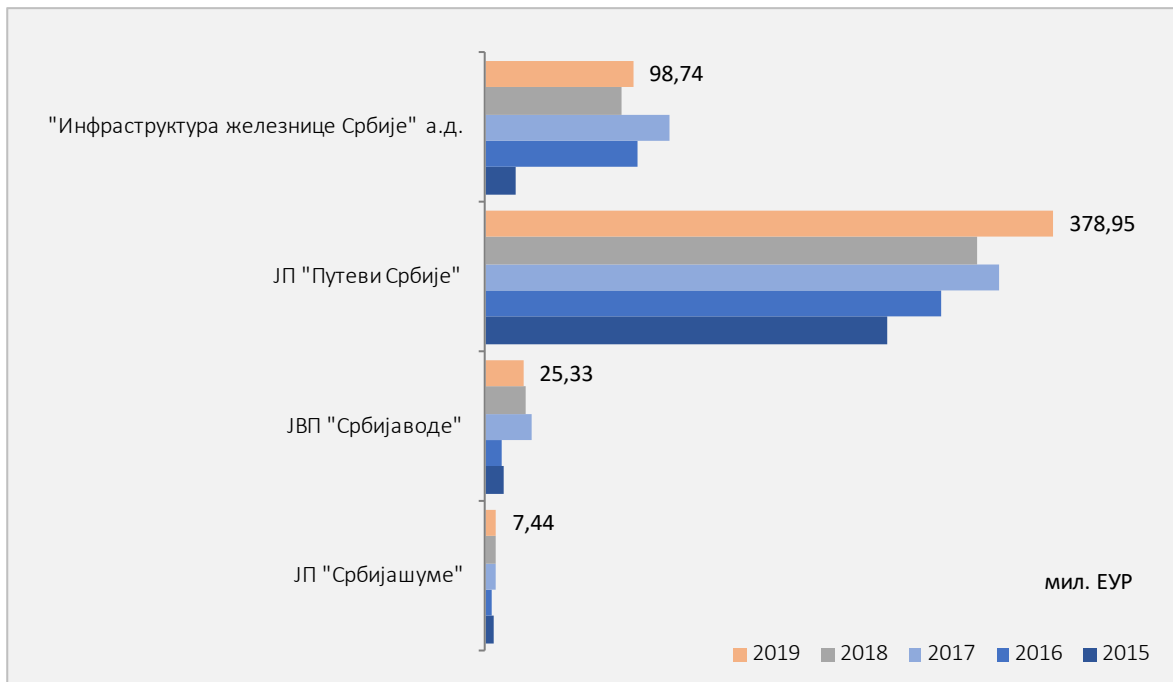
Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

6.2. Капиталне субвенције за основна средства и државна додељивања³³ су реално расли по већој стопи према ЈП-22 (кумулативно 40,7%, годишњи раст од 8,9%), од раста у привреди (кумулативно 26,1%, годишњи раст од 6%).

- Од укупних капиталних субвенција за основна средства и државна додељивања у привреди од 780 мил. ЕУР у 2019. скоро 2/3 (511,3 мил. ЕУР) било је усмерено ка ЈП-22.
- Капиталне субвенције за основна средства и државна додељивања су искључиво усмерена на следећа ЈП: 74% (379 мил. ЕУР) ЈП „Путеви Србије“, 19,3% (98,7 мил. ЕУР) „Инфраструктура железнице Србије“ а. д., 5% (25,3 мил. ЕУР) ЈВП „Србијаводе“ и 1,5% на шумарска ЈП.

³³ Обухватају капиталне субвенције и друга државна додељивања за основна средства+државна додељивања за премије, регрес и текуће трошкове+остала државна додељивања.

Графикон 26. Капиталне субвенције за основна средства и државна додељивања ЈП-22

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Табела 24. Капиталне субвенције за основна средства и државна додељивања

	2015	2016	2017	2018	2019
	мил. ЕУР				
ПРИВРЕДА	549,9	642,2	809,1	688,8	780,2
1. ЈП ЕПС	15,84	15,60	0,92	0,91	0,01
2. „Телеком Србија“ а. д.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. ЈП „Србијагас“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. ЈП „Пошта Србије“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. ЈП „Електромрежа Србије“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6. ЈП „Транснафта“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. ЈП „Скијалишта Србије“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8. ЈП „Србијашуме“	5,22	4,79	6,40	6,69	7,44
9. ЈВП „Србијаводе“	11,99	10,67	30,48	26,36	25,33
10. ЈП „Путеви Србије“	267,82	304,12	343,32	328,36	378,95
11. ЈП ПЕУ „Ресавица“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12. „Инф. железнице Србије“ а. д.	20,84	101,65	122,90	91,20	98,74
13. „Србија Карго“ а.д.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14. „Србија Воз“ а.д.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

Табела 24. Капиталне субвенције за основна средства
и државна додељивања (наставак)

	2015	2016	2017	2018	2019
	мил. ЕУР				
15. „Железнице Србије“ а. д.	0,00	0,00	0,00	0,20	0,06
16. ЈП „Емисиона техника и везе“	0,99	0,30	0,13	0,23	0,00
17. „Коридори Србије“ д. о. о.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18. ЈП „Војводинашуме“	0,40	0,70	0,75	0,47	0,74
19. ЈВП „Воде Војводине“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20. ЈП „ПК Косово“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21. ЈП ТЕ „Косово“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22. ЈП „Електрокосмет“	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
УКУПНО ЈП-22	323,1	437,8	504,9	454,4	511,3

Извор: РЗС истраживање на основу резултата АПР-а.

◆ VII. КОНСОЛИДАЦИЈА И ПРИОРИТЕТИ СТРУКТУРНИХ РЕФОРМИ

- 7.1. *Пословање републичких и покрајинских инфраструктурних јавних предузећа (ЈП-22) оптерећено је бројним структурним проблемима. Мада је тржишна конкуренција утицала на иницијална побољшања у управљању јавним предузећима, њихово пословање и даље представља значајан буџетски ризик.* Са више од 85 000 запослених и 11% БДВ-а, ЈП-22 имају доминантно учешће у енергетском и саобраћајном сектору, чиме утичу на пословање целокупне привреде. Мада је приватни сектор у могућности да пружа јавне услуге уз подршку различитих шема компензација, јавни сектор се често ослања на директно пружање услуга путем јавних предузећа, посебно у оним сегментима у којима административни капацитет ограничава могућности у погледу пружања услуга. Кључни проблем представља *ефикасно управљање јавним предузећима*. Иновативни капацитет у јавним предузећима је упола мањи од еквивалентних приватних фирми. Поред тога, *циљеви државног и јавног власништва често нису јасно дефинисани*³⁴, а одговорности које се односе на јавни сектор могу се распоредити на више државних ентитета са сукобљеним интересима. Управљање јавним предузећима често се посматра као пракса усаглашавања, *мало пажње се посвећује стратегији или управљању ризицима*. С друге стране, значајна државна подршка која се пружа таквим предузећима *захтева већи степен транспарентности, што би повећало одговорност*. Посебан проблем представља спровођење *еколошких циљева*, истраживања транзиционих држава нису показала да су државне компаније еколошки прихватљивије од приватних компанија са сличним карактеристикама.
- 7.2. *Јасно дефинисање стратешких циљева јавних предузећа.* Смернице *OECD*-а дају један општи оквир, али с обзиром да је државно власништво често само наслеђе централног планирања, неопходно је донети дугорочни стратешки документ развоја јавних предузећа. Стратешки државни документ јасно би направио дистинкцију између комерцијалних и некомерцијалних циљева ЈП-22. С обзиром на то да циљеви ЈП-22, поред економских циљева (максимизација профита), обухватају и друштвене циљеве, методи повећања ефикасности ЈП-22 морају изричито узети у обзир и *трошкове неекономских циљева*.
- 7.3. *Консолидација пословања ЈП-22 представља један од приоритета структурних реформи у наредном периоду.* Спровођењем свеобухватног концепта консолидације ЈП-22 (реструктурирање, приватизација, економско-финансијска и инвестициона консолидација) држава би се ослободила двоструке улоге (власника и регулатора) и исцрпљујућег балансирања бројних и често међусобно супротстављених циљева при управљању овим предузећима – од стварања услова за њихово ефикасно пословање, вођење инвестиционе политике у функцији њихове дугорочне одрживости, утврђивање тарифа компатибилних са дугорочним пословањем до вођења социјалне политике запослених и заштите потрошача од могуће злоупотребе монополског положаја. У протеклом периоду консолидација ЈП-22 (модернизација производно-технолошких процеса, репрограм дугова, субвенције, дотације, политика цена и друго) одвијала се у

³⁴ IMF, 2019.

таласима, циклично и селективно. Ради заустављања тренда погоршања квалитативних перформанси пословања, неопходно је спровођење приоритетних структурних реформи ЈП-22 у правцу: *деполитизације процеса управљања и доношења одлука у предузећима* (максимизирање броја запослених, висок ниво плата, одржавање ниских цена услуга као социјалне категорије и сл.); *успостављања финансијске дисциплине* (унапређење законске регулативе из области наплате потраживања, плаћања пореза и других обавеза према држави, ефикаснија стечајна процедура, утврђивање временског оквира за реструктурирање и сл.); *смањења броја запослених*; *пословно-техничке консолидације и модернизације* (смањење техничких губитака, реорганизација и гашење непотребних целина које стварају губитке и сл.); *отклањања ценовних диспаритета*; *наставка либерализације инфраструктурних делатности увођењем конкуренције*; *техничко-технолошке модернизације* производног процеса и унапређења ефикасности пословања ЈП-22, чија делатност има стратешки или карактер природног монопола, за које је предвиђена делимична приватизација (већинско државно власништво).

- 7.4. **Раздвајање функције власништва и регулатора.** Сукоб интереса ове две функције у јавним предузећима је широко распрострањен. Функција власништва мора бити адекватно одвојена од државне регулаторне функције и функције креирања политике како би се обезбедили једнаки услови и избегло непримерено мешање у пословање јавних предузећа. Међутим, треба напоменути да *процес раздвајања активности у оквиру великих инфраструктурних јавних система није дао очекиване резултате, углавном због парцијалног спровођења смерница OECD-а*. Пример железничких компанија у Србији показује да је процес раздвајања 2016. узроковао смањења радних места за 42%, али је пословање железничких предузећа и даље зависно од државних директних и индиректних субвенција (попут смањених цена горива или пореских олакшица)³⁵. Рецимо, 2016, непосредно пре процеса раздвајања, Железницама Србије је отписан дуг према државном снабдевачу електричном енергијом (0,1% БДП-а), али је 2019, међутим, предузеће *Инфраструктура железнице Србије*, као један од раздвојених наследника, поново било један од највећих дужника ЕПС-а.
- 7.5. **Побољшање корпоративног управљања у јавним предузећима ЈП-22.** Ефикасније корпоративно управљање је кључно за обезбеђење квалитетније услуге (вредности) коју јавна предузећа испоручују својим крајњим корисницима – пореским обвезницима. Јавна предузећа се суочавају са јединственим комплексним изазовима управљања као резултат низа финансијских и нефинансијских државних циљева. Као акционар, држава жели да управља својим предузећима у интересу друштва у целини. Притом би требало да делује као „информисани и активни власник“, постављајући циљеве на високом нивоу и дајући државним предузећима јасан оквир за деловање, истовремено дајући предузећима довољну аутономију да саставе сопствене пословне стратегије и следе те циљеве њихов преферирани начин.³⁶ Процес отклањања идентификованих недостатака у управљању ЈП-22 подразумева:
- централизовано и професионализовано управљање државним уделом, као и прецизније и детаљније рачуноводство свега онога што држава поседује

³⁵ IMF, 2017.

³⁶ OECD, 2015.

- избор компетентних чланова управног и надзорног одбора (ангажованих са конкурентним платама);
 - успостављање ефикасне процене и управљање фискалним ризицима који произлазе из државног власништва;
 - преиспитивање законских оквира који регулишу ЈП.
- 7.6. Кризни периоди 2008–2009. и 2020. показали су да јавна и државна предузећа имају улогу *аутоматског стабилизатора*, јер пружају стабилније изворе запослења током периода рецесије³⁷. Из тог угла, запошљавање у јавном сектору има тенденцију да игра важнију улогу у државама са вишом стопом незапослености. Стабилније запошљавање у случају неповољних економских и технолошких шокова може помоћи у смањењу негативних екстерналија повезаних са растућом неједнакошћу и ерозијом социјалне кохезије и поверења.
- 7.7. Веома је битан *институционални капацитет државе*. Државе у којима су економске институције слабе, приватне фирме могу се снажно уклопити у мреже државних предузећа и политичара, што доводи до неефикасне алокације ресурса. Супротно, тамо где су економске институције јаке, јавним сектором се може ефикасно управљати испуњавајући обавезе јавних услуга и друге нефинансијске циљеве. Поред тога, у земљама са јачим економским институцијама, јавна предузећа имају потенцијал да буду транспарентна и добро вођена. Супротно томе, у земљама са слабијим економским институцијама субвенције имају тенденцију да буду веће и мање транспарентне тамо где услуге пружа јавни сектор.³⁸ Велике, нетранспарентне субвенције теже да иду паралелно са slabим мрежама социјалне заштите, посебно у транзиционим државама.
- 7.8. *Државно субвенционисање обезбеђивања универзалних широкопојасних услуга*. Квалитет широкопојасне покривености у руралним подручјима заостаје за оним у урбаним срединама. Тај проблем је нарочито био видљив током пандемије у контексту даљинског школовања и рада на даљину. Овај дигитални регионални јаз је могуће премостити применом различитих модела субвенционисања оператера који проширује покривеност на подручја са малом густином насељености.
- 7.9. *Запошљавање у јавним предузећима као аутоматски стабилизатор на неразвијеном подручју*. У неразвијеним и стратешким регионима запошљавање у јавним предузећима (у железничким компанијама, поштама, рудницима, предузећима за газдовање шумама и водама и др.) постаје изузетно битан извор локалног запошљавања, делује као аутоматски стабилизатор када се та подручја суоче са економским рецесијама.
- 7.10. *Ангажовање јавних предузећа као подршка транзицији ка зеленој економији*. Јавне енергетске компаније могле би потенцијално олакшати превазилажење противљења моћних (приватних) лобија спровођењу прописа о заштити животне средине. Неколико недавних студија истакло је већи ангажман јавних предузећа у заштити животне средине у одређеним контекстима и њихов значај за улагање у обновљиве изворе енергије.³⁹

³⁷ На тај закључак упућују резултати репрезентативног истраживања домаћинстава које су EBRD и IFO Institute спровели у августу 2020. (EBRD Transition Report 2020-2021, стр. 55).

³⁸ Foster & Rana, 2019.

³⁹ Pan, et, al, 2020.

Искуства транзиционих економија показују да до сада јавна предузећа нису коришћена као експлицитно средство политике заштите животне средине. Мисли се првенствено на сређивање ситуације у индустријама „заласка сунца”, у првом реду експлоатације угља, односно јавних предузећа која послују на тржишту фосилних горива. Иако је главни загађивач, сектор угља и даље прима велике субвенције (у неким државама и до 30%). С обзиром на то да је Србија чланица Европске економске заједнице, значи да је законски обавезна да примењује прилагођене верзије законодавства ЕУ о енергетици и животној средини.

- 7.11. *Систем зарада у јавним предузећима ускладити са продуктивношћу рада и зарадама у приватном сектору.* Поједноставити начин обрачуна зарада и осталих примања, јер бројне основице за обрачун и различити коефицијенти и додаци чине систем зарада у јавним предузећима нетранспарентним, а контролу компликованом и тешко изводљивом.
- 7.12. *Транспарентност и информисаност у вези са обавезама јавних услуга.* Структура трошкова јавних услуга које финансира држава, њихових прихода, као и информације о зајмовима, грантовима, субвенцијама и гаранцијама које добијају јавна предузећа подлежу високим нивоима транспарентности и обавезности периодичног извештавања.
- 7.13. *Јачање улоге одбора јавних предузећа.* Неопходно је одборима јавних предузећа дати пуну одговорност, дати овлашћења да одобравају стратегије или буџете, обезбедити независност у раду односно да је састав одбора такав да обезбеђује ефикасан и независан надзор пословања ЈП. Поступак именовања чланова одбора у ЈП треба да буде доследан и транспарентан.
- 7.14. *Јавна републичка и покрајинска инфраструктурна предузећа не обављају квалитетне анализе ризика.* Стратегије раста и развоја се ретко процењују из перспективе ризика, с тим што се специфични ризици и мере за ублажавање обично не утврђују у буџетима. У већини ових предузећа нема одељења за ризик, нити постоји организациони оквир за деловање на спољној анализи ризика, нити постоји извештавање у вези са ризиком, односно какве мере конкретно јавно предузеће предузима у односу на ризике са којима се суочавају у свом пословању.
- 7.15. *Реструктурирање највећег система Електропривреде Србије (ЕПС), ЈР „Србијагаса” и „Телекома Србије” а. д.* спада у највеће реформске изазове. Најважнија препорука ММФ-а и даље остаје процес спровођења структурних реформи. Приоритетан задатак је *утврђивање вредности сва три предузећа*, попис свега што је у њиховом власништву и проналажење адекватних модела реструктурирања са аспекта функционалности и ефикасности с једне стране, и задовољења најширег друштвеног и државног интереса с друге стране.
- 7.16. *Дефинисати државни програм капиталних субвенција за наредни трогодишњи период*, који би обухватио развојне приоритете, модалитете праћења, повећану контролу наменског трошења директних субвенција и смањење индиректних субвенција (издавање државних гаранција, сервисирање дугова, толерисање кашњења плаћања).

7.17. *Континуирано аналитичко праћење перформанси ЈП-22:*

- периодична анализа и процена резултата и ефеката према циљевима;
- ефекте пословања ЈП-22 процењивати у односу на ефекте у приватном сектору;
- зараде треба процењивати у односу на продуктивност, уз смањење вишка нивоа запослености;
- нови инвестициони планови треба да буду предмет потпуне анализе трошкова и користи и изводљивости;
- предуслов (приоритет) јесу транспарентни подаци.

Спровођење консолидације и приоритетних реформских задатака ЈП-22 представља сложен, дуготрајан процес, који се, како показује пракса транзиционих држава, одвија континуирано у више реформских циклуса.

◆ Литература

1. Adjémian, S., Cahn, C., Devulder, A. and Maggiar, N. (2007). Variantes en Univers Incertain. *Économie et Prévision*, Special Issue.
2. Арсић, М. (2015). Приватизација јавних предузећа у Србији. *Реструктурирање јавних предузећа у условима институционалних ограничења*. НДЕ и ЕФ. Београд:
3. Bertrand, M., and Kramarz, F. (2002). Does Entry Regulation Hinder Job Creation? Evidence from the French Retail Industry. *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 117, pp. 1369-1413.
4. Bloomberg. (2018). New Energy Finance. <https://www.bloomberg.com/professional/blog/clean-energy-india-sector-no-investor-can-afford-miss>
5. Bouis, R., Duval R., and Eugster, J. (2020). How fast does product market reform pay off? New evidence from non-manufacturing industry deregulation in advanced economies. *Journal of Comparative Economics*, Vol. 48, pp. 198-217.
6. Bower, U. (2017). State-Owned Enterprises in Emerging Europe: The Good, the Bad, and the Ugly. *IMF Working Paper 17/221*. IMF. Washington, DC.
7. Bushman, R., and Smith, A. (2003). Transparency, Financial Accounting Information, and Corporate Governance. *Economic Policy Review* 9 (1): 65–87.
8. Cacciatore, M., Duval, P., Fiori, G, and Ghironi, F. (2016). Market Reforms in the Time of Imbalance. *Journal of Economic Dynamics and Control*, Vol. 72, pp. 69-93.
9. Ciriaci, D. (2014). Business Dynamics and Red Tape Barriers. *Economic Paper No. 532*, EC.
10. Duval R., and Furceri, D. (2018). The Effects of Labor and Product Market Reforms: The Role of Macroeconomic Conditions and Policies. *IMF Economic Review*, Vol. 66, No. 1, pp. 31-69.
11. Estrin, S., Hanousek, J., Kocenda, E. & Svejnar, J. (2009). The Effects of Privatization and Ownership in Transition Economies. *Journal of Economic Literature* 47: 1-30.
12. European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs. (2016). *State-Owned Enterprises in the EU: Lessons Learnt and Ways Forward in a Post-Crisis Context*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
13. European Commission. (6.10.2020). *Serbia 2020 Report*. https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/serbia_report_2020.pdf
14. Foster, V. and Rana, A. (2019). Rethinking power sector reform in the developing world. *Sustainable Infrastructure Series*. World Bank, Washington, DC.
15. Фискални савет РС (2014). *Анализа предузећа у државном власништву: фискални аспект*.
16. Фискални савет (2018). *Зараде у државном сектору: стање и смернице за реформу*. [Zarade-u-drzavnom-sektoru-stanje-i-smernice-za-reformu.pdf \(fiskalnisa.gov.rs\)](https://www.fiskalnisa.gov.rs/Portals/0/Zarade-u-drzavnom-sektoru-stanje-i-smernice-za-reformu.pdf)
17. Фискални савет РС (2019). *Анализа пословања и препоруке за реформу и повећање инвестиција ЕПС*.

18. Фискални савет (2019). *Платни разреди и запосленост у државном сектору Србије: од недовршене реформе до одрживог система*. [fs--platni-razredi-i-zaposlenost-u-drzavnom-sektoru-srbije.pdf](https://www.fiskalnisavet.rs/fs--platni-razredi-i-zaposlenost-u-drzavnom-sektoru-srbije.pdf) (fiskalnisavet.rs)
19. Harrison, Ann., Meyer, M., Wang, P., Zhao, L. & Zhao, M. (2019). Can a Tiger Change its Stripes? Reform of Chinese State-Owned Enterprises in the Penumbra of the State. NBER Working Paper 25475, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA.
20. IMF (2016). How to Improve the Financial Oversight of Public Corporations. IMF How-To-Note 16/05, IMF, Washington, DC.
21. IMF (2017). *Republic of Serbia: 2017 Article IV Consultation, Seventh Review under the Stand-By Arrangement and Modification of Performance Criteria*. Washington, DC.
22. IMF (IMF staff team led by Richmond, Ch., Dohlman, P., Miniane, J. & Roaf, J. in collaboration with EBRD staff). (2019). *Reassessing the Role of State-Owned Enterprises in Central, Eastern, and Southeastern Europe*.
23. IMF (2020). *Fiscal Monitor: Policies for the Recovery*. <https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2020/09/30/october-2020-fiscal-monitor>
24. Јакопин, Е.&Чокорило, Н. (2019). *Анализа пословања јавних и државних предузећа у Републици Србији 2015-2017. Трендови* (специјално издање). РЗС. Београд.
25. Јакопин, Е.&Чокорило, Н. (2020). *Перформансе пословања привреде Републике Србије 2015-2019. Трендови* (специјално издање). РЗС. Београд.
26. Јурчић, Љ. (2011). Реструктурирање јавног сектора као претпоставка раста профитног сектора. *Симпозијум финансијске и рачуноводствене мере изласка из рецесије*. Дубровник.
27. Ковачевић, М., Вучковић, В. (2009). Будући развој, реформа јавног сектора и конкурентност српске привреде. *Тржиште, новац, капитал*, 42: 4. ПКС. Београд.
28. Kowalewski, O., Stetsyuk, I., and Talavera, O. (2008). Does Corporate Governance Determine Dividend Payouts in Poland? *Post-Communist Economies* 20 (2): 203–18.
29. Kowalski, P., Buge, M., Sztajerowska, M., Egeland, M. (2013). State-Owned Enterprises – Trade Effects and Policy Implications. OECD Trade Policy Papers, No. 147.
30. Li, Sh., Chou Lin, Y. & Selover, D. (2014). Chinese State-Owned Enterprises: Are They Inefficient? *The Chinese Economy* 47 (5–6): 81–115.
31. Lee, A., and Doukas, A. (2017). *Assessing International Public Finance for Energy in Africa: Where Do Development and Climate Priorities Stand?* Oil Change International.
32. Маџар, Љ. (2015). Гордијев чвор јавних предузећа у Србији: Дрешити или сећи? *Реструктурирање ЈП у условима институционалних ограничења*. НДЕ и ЕФ. Београд.
33. Megginson, W. (2000). Corporate governance in publicly quoted companies. OECD, Paris.
34. Николић, И., Ковачевић, М., и Стевовић, М. (2018). Перспективе раста и ограничења – колико је битна ефикасност инвестиција? РЗС. Београд.
35. OECD (2011). *State-Owned Enterprise Governance Reform*. Paris: OECD Publishing.

36. OECD (2015). *Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises*. Paris: OECD Publishing.
37. OECD (2017). *The Size and Sectoral Distribution of State-Owned Enterprises*. OECD Publishing.
38. OECD (2018). *Ownership and Governance of State-Owned Enterprises: A Compendium of National Practices*. Paris: OECD Publishing.
39. Pan, X., Chen, X., Sinha, P. and Dong, N. (2020). Are firms with state ownership greener? An institutional complexity view. *Business Strategy and the Environment*, Vol. 29, pp. 197-211.
40. PricewaterhouseCoopers. (2015). *State-Owned Enterprises: Catalysts for Public Value Creation?* PricewaterhouseCoopers, London.
41. Putnins, T. (2015). Economics of State-Owned Enterprises. *International Journal of Public Administration* 38 (11): 815–32.
42. Smith-Bingham, R., Wittenberg, A. and Kaniewski, D. (2020). Building national resilience: Aligning mindsets, capabilities and investments”. Marsh & McLennan Advantage. https://www.mmc.com/content/dam/mmc-web/insights/publications/2020/april/Building-National--Resilience-Report_web.pdf
43. UNDP (2020). *Human Development Report 2020: The next frontier - Human development and the Anthropocene*. <http://report.hdr.undp.org/>
44. Wang, K. & Shailer, G. (2018). Does Ownership Identity Matter? A Meta-analysis of Research on Firm Financial Performance in Relation to Government versus Private Ownership. *Abacus* 54 (1): 1–35.
45. Woetzel, J., N. Garemo, J. Mischke, P. Kamra and R. Palter. (2017). *Bridging Global Infrastructure Gap: Has the World Made Progress*. McKinsey Global Institute. <https://www.mckinsey.com/business-functions/operations/our-insights/bridging-infrastructure-gaps-has-the-world-made-progress#>
46. WEF (2021). *The Global Risks Report 2021*. 16th Edition. [The Global Risks Report 2021 | World Economic Forum \(weforum.org\)](https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2021)
47. World Bank. (2014). *Corporate Governance of State-Owned Enterprises: A Toolkit*. World Bank Group, Washington, DC.

АНЕКС

– статистичко-документациона основа –

1. ЈП ЕПС

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	31.950	29.799	29.154	29.153	28.083
Укупан приход, мил. ЕУР	2.022,5	2.183,4	2.100,9	2.125,7	2.165,6
Пословни приход, мил. ЕУР	1.850,5	1.831,7	1.886,3	1.959,7	2.073,0
ЕБИТ, мил. ЕУР	268,4	279,1	105,8	47,8	86,7
ЕБИТДА, мил. ЕУР	649,1	647,9	524,0	506,7	554,7
Нето добит, мил. ЕУР	57,4	47,4	53,9	0,0	0,0
Нето губитац, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	11,2	49,2
Нето резултат, мил. ЕУР	57,4	47,4	53,9	-11,2	-49,2
Капитал, мил. ЕУР	6.424,4	7.015,8	7.204,0	7.147,5	7.038,6
Укупне обавезе, мил. ЕУР	2.546,7	2.629,5	2.750,6	2.786,0	2.839,2
Кумулирани губитац, мил. ЕУР	1.010,0	913,0	1.045,7	1.041,3	1.101,9
БДВ, мил. ЕУР	715,9	1.259,0	1.202,5	1.196,2	1.208,7
Зараде, ЕУР	657,1	657,6	717,8	766,8	839,9
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	35,9	39,1	37,5	36,4	39,6
Економичност	1,04	1,05	1,03	1,00	0,98
Рентабилност	0,89	0,68	0,75	-0,16	-0,70
Солвентност	3,52	3,67	3,62	3,57	3,48
Општи рацио ликвидности	1,46	1,68	1,34	1,19	1,10
Редуковани рацио ликвидности	1,13	1,33	1,00	0,86	0,74
Стопа нето добити	3,19	2,64	2,91	-0,58	-2,42
Стопа пословне добити	14,89	15,54	5,71	2,48	4,27
ROA	0,99	0,71	0,66	0,01	-0,38
ROE	0,89	0,71	0,74	-0,16	-0,69
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,64	0,88	0,90	1,01	0,97
Коефицијент акцелерације	0,36	2,02	-0,03	0,14	-0,13
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	239,9	297,3	338,8	399,8	405,7
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	13,6	11,5	12,7	12,7	13,5
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	28,4	27,3	27,6	28,0	28,7
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	39,6	37,5	38,2	39,0	40,3
Нето дуг, мил. ЕУР	770,9	603,7	738,0	852,6	866,2
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	343,7	470,1	285,0	163,5	91,6
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	21,3	17,6	18,5	16,1	19,0
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	15,8	15,6	0,9	0,9	0,0

2. „ТЕЛЕКОМ СРБИЈА” А. Д.

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	12.865	12.401	12.032	12.970	12.383
Укупан приход, мил. ЕУР	1.075,2	1.033,1	1.073,5	1.070,9	1.146,4
Пословни приход, мил. ЕУР	1.006,7	985,7	1.013,0	1.015,9	1.078,9
ЕБИТ, мил. ЕУР	135,9	147,6	130,5	104,1	70,7
ЕБИТДА, мил. ЕУР	363,0	350,5	357,7	330,9	428,5
Нето добит, мил. ЕУР	120,6	121,1	124,4	91,9	21,0
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	120,6	121,1	124,4	91,9	21,0
Капитал, мил. ЕУР	1.361,5	1.362,3	1.405,4	1.448,3	1.449,8
Укупне обавезе, мил. ЕУР	790,8	754,8	785,8	1.285,3	2.210,6
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	378,3	370,9	367,5	391,2	460,1
Зараде, ЕУР	641,7	598,8	658,9	1.121,8	1.030,0
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	42,5	43,9	44,7	46,5	60,3
Економичност	1,13	1,15	1,15	1,10	1,04
Рентабилност	8,86	8,89	8,85	6,35	1,45
Солвентност	2,72	2,80	2,79	2,13	1,66
Општи рацио ликвидности	0,80	0,82	0,89	0,95	0,61
Редуковани рацио ликвидности	0,69	0,69	0,77	0,84	0,52
Стопа нето добити	12,18	12,38	12,35	9,10	1,96
Стопа пословне добити	13,72	15,09	12,96	10,31	6,61
ROA	6,35	6,25	6,08	4,12	1,58
ROE	9,18	8,96	8,81	6,43	1,44
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,91	1,02	0,99	1,47	0,98
Коефицијент акцелерације	0,05	0,28	-0,13	1,66	2,68
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	168,1	123,8	126,0	190,9	453,9
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	36,7	35,7	35,9	47,0	60,4
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	58,1	55,4	55,9	88,7	152,5
Нето дуг, мил. ЕУР	318,1	385,0	413,0	770,6	1203,3
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-107,1	-77,0	-47,6	-30,2	-360,4
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	11,0	2,8	1,2	1,1	1,1
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

3. ЈП „СРБИЈАГАС”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	1.123	1105	1101	1071	1.021
Укупан приход, мил. ЕУР	827,8	611,5	757,4	745,0	831,8
Пословни приход, мил. ЕУР	643,9	521,8	598,2	670,7	778,0
ЕБИТ, мил. ЕУР	112,7	135,7	121,5	125,8	55,4
ЕБИТДА, мил. ЕУР	145,8	167,3	145,4	157,0	88,2
Нето добит, мил. ЕУР	24,4	17,6	141,2	49,2	40,6
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	24,4	17,6	141,2	49,2	40,6
Капитал, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	1.010,2
Укупне обавезе, мил. ЕУР	1.624,0	1.581,4	1.554,4	1.665,3	712,3
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	1.235,4	1.058,6	1.085,0	946,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	163,0	183,3	162,4	158,8	94,9
Зараде, ЕУР	567,0	555,6	582,3	598,8	632,5
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	145,2	165,9	147,5	148,2	93,0
Економичност	1,03	1,03	1,23	1,06	1,05
Рентабилност	-	-	-	-	4,02
Солвентност	0,65	0,66	0,73	0,86	2,42
Општи рацио ликвидности	0,28	0,19	0,17	0,17	0,94
Редуковани рацио ликвидности	0,19	0,13	0,11	0,11	0,50
Стопа нето добити	3,82	3,38	23,68	7,53	5,72
Стопа пословне добити	17,67	26,13	20,39	19,26	7,81
ROA	6,00	4,35	13,64	4,20	2,76
ROE	-	-	-	-	10,43
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	1,70	2,38	2,93	2,73	1,92
Коефицијент акцелерације	-0,29	3,02	3,01	9,30	4,29
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	39,7	61,4	84,7	186,3	109,9
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	183,9	202,8	162,7	132,4	0,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	100,0	100,0	100,0	100,0	41,4
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	-	-	-	-	70,5
Нето дуг, мил. ЕУР	1.335,1	1.348,5	1.301,9	1.378,8	367,3
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-800,1	-1.038,4	-1.145,2	-1.213,6	-23,1
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,6	0,7	0,6	15,9	11,0
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

- Нема капитал

4. ЈП „ПОШТА СРБИЈЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	14.989	14.960	15.039	14.975	14.932
Укупан приход, мил. ЕУР	225,2	218,3	231,0	222,6	225,3
Пословни приход, мил. ЕУР	205,4	206,3	210,7	211,5	215,7
ЕБИТ, мил. ЕУР	21,9	28,3	23,9	20,1	18,8
ЕБИТДА, мил. ЕУР	36,6	40,8	37,3	33,7	32,7
Нето добит, мил. ЕУР	33,1	20,5	32,2	24,6	21,5
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	33,1	20,5	32,2	24,6	21,5
Капитал, мил. ЕУР	245,1	237,2	251,9	266,5	264,4
Укупне обавезе, мил. ЕУР	79,0	70,8	70,0	65,9	60,9
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	147,7	149,9	151,4	148,3	155,6
Зараде, ЕУР	345,4	340,9	355,4	361	378,1
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	9,7	9,8	9,9	9,7	10,2
Економичност	1,19	1,12	1,19	1,15	1,12
Рентабилност	13,50	8,63	12,80	9,23	8,15
Солвентност	4,10	4,35	4,60	5,05	5,34
Општи рацио ликвидности	3,25	3,62	3,28	3,31	2,99
Редуковани рацио ликвидности	3,10	3,46	3,14	3,18	2,86
Стопа нето добити	19,10	11,77	18,00	13,49	11,53
Стопа пословне добити	12,62	16,31	13,36	11,04	10,06
ROA	10,46	6,78	10,14	7,58	6,60
ROE	13,76	8,55	12,92	9,47	8,12
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,75	0,67	0,81	0,76	1,04
Коефицијент акцелерације	-0,36	-1,50	0,24	0,36	0,15
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	7,4	6,9	9,5	10,3	9,7
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	24,4	23,0	21,7	19,8	18,7
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	32,2	29,9	27,8	24,7	23,0
Нето дуг, мил. ЕУР	9,1	4,0	4,0	-0,5	-4,7
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	68,8	74,9	73,7	77,9	69,0
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,3	0,2	0,2
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5. ЈП „ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	1.600	1.624	1.630	1.605	1.644
Укупан приход, мил. ЕУР	205,5	178,7	218,3	219,9	216,9
Пословни приход, мил. ЕУР	195,6	175,1	208,4	213,2	207,8
ЕБИТ, мил. ЕУР	27,3	17,2	34,9	23,4	5,3
ЕБИТДА, мил. ЕУР	51,6	44,7	65,8	57,3	42,3
Нето добит, мил. ЕУР	22,8	11,2	25,5	21,3	9,0
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	22,8	11,2	25,5	21,3	9,0
Капитал, мил. ЕУР	483,0	470,7	506,0	514,0	523,5
Укупне обавезе, мил. ЕУР	279,0	261,9	258,3	247,8	253,0
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	75,2	68,7	92,8	84,9	72,1
Зараде, ЕУР	607,4	594,6	636,9	672	716,5
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	46,9	42,1	56,3	52,0	42,1
Економичност	1,14	1,08	1,17	1,13	1,05
Рентабилност	4,72	2,38	5,04	4,14	1,72
Солвентност	2,73	2,80	2,96	3,07	3,07
Општи рацио ликвидности	0,83	0,65	0,65	0,61	0,46
Редуковани рацио ликвидности	0,74	0,56	0,56	0,53	0,39
Стопа нето добити	11,89	6,52	12,42	10,15	4,40
Стопа пословне добити	14,24	10,01	16,97	11,18	2,57
ROA	3,36	1,92	3,74	3,15	1,51
ROE	4,69	2,36	5,12	4,17	1,73
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	1,24	1,38	1,03	0,81	1,40
Коефицијент акцелерације	2,73	0,23	0,05	-0,01	0,53
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	35,0	35,3	40,0	33,2	55,7
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	36,6	35,7	33,8	32,5	32,6
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	57,8	55,6	51,0	48,2	48,3
Нето дуг, мил. ЕУР	120,5	122,7	96,7	98,4	91,8
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-17,2	-32,4	-34,0	-37,4	-60,0
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	2,1	2,3	2,5	2,8	2,1
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

6. ЈП „ТРАНСНАФТА”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	137	137	139	143	150
Укупан приход, мил. ЕУР	7,5	8,6	9,4	10,6	10,6
Пословни приход, мил. ЕУР	7,2	8,2	9,2	10,5	10,4
ЕБИТ, мил. ЕУР	1,4	2,2	2,2	2,9	2,2
ЕБИТДА, мил. ЕУР	2,8	3,6	3,7	4,6	4,1
Нето добит, мил. ЕУР	1,0	2,2	2,0	2,3	2,1
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	1,0	2,2	2,0	2,3	2,1
Капитал, мил. ЕУР	36,9	37,5	39,9	41,3	43,6
Укупне обавезе, мил. ЕУР	1,9	1,8	2,9	2,4	2,6
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	5,4	6,2	6,5	7,5	7,2
Зараде, ЕУР	756,8	766,0	816,9	818	859,3
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	39,1	45,3	46,9	52,2	47,8
Економичност	1,18	1,41	1,33	1,35	1,29
Рентабилност	2,80	5,84	5,01	5,52	4,79
Солвентност	20,41	22,06	14,88	18,51	17,83
Општи рацио ликвидности	10,02	12,07	5,34	7,38	7,08
Редуковани рацио ликвидности	3,56	4,68	1,51	2,16	2,62
Стопа нето добити	14,43	26,81	21,61	21,72	20,15
Стопа пословне добити	19,51	26,63	23,99	27,72	20,80
ROA	2,69	5,66	4,78	5,27	4,64
ROE	2,84	5,93	5,06	5,60	4,91
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	2,11	0,92	4,17	1,32	1,03
Коефицијент акцелерације	0,15	0,17	3,08	0,12	0,29
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	1,6	1,7	5,6	2,0	2,4
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	4,9	4,5	6,7	5,4	5,6
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	5,2	4,7	7,2	5,7	5,9
Нето дуг, мил. ЕУР	-1,1	-0,9	-1,9	-0,5	-2,1
Нето обртни фонд (НОФ), мил. ЕУР	12,4	13,2	10,2	11,3	12,8
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

7. ЈП „СКИЈАЛИШТА СРБИЈЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	316	306	308	308	302
Укупан приход, мил. ЕУР	8,1	8,9	11,3	12,4	13,4
Пословни приход, мил. ЕУР	7,6	8,7	11,1	12,0	13,2
ЕБИТ, мил. ЕУР	0,7	0,9	1,6	2,9	3,0
ЕБИТДА, мил. ЕУР	2,5	3,1	4,0	5,2	5,7
Нето добит, мил. ЕУР	0,2	0,6	1,2	1,8	2,4
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	0,2	0,6	1,2	1,8	2,4
Капитал, мил. ЕУР	30,4	30,3	30,6	35,9	37,4
Укупне обавезе, мил. ЕУР	64,2	63,3	68,9	77,5	81,8
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6
БДВ, мил. ЕУР	3,5	3,5	3,8	5,6	5,3
Зараде, ЕУР	499,2	503,2	537,2	559	576,0
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	23,1	23,4	24,9	36,5	34,0
Економичност	1,03	1,10	1,15	1,18	1,25
Рентабилност	0,69	2,10	3,91	4,95	6,40
Солвентност	1,47	1,48	1,44	1,46	1,46
Општи рацио ликвидности	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05
Редуковани рацио ликвидности	0,04	0,05	0,05	0,03	0,03
Стопа нето добити	3,58	9,57	13,94	18,36	23,25
Стопа пословне добити	11,65	13,09	19,23	29,45	29,31
ROA	0,21	0,69	1,22	1,70	2,12
ROE	0,69	2,11	3,85	5,35	6,51
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,27	0,53	1,00	0,96	1,00
Коефицијент акцелерације	-1,19	-0,28	1,03	6,30	2,01
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	16,7	3,2	3,1	6,9	4,4
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	7,7	7,6	7,8	6,8	6,5
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	67,9	67,6	69,3	68,3	68,6
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	211,1	208,5	225,5	215,6	218,3
Нето дуг, мил. ЕУР	-2,1	-1,3	-1,4	2,8	7,6
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-59,3	-57,2	-62,8	-68,7	-68,8
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	1,4	1,8	2,2	1,9	2,4
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

8. ЈП „СРБИЈАШУМЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	3.118	3.071	3.011	3.168	3.247
Укупан приход, мил. ЕУР	55,8	56,8	66,4	71,6	74,9
Пословни приход, мил. ЕУР	53,4	55,3	64,4	68,8	70,9
ЕБИТ, мил. ЕУР	3,8	5,4	7,7	7,5	5,7
ЕБИТДА, мил. ЕУР	9,9	10,8	17,0	15,3	12,6
Нето добит, мил. ЕУР	3,2	4,0	3,8	7,3	6,4
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	3,2	4,0	3,8	7,3	6,4
Капитал, мил. ЕУР	498,2	1.044,0	1.103,5	1.111,1	1.115,9
Укупне обавезе, мил. ЕУР	33,1	38,9	41,4	39,8	43,1
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	29,1	30,5	38,0	40,3	41,2
Зараде, ЕУР	331,3	337,1	363,2	397	446,4
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	9,3	9,9	12,6	12,7	12,7
Економичност	1,08	1,10	1,08	1,14	1,10
Рентабилност	0,63	0,39	0,34	0,65	0,58
Солвентност	16,06	27,85	27,64	28,88	26,87
Општи рацио ликвидности	0,57	0,64	0,80	0,88	0,57
Редуковани рацио ликвидности	0,36	0,45	0,61	0,70	0,41
Стопа нето добити	6,48	7,86	6,33	11,26	9,75
Стопа пословне добити	7,88	10,54	12,97	11,59	8,69
ROA	0,68	0,52	0,34	0,64	0,56
ROE	0,64	0,53	0,34	0,65	0,58
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,26	0,75	1,55	0,98	1,41
Коефицијент акцелерације	0,72	157,40	1,99	0,24	1,14
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	6,9	8,9	12,0	11,4	19,3
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	6,2	3,6	3,6	3,5	3,7
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	6,6	3,7	3,8	3,6	3,9
Нето дуг, мил. ЕУР	1,0	1,4	1,9	1,7	3,5
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-8,9	-7,8	-4,6	-2,6	-11,3
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	1,6	1,3	1,1	1,4	1,7
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	5,2	4,8	6,4	6,7	7,4

9. ЈВП „СРБИЈАВОДЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	138	138	142	143	150
Укупан приход, мил. ЕУР	15,3	12,7	14,9	20,7	24,8
Пословни приход, мил. ЕУР	15,0	12,5	14,7	20,4	24,4
ЕБИТ, мил. ЕУР	0,9	0,2	0,2	0,5	0,2
ЕБИТДА, мил. ЕУР	4,2	4,3	4,9	6,7	7,1
Нето добит, мил. ЕУР	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4
Капитал, мил. ЕУР	43,0	43,4	45,3	31,5	15,3
Укупне обавезе, мил. ЕУР	110,8	124,4	151,5	164,2	197,4
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6
БДВ, мил. ЕУР	-8,7	-6,2	-7,7	-10,8	-15,0
Зараде, ЕУР	560,1	588,5	608,6	622	631,2
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	-63,4	-44,8	-54,4	-75,7	-100,2
Економичност	1,01	1,02	1,02	1,03	1,03
Рентабилност	0,27	0,39	0,49	1,23	2,32
Солвентност	1,39	1,35	1,30	1,19	1,08
Општи рацио ликвидности	0,05	0,05	0,11	0,07	0,07
Редуковани рацио ликвидности	0,05	0,05	0,10	0,07	0,07
Стопа нето добити	-	-	-	-	-
Стопа пословне добити	-	-	-	-	-
ROA	0,08	0,11	0,12	0,20	0,17
ROE	0,27	0,40	0,49	1,01	1,51
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,23	0,11	1,36	2,99	1,59
Коефицијент акцелерације	-0,98	3,91	2,78	0,53	2,28
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	1,6	19,5	18,5	45,8	329,2
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	1,8	1,7	1,6	2,1	4,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	72,0	74,1	77,0	83,9	92,8
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	257,6	286,5	334,1	521,8	1291,5
Нето дуг, мил. ЕУР	-3,3	-5,3	-13,1	-11,1	-11,3
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-103,9	-117,0	-133,9	-150,1	-181,1
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	14,6	12,2	14,5	19,4	23,9
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	12,0	10,7	30,5	26,4	25,3

- Нема приход од продаје

10. ЈП „ПУТЕВИ СРБИЈЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	1.334	1.465	1.595	1.693	1.881
Укупан приход, мил. ЕУР	201,0	192,6	237,3	273,9	291,1
Пословни приход, мил. ЕУР	195,6	190,5	219,1	268,5	284,6
ЕБИТ, мил. ЕУР	-59,1	-80,3	-68,5	-83,7	-129,7
ЕБИТДА, мил. ЕУР	39,4	20,0	29,8	12,2	-35,9
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	78,9	106,3	68,0	95,1	143,3
Нето резултат, мил. ЕУР	-78,9	-106,3	-68,0	-95,1	-143,3
Капитал, мил. ЕУР	3.322,9	3.280,1	3.277,2	3.182,1	3.055,0
Укупне обавезе, мил. ЕУР	1.023,4	1.092,2	1.193,2	1.262,7	1.428,4
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	269,9	372,1	455,7	551,9	698,0
БДВ, мил. ЕУР	50,8	35,9	47,9	13,5	-7,3
Зараде, ЕУР	449,8	459,6	496,3	519	508,0
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	38,1	24,5	30,0	8,0	-3,9
Економичност	0,72	0,65	0,78	0,74	0,67
Рентабилност	-2,37	-3,24	-2,07	-2,99	-4,69
Солвентност	4,25	4,00	3,75	3,52	3,14
Општи рацио ликвидности	0,05	0,03	0,02	0,03	0,03
Редуковани рацио ликвидности	0,04	0,02	0,02	0,03	0,02
Стопа нето добити*	-19.316,75	-10.873,91	-4.984,24	-9.244,33	-11.021,34
Стопа пословне добити*	-14.469,42	-8.219,43	-5.020,55	-8.133,02	-9.971,73
ROA	-1,48	-2,14	-1,24	-1,88	-2,94
ROE	-2,33	-3,24	-2,03	-2,94	-4,58
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,56	0,64	0,79	0,49	0,80
Коефицијент акцелерације	-0,90	1,02	-0,87	-0,50	0,15
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	53,4	90,1	85,7	48,3	100,8
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	7,5	10,2	12,2	14,8	18,6
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	23,5	25,0	26,7	28,4	31,9
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	30,8	33,3	36,4	39,7	46,8
Нето дуг, мил. ЕУР	815,2	837,2	915,6	953,7	1.020,9
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-581,3	-693,8	-821,2	-899,5	-1.060,7
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,2	0,0	0,0	24,6	0,4
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	267,8	304,1	343,3	328,4	379,0

* Значајан негативан и укупан и пословни резултат у односу на ниску вредност прихода од продаје.

11. ЈП ПЕУ „РЕСАВИЦА”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	4.290	4.275	4.239	4.068	3.900
Укупан приход, мил. ЕУР	62,5	67,0	57,2	57,5	58,0
Пословни приход, мил. ЕУР	55,9	65,6	56,0	55,9	56,3
ЕБИТ, мил. ЕУР	-6,3	2,8	-9,4	-10,1	-4,9
ЕБИТДА, мил. ЕУР	2,4	10,2	-1,9	-3,8	0,6
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	12,7	6,2	20,0	18,4	13,6
Нето резултат, мил. ЕУР	-12,7	-6,2	-20,0	-18,4	-13,6
Капитал, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Укупне обавезе, мил. ЕУР	119,3	126,8	139,6	155,4	153,4
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	164,6	163,1	190,0	208,9	223,7
БДВ, мил. ЕУР	43,6	5,5	5,8	2,1	5,3
Зараде, ЕУР	406,4	438,0	449,6	466	490,7
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	10,5	1,1	1,4	0,4	1,3
Економичност	0,83	0,91	0,74	0,75	0,81
Рентабилност	-	-	-	-	-
Солвентност	0,57	0,59	0,47	0,40	0,42
Општи рацио ликвидности	0,32	0,43	0,24	0,18	0,19
Редуковани рацио ликвидности	0,12	0,28	0,08	0,05	0,05
Стопа нето добити	-66,75	-36,54	-117,32	-130,74	-88,36
Стопа пословне добити	-33,02	16,52	-55,14	-71,79	-31,51
ROA	-8,24	2,87	-15,59	-15,80	-6,63
ROE	-	-	-	-	-
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,20	0,17	0,00	0,00	0,00
Коефицијент акцелерације	0,57	-0,15	-0,53	-0,48	-0,22
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	4,0	15,5	13,3	5,5	6,5
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	145,5	146,7	164,1	180,1	166,8
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	-	-	-	-	-
Нето дуг, мил. ЕУР	7,1	-9,3	1,7	3,5	3,5
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-29,0	-29,2	-43,0	-59,7	-64,4
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	36,9	48,5	38,9	41,8	40,8
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

- Нема капитал

12. „ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ” А. Д.*

	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>				
Број запослених	9.637	7.787	6.157	5.532
Укупан приход, мил. ЕУР	112,9	126,5	133,7	135,6
Пословни приход, мил. ЕУР	109,2	122,8	112,2	113,9
ЕБИТ, мил. ЕУР	-4,4	7,1	0,4	2,1
ЕБИТДА, мил. ЕУР	19,4	36,0	33,0	36,6
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	3,8	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	25,2	16,8	0,0	6,6
Нето резултат, мил. ЕУР	-25,2	-16,8	3,8	-6,6
Капитал, мил. ЕУР	1.701,8	1.764,4	2.073,6	2.041,8
Укупне обавезе, мил. ЕУР	314,2	457,2	644,1	850,3
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	699,2	732,8	183,9	201,7
БДВ, мил. ЕУР	92,2	101,9	83,7	85,0
Зараде, ЕУР	296,1	326,3	385	-
<i>Квалитативни показатељи</i>				
Продуктивност, хиљ. ЕУР	9,6	13,1	13,6	15,4
Економичност	0,79	0,88	1,03	0,97
Рентабилност	-1,48	-0,95	0,18	-0,32
Солвентност	6,42	4,86	4,22	3,40
Општи рацио ликвидности	0,18	0,17	0,11	0,09
Редуковани рацио ликвидности	0,11	0,12	0,08	0,04
Стопа нето добити	-87,28	-43,99	10,51	-22,11
Стопа пословне добити	-15,24	18,65	1,26	7,10
ROA	-1,26	-0,75	0,17	-0,19
ROE	-1,46	-0,95	0,20	-0,32
<i>Инвестираност</i>				
Коефицијент инвестираности	0,11	1,97	1,44	0,00
Коефицијент акцелерације	2,10	4,07	18,04	6,14
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	92,5	142,2	185,8	199,2
<i>Задуженост</i>				
Стопа изгубљеног капитала	29,1	29,3	8,1	9,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	15,6	20,6	23,7	29,4
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	18,5	25,9	31,1	41,6
Нето дуг, мил. ЕУР	12,0	9,0	26,5	60,2
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-178,3	-290,2	-463,2	-642,7
<i>Субвенције и државна додељивања</i>				
Субвенције, мил. ЕУР	79,8	84,0	75,2	83,4
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	101,7	122,9	91,2	98,7**

* Због статусних промена 2015. године показатељи се односе на период 2016–2019.

** Из Извештаја предузећа.

13. „СРБИЈА КАРГО” А. Д.*

	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>				
Број запослених	3.892	3.248	2.784	2.329
Укупан приход, мил. ЕУР	86,7	98,8	87,6	73,5
Пословни приход, мил. ЕУР	84,5	89,4	80,1	70,1
ЕБИТ, мил. ЕУР	6,3	1,3	-6,5	-7,3
ЕБИТДА, мил. ЕУР	14,5	9,7	-0,3	-1,8
Нето добит, мил. ЕУР	3,1	3,9	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	9,5
Нето резултат, мил. ЕУР	3,1	3,9	0,0	-9,5
Капитал, мил. ЕУР	130,7	138,7	137,1	128,2
Укупне обавезе, мил. ЕУР	58,0	63,8	68,1	106,8
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	120,1	123,2	121,5	129,7
БДВ, мил. ЕУР	41,2	35,9	34,3	23,3
Зараде, ЕУР	308,6	341,6	455	466,2
<i>Квалитативни показатељи</i>				
Продуктивност, хиљ. ЕУР	10,6	11,0	12,3	10,0
Економичност	1,00	1,07	0,97	0,89
Рентабилност	2,38	2,81	0,04	-7,42
Солвентност	3,25	3,17	3,01	2,20
Општи рацио ликвидности	0,89	1,10	0,94	0,43
Редуковани рацио ликвидности	0,73	0,95	0,70	0,27
Стопа нето добити	4,00	4,59	0,07	-13,73
Стопа пословне добити	8,11	1,58	-8,84	-10,57
ROA	1,54	1,96	0,04	-4,20
ROE	2,19	2,84	0,04	-7,16
<i>Инвестираност</i>				
Коефицијент инвестираности	-0,10	0,39	0,59	-0,21
Коефицијент акцелерације	-5,36	-0,57	2,62	6,97
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	2,0	3,9	3,8	63,6
<i>Задуженост</i>				
Стопа изгубљеног капитала	47,9	47,0	47,0	50,3
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	30,7	31,5	33,2	45,4
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	44,4	46,0	49,7	83,3
Нето дуг, мил. ЕУР	-10,1	-18,0	21,5	55,4
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-4,5	4,3	-2,1	-33,0
<i>Субвенције и државна додељивања</i>				
Субвенције, мил. ЕУР	6,7	4,3	6,2	0,3
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0

* Због статусних промена 2015. године показатељи се односе на период 2016–2019.

14. „СРБИЈА ВОЗ” А. Д.*

	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>				
Број запослених	2.835	2.425	2.343	2.329
Укупан приход, мил. ЕУР	59,8	61,5	51,2	48,2
Пословни приход, мил. ЕУР	58,8	57,2	49,0	45,0
ЕБИТ, мил. ЕУР	1,6	-3,4	-7,3	-10,0
ЕБИТДА, мил. ЕУР	9,7	6,3	3,6	-1,4
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	5,3	5,4	12,6	21,3
Нето резултат, мил. ЕУР	-5,3	-5,4	-12,6	-21,3
Капитал, мил. ЕУР	190,8	195,2	182,2	161,6
Укупне обавезе, мил. ЕУР	113,8	115,7	119,1	135,3
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	17,5	22,0	35,2	50,0
БДВ, мил. ЕУР	-7,9	-12,5	-8,5	-9,7
Зараде, ЕУР	314,5	337,6	358	416,8
<i>Квалитативни показатељи</i>				
Продуктивност, хиљ. ЕУР	-2,8	-5,1	-3,6	-4,2
Економичност	0,93	0,97	0,82	0,69
Рентабилност	-2,79	-2,76	-6,92	-13,15
Солвентност	2,68	2,69	2,53	2,19
Општи рацио ликвидности	0,22	0,24	0,21	0,18
Редуковани рацио ликвидности	0,14	0,16	0,15	0,12
Стопа нето добити	-30,76	-32,32	-78,74	-154,36
Стопа пословне добити	9,20	-20,37	-45,49	-72,44
ROA	-1,86	-1,70	-4,01	-7,02
ROE	-2,58	-2,73	-6,68	-12,33
<i>Инвестираност</i>				
Коефицијент инвестираности	0,00	0,00	0,00	0,40
Коефицијент акцелерације	4,15	-0,79	-0,86	-0,44
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	62,1	0,3	3,1	1,6
<i>Задуженост</i>				
Стопа изгубљеног капитала	8,4	10,1	16,2	23,6
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	37,3	37,2	39,5	45,6
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	59,6	59,3	65,4	83,7
Нето дуг, мил. ЕУР	-4,7	-6,6	-3,5	12,3
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-77,5	-73,1	-73,7	-79,2
<i>Субвенције и државна додељивања</i>				
Субвенције, мил. ЕУР	41,5	40,5	32,7	30,8
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0

* Због статусних промена 2015. године показатељи се односе на период 2016–2019.

15. „ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ” А. Д.*

	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>				
Број запослених	1.672	1.500	1.500	1.561
Укупан приход, мил. ЕУР	70,5	69,9	35,7	36,7
Пословни приход, мил. ЕУР	25,5	26,1	29,8	30,3
ЕБИТ, мил. ЕУР	-0,4	0,2	1,0	2,0
ЕБИТДА, мил. ЕУР	0,2	1,0	1,8	2,8
Нето добит, мил. ЕУР	31,3	30,2	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	9,2	4,6
Нето резултат, мил. ЕУР	31,3	30,2	-9,2	-4,6
Капитал, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0
Укупне обавезе, мил. ЕУР	614,4	604,7	617,6	626,0
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	487,6	524,7	501,9	475,2
БДВ, мил. ЕУР	6,9	6,9	8,6	11,0
Зараде, ЕУР	418,9	484,9	508	503,0
<i>Квалитативни показатељи</i>				
Продуктивност, хиљ. ЕУР	4,1	4,6	5,7	7,0
Економичност	1,31	1,75	0,80	0,89
Рентабилност	-	-	-	-
Солвентност	0,37	0,36	0,36	0,35
Општи рацио ликвидности	0,06	0,05	0,04	0,04
Редуковани рацио ликвидности	0,06	0,05	0,04	0,04
Стопа нето добити	244,18	211,49	-55,42	-24,08
Стопа пословне добити	-3,22	1,69	6,03	10,78
ROA	17,56	16,43	-1,88	0,23
ROE	-	-	-	-
<i>Инвестираност</i>				
Коефицијент инвестираности	1,03	0,33	5,59	-1,22
Коефицијент акцелерације	18,48	0,35	3,91	-1,75
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	0,0	0,0	2,7	0,0
<i>Задуженост</i>				
Стопа изгубљеног капитала	496,1	375,8	472,5	665,6
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	100,0	100,0	100,0	100,0
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	-	-	-	-
Нето дуг, мил. ЕУР	523,5	522,7	537,6	550,4
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-306,7	-330,1	-366,6	-410,0
<i>Субвенције и државна додељивања</i>				
Субвенције, мил. ЕУР	2,4	3,2	4,2	3,5
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,2	0,1

* Због статусних промена 2015. године показатељи се односе на период 2016–2019.

- Нема капитал

16. ЈП „ЕМИСИОНА ТЕХНИКА И ВЕЗЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	255	275	275	274	271
Укупан приход, мил. ЕУР	9,9	9,8	10,6	10,1	11,2
Пословни приход, мил. ЕУР	9,7	9,5	9,7	8,9	9,8
ЕБИТ, мил. ЕУР	0,7	0,3	0,1	-0,9	-0,1
ЕБИТДА, мил. ЕУР	3,6	4,0	3,9	2,6	3,5
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,1	0,0	0,8
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	0,0	-0,2	0,1	0,0	0,8
Капитал, мил. ЕУР	15,4	11,8	12,3	16,4	20,4
Укупне обавезе, мил. ЕУР	27,2	33,7	34,4	27,6	22,2
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	3,7	7,0	7,3	7,3	6,7
БДВ, мил. ЕУР	5,5	5,9	6,0	4,8	5,6
Зараде, ЕУР	412,6	410,7	447,1	473	508,9
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	21,5	21,6	22,0	17,5	20,8
Економичност	1,00	0,98	1,01	1,01	1,07
Рентабилност	0,12	-1,76	0,54	0,09	3,69
Солвентност	1,57	1,35	1,36	1,59	1,92
Општи рацио ликвидности	0,37	0,34	0,40	0,58	0,66
Редуковани рацио ликвидности	0,31	0,32	0,38	0,55	0,63
Стопа нето добити	0,24	-2,56	0,79	0,20	8,81
Стопа пословне добити	9,60	4,13	1,15	-11,91	-1,67
ROA	0,29	0,59	1,16	0,52	2,01
ROE	0,12	-1,74	0,54	0,10	4,01
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	3,93	0,00	0,23	0,31	0,62
Коефицијент акцелерације	5,68	0,78	-0,80	-0,73	-0,51
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	14,6	5,1	4,0	0,3	1,7
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	19,5	37,2	37,2	30,8	24,6
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	63,9	74,2	73,7	62,8	52,1
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	176,8	286,9	279,6	168,6	108,7
Нето дуг, мил. ЕУР	11,5	15,2	16,6	11,0	9,3
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-9,6	-12,3	-12,8	-6,1	-4,3
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	1,9	1,4	1,2	1,3	1,2
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	1,0	0,3	0,1	0,2	0,0

17. „КОРИДОРИ СРБИЈЕ” Д. О. О.

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	111	113	116	124	129
Укупан приход, мил. ЕУР	3,0	3,0	3,1	3,7	4,6
Пословни приход, мил. ЕУР	2,8	2,6	2,7	3,5	4,2
ЕБИТ, мил. ЕУР	-0,2	-0,4	-0,4	-0,3	0,2
ЕБИТДА, мил. ЕУР	-0,2	-0,3	-0,4	-0,2	0,3
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Капитал, мил. ЕУР	0,0	0,2	0,2	8,6	8,7
Укупне обавезе, мил. ЕУР	747,7	981,2	1.195,4	1.060,1	1.091,0
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	-0,4	-0,3	-0,4	-0,8	-0,8
Зараде, ЕУР	1005,4	974,7	979,3	981	1075,1
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ.ЕУР	-3,4	-3,0	-3,8	-6,7	-6,1
Економичност	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Рентабилност	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Солвентност	1,00	1,00	1,00	1,01	1,01
Општи рацио ликвидности	0,91	0,42	0,60	1,40	0,25
Редуковани рацио ликвидности	0,91	0,42	0,59	1,40	0,25
Стопа нето добити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Стопа пословне добити	-1.605,49	-4.245,89	-4.342,00	0,00	65.094,59
ROA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05
ROE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	94,34	12,81	17,01	36,76	46,39
Коефицијент акцелерације*	19.333,15	5.555,81	2.968,52	-2.553,20	230,32
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	238,9	262,0	185,1	219,9	183,0
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	100,00	99,98	99,98	99,19	99,21
Коефицијент задужености 2** /Однос укупних обавеза и капитала/	18.188.64 6,2	417.292,2	487.785,5	12.306,1	12.600,7
Нето дуг, мил. ЕУР	-20,5	-13,5	-12,2	-19,6	44,8
Нето обртни фонд (НОФ), мил. ЕУР	-2,1	-19,4	-14,2	5,9	-39,8
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	2,8	2,6	2,7	3,5	4,2
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Ниска вредност амортизације

** Ниска вредност капитала

18. ЈП „ВОЈВОДИНАШУМЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	1.520	1.533	1.530	1.460	1.436
Укупан приход, мил. ЕУР	27,9	28,5	36,2	35,4	30,9
Пословни приход, мил. ЕУР	26,3	26,6	29,4	28,5	29,8
ЕБИТ, мил. ЕУР	4,5	5,8	2,6	2,0	2,3
ЕБИТДА, мил. ЕУР	12,0	13,4	12,6	12,0	14,0
Нето добит, мил. ЕУР	0,8	4,0	3,6	2,8	1,0
Нето губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	0,8	4,0	3,6	2,8	1,0
Капитал, мил. ЕУР	351,1	351,8	367,8	369,7	370,3
Укупне обавезе, мил. ЕУР	14,8	14,0	16,1	15,8	18,3
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БДВ, мил. ЕУР	24,5	24,3	25,8	24,4	28,3
Зараде, ЕУР	365,1	360,2	379,5	392	439,9
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	16,1	15,9	16,8	16,7	19,7
Економичност	1,05	1,17	1,15	1,11	1,04
Рентабилност	0,22	1,15	0,99	0,74	0,26
Солвентност	24,76	26,14	23,87	24,40	21,23
Општи рацио ликвидности	2,82	3,29	2,78	2,28	1,90
Редуковани рацио ликвидности	2,14	2,30	2,09	1,59	1,11
Стопа нето добити	3,08	15,61	12,62	9,88	3,25
Стопа пословне добити	17,55	22,45	8,92	7,36	7,73
ROA	0,23	1,14	0,97	0,72	0,25
ROE	0,23	1,16	0,99	0,74	0,26
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,55	0,31	0,91	0,64	0,97
Коефицијент акцелерације	2,15	0,85	1,44	1,38	0,28
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	1,6	2,4	4,7	5,3	4,6
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	4,0	3,8	4,2	4,1	4,7
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	4,2	4,0	4,4	4,3	4,9
Нето дуг, мил. ЕУР	-2,2	-3,8	-4,2	-3,7	-3,2
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	10,4	13,2	11,7	8,3	7,1
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,6	0,4	0,3	0,2	0,2
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,4	0,7	0,8	0,5	0,7

19. ЈВП „ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	458	467	471	475	474
Укупан приход, мил. ЕУР	41,1	37,2	40,2	45,8	38,6
Пословни приход, мил. ЕУР	38,2	33,6	37,3	43,6	36,5
ЕБИТ, мил. ЕУР	-2,6	-2,7	-1,9	-0,6	-1,6
ЕБИТДА, мил. ЕУР	3,9	1,6	2,3	3,8	2,7
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето резултат, мил. ЕУР	-5,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Капитал, мил. ЕУР	338,2	333,2	347,8	348,1	349,8
Укупне обавезе, мил. ЕУР	61,5	65,3	64,9	66,6	65,0
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	21,1	20,8	20,6	21,7	21,8
БДВ, мил. ЕУР	-28,2	-25,3	-28,4	-33,1	-26,2
Зараде, ЕУР	471,9	498,1	534,1	534	566,4
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	-61,5	-54,1	-60,3	-69,7	-55,3
Економичност	0,89	1,01	1,01	1,01	1,01
Рентабилност	-1,58	0,00	0,01	0,00	0,01
Солвентност	6,50	6,10	6,36	6,22	6,39
Општи рацио ликвидности	0,44	0,55	0,58	0,56	0,53
Редуковани рацио ликвидности	0,35	0,47	0,48	0,52	0,49
Стопа нето добити	-617,68	0,83	3,00	1,48	3,71
Стопа пословне добити	-300,23	-195,84	-181,74	-56,50	-180,35
ROA	-1,53	0,00	0,01	0,00	0,01
ROE	-1,78	0,00	0,01	0,00	0,01
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,12	0,17	0,39	0,59	0,64
Коефицијент акцелерације	16,09	-0,21	-0,35	0,19	0,03
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	2,5	6,4	3,8	5,5	6,0
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	5,9	5,9	5,6	5,9	5,9
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	15,4	16,4	15,7	16,1	15,7
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	18,2	19,6	18,7	19,1	18,6
Нето дуг, мил. ЕУР	-9,3	-13,7	-13,5	-15,6	-12,6
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-15,3	-14,0	-12,5	-13,4	-13,2
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	37,1	31,9	36,0	42,3	34,6
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

20. ЕПС ЈП „ПОВРШИНСКИ КОПОВИ КОСОВО”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	2.615	2.576	2.516	2.315	2.210
Укупан приход, мил. ЕУР	30,4	30,1	34,2	34,8	34,5
Пословни приход, мил. ЕУР	30,4	30,1	31,6	34,7	34,4
ЕБИТ, мил. ЕУР	1,5	1,9	-1,6	1,4	0,7
ЕБИТДА, мил. ЕУР	2,2	2,5	-1,0	2,1	1,4
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	0,6	1,0	1,0	0,0	0,2
Нето резултат, мил. ЕУР	-0,6	-1,0	-1,0	0,2	-0,2
Капитал, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Укупне обавезе, мил. ЕУР	32,2	32,9	32,0	31,9	33,2
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	101,1	100,7	105,9	106,2	106,9
БДВ, мил. ЕУР	28,0	27,9	28,7	31,8	31,6
Зараде, ЕУР	432,2	436,6	541,3	564	648,8
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	10,7	10,8	11,4	13,8	14,3
Економичност	0,98	0,97	0,97	1,00	1,00
Рентабилност	-	-	-	-	-
Солвентност	0,56	0,54	0,48	0,48	0,49
Општи рацио ликвидности	1,79	1,94	1,37	1,61	1,69
Редуковани рацио ликвидности	1,51	1,65	1,24	1,45	1,55
Стопа нето добити	-1,91	-3,41	-3,22	0,49	-0,47
Стопа пословне добити	4,78	6,48	-5,02	4,01	2,05
ROA	0,61	5,31	-2,55	3,75	3,32
ROE	-	-	-	-	-
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Коефицијент акцелерације	0,21	-0,57	0,96	-0,01	-0,15
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	116,5	117,7	118,8	118,6	118,8
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	-	-	-	-	-
Нето дуг, мил. ЕУР	22,6	22,6	21,6	23,0	22,2
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	5,0	5,7	2,3	3,2	3,9
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

- Нема капитал

21. ЕПС ЈП „ТЕРМОЕЛЕКТРАНА КОСОВО“

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	1.110	1.089	1.053	951	901
Укупан приход, мил. ЕУР	18,4	12,5	36,1	14,0	14,7
Пословни приход, мил. ЕУР	12,2	12,5	13,4	13,7	13,9
ЕБИТ, мил. ЕУР	-5,8	-5,3	-6,9	-6,3	-2,1
ЕБИТДА, мил. ЕУР	0,7	1,1	-0,3	0,4	0,2
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	10,1	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	22,8	19,5	0,0	14,6	7,0
Нето резултат, мил. ЕУР	-22,8	-19,5	10,1	-14,6	-7,0
Капитал, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Укупне обавезе, мил. ЕУР	242,1	251,7	246,1	254,3	260,5
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	296,1	311,2	324,4	329,6	338,2
БДВ, мил. ЕУР	11,5	11,6	12,4	12,4	12,7
Зараде, ЕУР	400,2	398,9	515,2	523	613,3
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ. ЕУР	10,3	10,6	11,8	13,0	14,1
Економичност	0,45	0,39	1,39	0,49	0,68
Рентабилност	-	-	-	-	-
Солвентност	0,12	0,09	0,07	0,04	0,03
Општи рацио ликвидности	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02
Редуковани рацио ликвидности	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Стопа нето добити	-1238,26	-986,13	464,51	-678,84	-306,01
Стопа пословне добити	-315,45	-268,56	-317,17	-293,93	-92,64
ROA	-50,47	-48,15	72,28	-69,23	-28,92
ROE	-	-	-	-	-
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,04	0,04	0,05	0,04	0,32
Коефицијент акцелерације	-0,96	-0,94	-0,94	-0,97	-0,72
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	352,9	376,6	336,9	381,7	389,8
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	-	-	-	-	-
Нето дуг, мил. ЕУР	142,0	144,6	136,2	139,4	141,0
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-157,4	-167,3	-161,3	-170,0	-176,6
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

- Нема капитал

22. ЕПС ЈП „ЕЛЕКТРОКОСМЕТ”

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Основни показатељи</i>					
Број запослених	634	611	591	534	513
Укупан приход, мил. ЕУР	18,6	20,1	20,3	21,0	22,0
Пословни приход, мил. ЕУР	18,6	20,1	20,3	21,0	22,0
ЕБИТ, мил. ЕУР	-0,1	1,7	0,1	1,4	1,3
ЕБИТДА, мил. ЕУР	0,1	2,0	0,4	1,7	1,5
Нето добит, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нето губитак, мил. ЕУР	4,6	2,9	5,4	4,6	5,5
Нето резултат, мил. ЕУР	-4,6	-2,9	-5,4	-4,6	-5,5
Капитал, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Укупне обавезе, мил. ЕУР	68,4	80,8	99,4	114,9	132,5
Кумулирани губитак, мил. ЕУР	45,8	48,0	55,4	60,2	66,0
БДВ, мил. ЕУР	7,9	9,4	9,1	9,7	9,8
Зараде, ЕУР	501,3	511,2	648,9	726	736,9
<i>Квалитативни показатељи</i>					
Продуктивност, хиљ.ЕУР	12,5	15,3	15,4	18,3	19,1
Економичност	0,80	0,88	0,79	0,82	0,80
Рентабилност	-	-	-	-	-
Солвентност	0,66	0,68	0,67	0,68	0,68
Општи рацио ликвидности	0,62	0,65	0,65	0,66	0,66
Редуковани рацио ликвидности	0,61	0,64	0,64	0,65	0,65
Стопа нето добити	-24,64	-14,29	-26,48	-22,07	-24,98
Стопа пословне добити	-0,75	8,52	0,67	6,66	5,75
ROA	-0,52	3,41	0,19	1,88	1,48
ROE	-	-	-	-	-
<i>Инвестираност</i>					
Коефицијент инвестираности	0,66	1,21	0,97	0,59	0,78
Коефицијент акцелерације	-0,23	0,17	-0,03	-0,10	-0,22
Инвестиције у основна средства, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Задуженост</i>					
Стопа изгубљеног капитала	205,2	218,3	241,7	261,9	285,7
Коефицијент задужености 1 /Однос укупних обавеза и извора финансирања/	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Коефицијент задужености 2 /Однос укупних обавеза и капитала/	-	-	-	-	-
Нето дуг, мил. ЕУР	-1,5	-1,8	-1,5	-1,4	-2,0
Нето обртни фонд, мил. ЕУР	-25,8	-28,3	-34,8	-39,5	-45,2
<i>Субвенције и државна додељивања</i>					
Субвенције, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Капиталне субвенције и друга државна додељивања, мил. ЕУР	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

- Нема капитал

Група за дисеминацију и односе с јавношћу
Тел.: 011/24-01-284
Имејл: stat@stat.gov.rs

Библиотека
Тел.: 011/24-12-922, лок. 251
Имејл: biblioteka@stat.gov.rs

Број страна: 111
Тираж: 50

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658.115(497.11)"2015/2019"(083.41)

ЈАКОПИН, Едвард, 1955-

Републичка и покрајинска инфраструктурна јавна предузећа, 2015-2019. / [аутори Едвард Јакопин, Наташа Чокорило]. - Београд : Републички завод за статистику, 2021 (Београд : Републички завод за статистику). - 111 стр. : граф. прикази, табеле ; 27 cm

Тираж 50. - Библиографија: стр. 86-88.

ISBN 978-86-6161-203-9

1. Чокорило, Наташа, 1959- [аутор]
а) Јавна предузећа -- Србија -- 2015-2019 -- Статистика

COBISS.SR-ID 35900169